



เสขิยธรรม



* ถนุหนังสือ * ฉบับที่ ๒๙ ปีที่ ๖ มกราคม - มีนาคม ๒๕๓๙



พระนางตารา คู่ศักดิ์ของพระโพธิสัตว์

ผู้จัดทำ

กลุ่มเสขิยธรรมร่วมกับคณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศพพ.)

การเป็นสมาชิก

เสขิยธรรมออกเผยแพร่ปีละ ๔ ฉบับ ค่าสมัครสมาชิก ๑๐๐ บาท ต่อ ๑ ปี ประสงค์จะขอรับเป็นสมาชิก โดยส่งชื่อนามตัวหรือตัวแลกเงิน ในนาม นายพิภพ ฤกษ์มอทธิพงษ์ มายังเลขที่ ๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จพระยา คลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐ ปณ.คลองสาน

กลุ่มเสขิยธรรม

เกิดขึ้นจากการรวมตัวของพระภิกษุและฆราวาสผู้ห่วงใยในพระพุทธศาสนาและสภาพของสังคมไทย มีความประสงค์จะประยุกต์ใช้ศาสนธรรมเพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมอย่างกลมกลืน นอกเหนือจากการประสานงานและเกื้อหนุนกำลังใจซึ่งกันและกันในการทำงานเพื่อสังคมในด้านต่างๆ แล้ว ลักษณะเฉพาะอีกประการหนึ่งของกลุ่มมา ก็คือ การเพียรพยายามประยุกต์ธรรมะเพื่อเป็นข้อวัตรปฏิบัติเพื่อขัดเกลาตนเอง โดยมุ่งประโยชน์สุขของสังคมและเพื่อสมดุลของระบบนิเวศน์ อาทิ การลดและพยายามงดเว้นจากอบายมุขสมัยใหม่ เช่น บุหรี่ เครื่องดื่มประเภทยาสูบกำลัง น้ำอัดลม ภาชนะพลาสติกและโฟม เป็นต้น

ผู้มีความสนใจ ติดต่อขอสอบถามรายละเอียดได้ที่ฝ่ายประสานงานกลุ่มเสขิยธรรม ๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐ โทร. ๔๓๗-๔๔๔๕ และ ๔๓๗-๔๔๕๐

คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศพพ.)

ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๒ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

๑. ประสานงานระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคลและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับศาสนาและการพัฒนาเพื่อดำเนินงานร่วมกัน
๒. แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ความเข้าใจเรื่องศาสนาและการพัฒนา พร้อมทั้งศึกษาหาแนวทางร่วมกันในการทำงาน
๓. ฝึกอบรมและสรรหาทรัพยากรบุคคลและวัสดุอุปกรณ์ เพื่อสนับสนุนส่งเสริมหน่วยงานซึ่งต้องการการเกื้อหนุนดังกล่าว



เสขิยธรรม

เป็นจดหมายข่าวมีวัตถุประสงค์ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้ และประสบการณ์ การประยุกต์หลักธรรม มาใช้กับชีวิตและสังคมสมัยใหม่ ทั้งในหมู่ของบรรพชิตและฆราวาส

บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา
นายธีรารัง บัณฑิตกาล

คณะที่ปรึกษา
ฝ่ายสุธรรม

พระครูสังฆวิชัย (สมนึก นาโถ)
พระอธิการทับทิม อนุาวิโร
พระอธิการวิทยา จิตตมโม
พระมหาประจวบ ปญญาทีโป
พระมหานิพนธ์ สุขมโม
พระมหาเจิม สุวิจิ
พระไพศาล วิสาโล
พระสุทัศน์ วัชรญาณโณ

ฝ่ายบรรณาธิการ

นายสันติสุข โสภณสิริ
นายนิพนธ์ แจ่มดวง
น.ส.ปัทมา ยรรยงยุทธ
นายปรีดา เรืองวิชาธร
นายพิภพ ฤกษ์มอทธิพงษ์
นายสมเกียรติ มีธรรม
นายวรพงษ์ เวชมาลินี

สารบัญ

๒	สาราโหมโรง กำลังเกิดอะไรขึ้นในสังคมไทย	
๓	หน้าแรก เมืองในเปลวแดด	สมจิตโตภิกขุ
๔	จดหมายเหตุเสขิยธรรม	
๖	ปาฐกถาธรรม อลคัทฑุปมสูตร (๒) พลตรี นายแพทย์ชาญ สุวรรณวิรัช เรียบเรียง ปฏิทาของหลวงปู่ขาว อนาลโย บันทึกโดยท่านอาจารย์มหาบัว ญาณสมฺปนฺโน	
๑๓	ประยุกต์ธรรมเพื่อสังคม มารู้จักเครื่องช่่างานพัฒนาที่กุดชุมกันเถอะ สักัจฉาวิมุตติมรรค องศ์สันตะปาปาเคื่องพุทธศาสนาด้วยเรื่องใด พระบรมโพธิสมภาร ในปีกาญจนาภิเษก	ปรีดา เรืองวิชาธร ส.ศิวัรักษ์ เกรม ลืออล สุลักษณ์ ศิวัรักษ์
๓๕	อนุทินเสขิยธรรม บทบาทพระสงฆ์กับวิกฤตรอบทะเลสาบสงขลา เสมสิกขาลัย เปิดตัว ปาฐกถานิเวศวิทยาอย่างมีจิตและวิญญูณ และการอบรมนิเวศวิทยาแนวเล็ก ว่าด้วยเสมสิกขาลัยโดยย่อ	สมเกียรติ มีธรรม กองสาราฯ ส.ศิวัรักษ์
๔๕	กระแสใหม่ ภูมินิเวศวัฒนธรรม การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เพื่อระบบนิเวศที่ยั่งยืน เยือนเยอรมัน (๑)	ชัชวาลย์ ทองดีเลิศ พิภพ อุดมอิทธิพงศ์
๕๒	พระดีศรีสยาม พระพงษ์เทพ ธมฺมครูโก เพื่อนชีวิตผู้ดีดีเชื่อเอดส์	สมเกียรติ มีธรรม
๕๘	มองลอดหน้าต่างวัด	
๖๑	ตู้หนังสือเสขิยธรรม	
๖๔	พุทธศาสนาในโลกกว้าง บันทึกว่าด้วยเรื่องการอดอาหาร	สิปโป
๖๕	ปกิณกะ จากสยามสู่สวีเดน	นิพนธ์ แจ่มดวง
๖๘	ใบสมัครสมาชิก	

กำลังเกิดอะไรขึ้นในสังคมไทย

พาดหัวตัวไม่ในหนังสือพิมพ์หลายฉบับในช่วงกลางเดือนมกราคมนี้มีอยู่ว่า

“คนงานนับร้อยทิ้งโรงงานเพราะหัวหน้าคำทำนายว่าโลกจะแตก”

“เหตุเพราะกลัวคำทำนายที่จะเกิดไฟนรกขึ้นมาเผาผลาญโรงงานไทยซิโน ที่มาบตาพุด คนงานที่มาจากทั้งจังหวัด ชัยภูมิ ขอนแก่น มหาสารคาม และอุดรธานีพากันหนีไปตายเอาดาบหน้ากันหมด นายประดิษฐ์ หาญสมบัติ อายุ ๓๙ ปีจาก ชัยภูมิบอกว่า แม้รู้ว่าถ้ากลับบ้านก็ยังไม่พ้นจากคำสาปนี้ แต่ก็ขอไปตายเอาดาบหน้าดีกว่า และจะกลับมาทำงานใหม่ในเดือน มีนาคม เพราะคำทำนายบอกว่าเรื่องจะสงบหลังจากนั้น

ในขณะที่ นายวิมล พลวงทอง ผู้ว่าราชการจังหวัดระยองกล่าวว่า ตนเองได้สอบถาม “หมอหยอง” หมอดูคนดังแล้ว ปรากฏว่าเขาได้ปฏิเสธว่าไม่เคยให้คำทำนายไปเช่นนั้น และเชื่อว่า “หมอหยอง” จะไปที่ระยองเพื่อไปสยบคำเล่าลือต่างๆ เสีย เพราะจะมีผลกระทบต่อการลงทุนและหน้าตาของจังหวัด และเขายังหวังว่าจะช่วยเปลี่ยนใจชาวบ้านแถบมาบตาพุดที่อพยพ ออกไปบ้างแล้วตามคำทำนาย ให้กลับมาที่อยู่เดิมเสีย” (บางกอกโพสต์ ๑๓ มกราคม ๒๕๓๙)

ในขณะที่หนังสือพิมพ์รายวันอีกฉบับให้ข้อมูลที่มึนงงมากกว่านี้อีกว่า

“จากกรณีที่คนงานในโรงงานต่างๆ ในจังหวัดระยองพากันละทิ้งงานกันอย่างกระตือรือร้น เก็บข้าวของเดินทางกลับบ้าน ในภาคอีสาน เนื่องจากแตกตื่นกับข่าวลือที่อ้างคำทำนายของหมอหยอง หมอดูชื่อดังที่ระบุว่าจะเกิดเหตุโคกนาฏกรรมครั้งใหญ่ ในจังหวัดระยอง โดยจะมีโรงงานขนาดใหญ่ระเบิดในราวเดือนมี.ค.นี้ และจะส่งผลให้มีคนตายนับแสน และยังลือกันถึงขนาดว่า เป็นโรงงานที่มีชื่อขึ้นต้นด้วยอักษร “ที” จนมีการตีความกันว่าเป็นโรงงานทีพีโอ ปรากฏว่าทำให้ทำรถโดยสารแออัดไปด้วยผู้คนที่กำลังเดินทางกลับ

นายสุวัน ชูยลิม อายุ ๔๙ ปีคนงานโรงงานซิโนไทย กล่าวในขณะที่เก็บเสื้อผ้าเตรียมตัวกลับบ้านว่า **เพราะกลัวกระแสข่าวลือ** ตนกลัวในเรื่องนี้มากหากคำทำนายของหมอหยองเป็นจริง **เพราะมีข่าวว่าหมอหยองนั้นเป็นหมอดูที่แม่นยำ** ตนกลัวว่าโรงงานจะระเบิดและจะไม่ได้กลับไปเห็นหน้าลูกที่จังหวัดขอนแก่น ในช่วงที่ผ่านมาตนสังเกตเห็นว่ามีโรงงานหลายแห่งระเบิดบ้าง ไฟไหม้บ้าง มีคนตายเป็นจำนวนมากบ่อยๆ ซึ่งตนไม่กล้าเสี่ยงที่จะอยู่ต่อไปเพราะกลัวมาก” (ข่าวสด ๑๓ ม.ค.๒๕๓๙) (ที่เน้น เพราะอยากให้เห็นว่าล้วนแต่เป็นข่าวที่เล่าลือเข้าหูเท่านั้น แต่ก็กลัวกันขึ้นมาก่อนแล้ว)

เช่นเดียวกับ เมื่อเร็วๆ นี้ผู้เขียนได้เห็นผู้คนทั้งหญิงชายพากันไปรายล้อมต้นไม้ (ไม่ทราบชื่อ) ขนาดย่อมๆ ต้นหนึ่ง พร้อมกับจุดธูปจุดเทียนบูชา บางคนถึงขนาดเอาอาหารมาถวาย เมื่อเดินเข้าไปใกล้ๆ จึงได้เห็นว่าหลายคนกำลังหมกมุ่นกับการขุดตามลำต้นเป็นการใหญ่

ภาพแบบนี้แทบไม่ต้องอธิบายก็พอจะอนุมานได้ว่ากำลังทำอะไรกันอยู่

ทั้งสองเหตุการณ์น่าจะสะท้อนปรากฏการณ์เดียวกันคือการขาดที่พึ่ง การขาดสติไตร่ตรองอย่างเหมาะสม เมื่อถามว่า บทบาทผู้ให้สติของสังคมอยู่ที่ใคร หลายคนอดไม่ได้จะต้องเล็งไปยังสถาบันสงฆ์ แต่เมื่อเหลียวดูโฆษณาหน้ากลางในหนังสือพิมพ์รายวันยักษ์ใหญ่หลายฉบับ ที่ปรากฏชื่อทั้ง “เทพเจ้าแห่งดินแดนอีสาน” “อภินิหารสุสานไตรลักษณ์” ฯลฯ ก็อดคิดไม่ได้ว่าใครกำลังเป็นที่พึ่งใครกันแน่

ถึงกระนั้นเชื่อว่ายังมีดวงประทีปอีกหลายดวงที่พอจะชี้ทางสว่างแก่สังคมไทย และช่วยปลุกพวกเราให้ตื่นสู่หนทางแห่งสติปัญญาได้ เช่นเดียวกับโลกตะวันตกที่กำลังเคลื่อนกลับเข้ามาสนใจด้านศาสนธรรมมากยิ่งขึ้นทุกที

“เสมสิกขาลัย” จะเป็นความหวังตรงนี้ได้บ้างหรือไม่ ทดลองอ่านรายงานบางฉบับได้ในเล่ม

และสำหรับหลายคนคงยังไม่ตื่นตัวต่อภาพพจน์ของพุทธศาสนาที่กำลังได้รับการบิดเบือน **“องค์สันตะปาปาเคียงพุทธศาสนาด้วยเรื่องใด”** คงพอจะช่วยให้หูตาสว่างขึ้นบ้าง

เช่นเดียวกันประทีปส่องทางอีกดวงหนึ่งเพิ่งได้รับการเติมเชื้อเป็นรางวัลตอบแทนแห่งความดี **อาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์ กับรางวัลโนเบลทางเลือก** พบกันใหม่ฉบับหน้า





เมืองในเปลวแดด

สมจิตโตภิกขุ

- เมืองในเปลวแดด เป็นเมืองหนึ่ง อันเกิดจากไอดินกลิ่นแดด มีความสัมพันธ์ต่อกันเหมือนธารน้ำเย็นต่อธารน้ำอุ่น,
- คนในเมืองเปลวแดด จะมีศีล อ่อนไหว ละเอียดอ่อน เหมือนเงา ส่วนมากเป็นกสิกร มีหน้าที่ช่วยเหลือกสิกรผู้ยากจน เหมือนปลาโลมาช่วยคนตกน้ำ,
- มีการถ่ายทอดกลิ่นไอธรรมชาติ และพลังงานแสงแดด ระหว่างคนเนื้อ กับคนเปลวแดดอยู่เยียบๆ คล้ายน้ำต้องแดด เป็นไอ ไอต้องความเย็นเป็นน้ำ,
- จะว่าเมืองนี้เป็นเมืองบุญก็ว่าได้ ถ้าเราปลูกบุญเป็น เราอาจจะเห็นพวกเขาได้ตามคัมภีร์ที่ว่า “บุญเสมือนเงาที่ติดตามผู้ปลูกอยู่”,
- แต่ทว่าใครเล่าจะปลูกบุญเป็น คนชื้อบุญปลูกก็ไม่เห็นมีกี่คน เด็กระยะนี้ก็ไม่ค่อยเห็นมีชื้อนี้ ใครชื้อนี้จะเซี่ยไปเสียแล้วกรรมัง,
- โฉนหนอ จะได้พบกับเขา บ้านเมืองและบุคคลในเมืองเปลวแดด เขาว่าต้องเป็นคนดี มีศีลธรรม ซื่อสัตย์ กตัญญู จิปาถะดูกฎเกณฑ์มากมาย จะกลายเป็นโม่ฆ้อง แต่อย่างไรก็ตาม เราก็กสิกรที่ยากไร้เสียจริงๆ หัวงอยู่เสมอว่า คนแดดจะเมตตาช่วยบวเราจะปลูกบุญ รดน้ำพรวนดินอย่างจริงจัง,
- ใครละ จะอยากยากจนอยู่กับเธอ บุคคลในเมืองเปลวแดดที่เหี่ยวโหลโคลย้อย หาเช้ากินค่ำ กินข้าวกับเกลือ กินเหงื่อกับน้ำ อย่างนี้ นอกเสียจากคนมีกรรม แล้วยังมีบุญเท่านั้น ที่เห็นกลิ่นเหงื่อและสบาวหอมไปเสียแล้ว,
- เมืองในเปลวแดด เป็นภาพสะท้อนซ่อนความดีจากโลกมนุษย์ เหนืออยากเหมือนปิ่นเขา ให้พลังงานเหมือนแสงแดด ชุ่มโชกเหมือนเหงื่อโคล เย็นฉ่ำเหมือนสระโบกขรณี บริสุทธ์น้ำค้าง อิศระเหมือนท้องฟ้า บำบัดกิเลสเหมือนกีฬา,
- “พิภพในเมืองเปลวแดด จะเป็นนครแห่งพระอริยบุคคลหรือไม่หนอ” สมณะในชุดพระธุดงค์รูปหนึ่ง เธอมักจะรำพึงรำพันกับตนเอง บนเส้นทางสายเปลี่ยวของกสิกรในเมืองเปลวแดด แต่กรรมรินด้วยร่มไม้และสายธาร,
- การไปสู่นครแห่งเปลวแดด คงไปด้วยพลังงานในแสงแดดนั่นเอง ในบทบัญญัติที่ว่า “ภิกษุยินดีในเงินและทอง ที่เขาเก็บไว้ให้เป็นอาบัติ” คงจะเป็นเช่นว่า “สุเจ้าจงอย่ายินดีในเงินและทอง จงยินดีแต่พลังงานในแสงแดด”,
- นครแห่งเปลวแดด แม้จะมีเส้นขอบฟ้าเป็นพรมแดน มีสุสานอันไพศาล ที่สะพรั่งอยู่ด้วยกอดดอกกรัก ยามวสันต์เป็นเขต แต่ก็เหมือนหนึ่งว่า “บ้างเรียงเคียงกัน” เพราะที่นั่นไม่มีคำว่า “ที่นี่ วนวายจริงหนอ ที่นี่ คับแค้นจริงหนอ” และก็ทรงไว้ซึ่งศานติ.....อยู่ชั่ววันรันดร.

(แต่งปรัชญาขึ้นโดย สมจิตโตภิกขุ แห่งสำนักสงฆ์สังกะสี ด.ดอนหัวฬ่อ อ.เมือง จ.ชลบุรี ด.ค. ๓๑)



เสขิยธรรมเมื่อหลายฉบับก่อนได้ลงเรื่องของ **แม่ชื้อทองเพี้ยง แก้วเนตร** สำนักชีวนาสันติ จ.เพชรบุรี ซึ่งได้สร้างสรรค์ชุมชนของสตรีผู้ใฝ่ปฏิบัติธรรม โดยพึ่งตนเองได้และทำงานบริการสังคมได้ในเวลาเดียวกันทางกองสาราษขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้งกับการจากไปของท่าน รวากับพระที่ปดวงหนึ่งดับวูปไปจะนั้น และขออธิษฐานให้ดวงวิญญาณของท่านจงล่องลอยไปสู่สัมปรายภพอันสงบสุขดีด้วยเถิด

☆ **ร่วมเดินรอบทะเลสาบสงขลา** ☆

สถานีรถไฟบ้านเกาะใหญ่ ตำบลบางเหรียง อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา ๙๐๒๒๐
กระผมเองได้สนใจติดตามการดำเนินงานของกลุ่มเสขิยธรรมมานานพอสมควร รู้สึกชื่นชมในการทำงานของกลุ่มเป็นอย่างมาก ได้ติดตามทางจดหมายข่าวเสขิยธรรมและอนุรักษ์ กระผมสนใจการเดินทางรอบทะเลสาบสงขลาของกลุ่ม จึงอยากมีส่วนร่วมด้วย (กระผมเองเกิดและเติบโตมาที่ริมทะเลสาบแห่งนี้เอง) เคยติดต่อขอรายละเอียดเกี่ยวกับธรรมเนียมการรอบทะเลสาบมาที่ศพพ. แต่จนถึงบัดนี้ยังไม่ได้รับคำตอบ

ผมเห็นว่าการเน่าเสียของทะเลสาบ สาเหตุสำคัญน่าจะมาจากคนที่อยู่ห่างจากทะเลสาบเป็นอย่างมาก โดยของเสียเหล่านี้มีแม่น้ำลำคลองเป็นทางส่งถาวร โดยเฉพาะในเขตเมืองและโรงงานอุตสาหกรรมรอบๆ ทะเลสาบไม่ต่ำกว่า ๗๐ % ของชุมชนเมืองและโรงงานเหล่านี้ ได้ขนถ่ายของเสียสู่ลำคลองและปลายทางคือทะเลสาบ การปลูกจิตสำนึกให้แก่ชาวบ้านที่อยู่ริมทะเลสาบเพื่อให้เกิดความรักและความหวงแหนทะเลสาบนั้น เป็นสิ่งที่ถูกต้องที่สุด แต่ทำอะไรจึงจะทำให้ น้ำในลำคลองรอบๆ ทะเลสาบสะอาดขึ้น ปัจจุบันนี้ น้ำในลำคลองใหญ่ที่ไหลลงสู่ทะเลสาบเน่าเสียหมดแล้ว คลองบางสายที่ไม่ได้ไหลผ่านชุมชนเมืองเช่น คลองภูมิ ซึ่งเกิดจากเทือกเขาที่กั้นสงขลากับสตูล เกิดจากลำห้วยใหญ่ น้อยมากมายทอดยาวลงมาตั้งแต่อำเภอรัตนภูมิ ปลายทางที่ปากบางภูมิ อำเภอกวนเนียง ชาวบ้านหลายหมู่บ้านในอ่าวค้ายมายาวนาน แต่จากการพัฒนาในปัจจุบัน คลองภูมิเริ่มเน่าเสียมาประมาณ ๖ ปีนี้และเลวร้ายลงทุกปี เคยมีชาวบ้านที่ใช้ประโยชน์จากคลองนี้ร้องเรียนไปยังผู้รับผิดชอบ แต่ก็ไม่เป็นผลอะไร ด้วยสาเหตุหลายๆ

ประการ นี่คือตัวอย่างหนึ่งของหลายๆ คลองที่ไม่ได้ไหลผ่านชุมชนเมือง แต่ก็ยังมีสภาพเป็นอย่างไร

ปัจจุบันที่อยู่และที่ทำงานของผมอยู่ห่างจากทะเลสาบประมาณ ๓ กิโลเมตร กระผมอยากมีส่วนร่วมในการจารีกรอบทะเลสาบที่จะมีขึ้นในรอบปีหน้านี้ด้วย หากทางคณะกรรมการศพพ. หรือทางกลุ่มเสขิยธรรมต้องการจะให้มีส่วนช่วยเหลืออย่างใดอย่างหนึ่ง กระผมยินดีที่จะช่วยอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการติดต่อประสานงานหรือการประชาสัมพันธ์ในเขตพื้นที่ใกล้เคียง และกรุณาอย่าลืมนำรายละเอียดไปให้กระผมด้วย นี่เป็นการขอครั้งที่ ๒ ครั้งแรกไม่ทราบว่าคุณจะอนุญาตแล้วหรือ อย่างไร

ขอแสดงความนับถือ

นายสงบ ชูสงค์

นายสถานีรถไฟบ้านเกาะใหญ่

☆ **สมาชิกใหม่** ☆

เจริญพร คุณโยมพิภพ อุดมอิทธิพงศ์

อาตมาบวชมาที่นานพอสมควร แต่เพิ่งจะรู้จักกับหนังสือของกลุ่มเสขิยธรรมเมื่อไม่นานนี้เอง เพราะไม่ค่อยกว้างขวางในการรับรู้ข่าวสารหรืออะไรก็ทราบ พอติบังเอิญ อาตมาได้เดินทางไปกราบครูบา-อาจารย์ทางภาคใต้(ระนอง) และได้พักอยู่กับท่านประมาณ ๑ เดือน และเมื่อพักอยู่ก็มีโอกาสได้รู้จักกับหนังสือของกลุ่มเสขิยธรรม อ่านดูแล้วรู้สึกชอบใจ แต่เคยพูดให้เจ้าอาวาสท่านฟัง ท่านบอกท่านไม่เคยอ่าน และยังพูดอีกว่าไม่รู้โยมที่ไหนส่งมาให้

อันที่จริงหนังสือนี้ก็หนักไปทางพัฒนามาก และช่วยเหลือสังคมซึ่งมีประโยชน์ที่มีไฟในการพัฒนา แต่

ถ้าไปพูดคุยกับพระป่าที่หนักไปในทางภาวณาแล้ว
ท่านจะไม่ค่อยสนใจเท่าใด อาตมาคลุกคลีกับพระป่า
มาตลอดก็เลยรู้ดี

แต่อย่างไรก็ตามทุกอย่างล้วนเป็นนานาจิตต์
เพราะทุกคนมีนโยบายไม่เหมือนกัน วัดป่าตามภาค
อีสานสายหลวงปู่มั่น หลวงปู่ชา จะหนักไปในทาง
ภาวณา และส่วนมากจะไม่ค่อยส่งเสริมการรับรู้ข่าวสาร
ภายนอกเท่าใด เรื่องวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และ
เอกสารตีพิมพ์จะมีโอกาสน้อยมาก เพราะท่านไม่ค่อย
ให้ความสนใจ ท่านเน้นการฝึกจิตมากกว่า

ตอนนี้อาตมาได้มาอยู่ที่วัดเขาลาน และได้ขอ
อนุญาตท่านพระครูญาณธราจารย์ สมครเป็นสมาชิก
๑ ปี ถ้าครบอย่างไรจะพิจารณาอีกที เพราะอาตมาอยู่
ไม่เป็นที่

อาตมาขอให้หนังสือกลุ่มเสขิยธรรมจงเจริญรุ่ง
เรือง และมีกิจกรรมก้าวหน้าในข่าวสารของพุทธศาสนา
และเป็นตัวแทนของกลุ่มชาวพุทธชาวโลกสืบไป

เมตตา พร ธรรม ความสุข
พระวิชัย(พร)

☆ ว่าด้วยศิลปินแห่งชาติ ☆

ที่ว่าการอำเภอนั้นหา จังหวัดชัยนาท
เรียน อาจารย์สุลักษณ์ ที่นับถือ

ผมดูประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติศิลปินแห่งชาติ
ปี ๓๘ แล้ว ก็อึดอัดใจชอบกล คำว่า “ศิลปิน” คือใคร
ถ้าตามความหมายของอาจารย์ศิลป์ พีระศรี ที่ท่าน
เคยเขียนไว้ ผมดูแล้วหลายคนจะเป็นศิลปินแห่งชาติ
ได้อย่างไร คณะกรรมการไม่รู้หรือว่าศิลปินคือใคร เช่น
คุณอำนาจ กลัสนิมิ หรือคุณเนรมิต ผู้สร้างและกำกับ
ภาพยนตร์ เป็นศิลปินด้วยหรือ คุณรงค์ วงษ์สวรรค์
แต่งหนังสือ วางขายอยู่บนห้างถนน แต่แต่งตัวดูเป็น
ศิลปินน้อยก็ยกย่องกัน คุณทวีป วรดิลก แปลหนังสือ
ก็เป็นศิลปินแห่งชาติสาขาวรรณศิลป์ คุณล้อต๊อก(ตลก)
ก็ให้ ผมดูแล้วก็หมดศรัทธาของคำว่าศิลปินแห่งชาติต่อ

ไป ศิลปินแห่งชาติก็จะกลายเป็นขยะแห่งสยามไป เท่า
นั่นเอง เพราะไม่รู้จะไปตั้งให้ตั้งเป็นอะไรกันแล้ว ต้อง
แยกคำว่า “ศิลปิน” กับ “อัครมหาศิลปิน” อันหลังนี้
สำหรับอาจารย์เพื่อ หริพิทักษ์ อังคาร กัลยาณพงศ์
เพราะเขาเหมาะสมจะเป็นศิลปินที่แท้จริงมากกว่าใครๆ

ถ้าอาจารย์มีเวลา ก็กรุณาเขียนท้วงติงบ้างนะ
ครับ

ด้วยความเคารพและนับถือ
ประธาน เหมราชวงศ์



Sulak Sivalakasana, second from right is
handing the paperwork for the Buddha to
THAI's Nipapat Sihanat Kathakul centre

Buddha To Nepal

Thai Airways International helped
to transport the 600-kilogram
statue of the Lord Buddha seen
above from Thailand to its new
permanent home at a pagoda in the
Himalayan Kingdom of Nepal.

พลตรี นายแพทย์ชาญ สุวรรณวิภาช

อลคัฑทุปมสูตร
(มัชฌิมนิกาย มูลปนิณาสก์
ข้อ ๒๗๔+)

สิ่งที่ควรทราบก่อนเข้าสู่พระสูตรตอนที่ ๒

บทความในพระสูตรตอนที่ ๒ ผู้เรียบเรียงได้นำเสนอตรงตามต้นฉบับ เพื่อให้ท่านผู้อ่านคุ้นเคยกับสำนวนของพระไตรปิฎก มีการอธิบายความหมายของศัพท์ยากไว้ในวงเล็บอย่างจำกัด ท่านที่ยังใหม่กับสำนวนและคำศัพท์ในพระไตรปิฎกจะเข้าใจความหมายได้ยากมาก ขอให้ท่านพยายามอ่านจนจบตอนและทำความเข้าใจเท่าที่จะทำได้ไปพลางก่อน เมื่อจบเนื้อความในพระสูตรตอนนั้นแล้ว ก็จะถึงตอนที่อธิบายความหมายที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสโดยผู้เรียบเรียงได้รวบรวมคำอธิบายมาจากพระสูตรอื่น และจากอรรถกถา เมื่อท่านอ่านคำอธิบายก็จะทำให้ท่านเข้าใจความหมายในพระสูตรได้ทันที จากนั้นก็ขอให้ท่านย้อนกลับไปอ่านบทในพระสูตรอีกครั้งหนึ่ง ถ้ายังไม่เข้าใจก็กลับมาอ่านคำอธิบายอีกครั้งหนึ่ง ทบทวนเช่นนี้จนเข้าใจความหมายในพระสูตรได้แจ่มแจ้ง หากท่านผู้ใดต้องการให้อธิบายเพิ่ม กรุณาส่งคำถามพร้อมทั้งซองจดหมายปิดแสตมป์ จ่าหน้าซองถึงตัวท่านเอง ส่งมายังผู้รวบรวมตามที่อยู่ คือ ๗๗/๔๔ ซ.๑๐ หมู่บ้านพฤษกษชาติ ถ.สุขาภิบาล๓ สะพานสูง เขตบึงกุ่ม กทม ๑๐๒๔๐

ที่จำเป็นต้องนำเสนอเช่นนั้นเพราะต้องการนำเสนอคำที่เป็นพระพุทธรูปก่อนผู้ที่สามารถรู้ได้โดยไม่ต้องอาศัยคำอธิบายเลยก็มีอยู่ จะได้ไม่ต้องเสียเวลา



เรียบเรียง

และต้องการให้ท่านผู้ปฏิบัติท่องเนื้อความจากพระสูตรโดยตรง เพื่อนำไปใช้พิจารณาเป็นวิปัสสนากัมมัฏฐาน



(ความในพระสูตรตอนที่สอง)

เราจักแสดงธรรมมีอุปมาด้วยท่อนแ่ท่อนทั้งหลาย เพื่อต้องการสลัดออก ไม่ใช่เพื่อต้องการจะยึดถือท่อนทั้งหลายจงฟังธรรมนั้น จงใส่ใจไว้ให้ดี เราจักกล่าว

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า

ภิกษุทั้งหลายเปรียบเหมือนบุรุษผู้เดินทางไกล พบห้วงน้ำใหญ่ ฝั่งข้างนี้ نارังเกียจ มีภัยตั้งอยู่เฉพาะหน้า ฝั่งข้างโน้นเกษมไม่มีภัย ก็แหละเรือหรือสะพานสำหรับข้ามเพื่อไปสู่ฝั่งโน้นไม่พึงมี บุรุษนั้นพึงดำริอย่างนี้ว่า ห้วงน้ำนี้ใหญ่แล ถ้ากระไรเราพึงรวบรวมหญ้า ไม้ กิ่งไม้ และใบไม้ มาผูกเป็นท่อน แล้วอาศัยท่อนนั้น พยายามด้วยมือและเท้า พึงข้ามถึงฝั่งได้โดยสวัสดิ์ ที่นั้นแล บุรุษนั้นรวบรวมหญ้า ไม้ กิ่งไม้ และใบไม้ มาผูกเป็นท่อน อาศัยท่อนนั้น พยายามด้วยมือและเท้า พึงข้ามถึงฝั่งโดยความสวัสดิ์ บุรุษนั้นข้ามไปถึงฝั่งได้แล้ว พึงดำริอย่างนี้ว่า ท่อนนี้มีอุปการะแก่เรามากแล เราอาศัยท่อนนี้ข้ามถึงฝั่งได้โดยความสวัสดิ์ ถ้ากระไรเรายกท่อนนี้ขึ้นบนศีรษะหรือแบกที่บ่า แล้วพึงหลีกไปตามความปรารถนา

ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจะสำคัญความข้อนั้นเป็นไฉน บุรุษนั้นผู้กระทำอย่างนี้จะชื่อว่าถูกหน้าที่ในท่อนนั้นบ้างหรือไม่ ภิกษุทั้งหลายกราบทูลว่า ทำไม่ถูกพระเจ้าข้า พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ก็บุรุษนั้นทำอย่างไรจึงจะชื่อว่า ทำถูกหน้าที่ในท่อนนั้น ในข้อนี้ บุรุษ

นั้นเมื่อข้ามไปสู่ฝั่งได้แล้ว ก็พึงยกท่อนี่ขึ้นวางไว้บนบก หรือให้ลอยอยู่ในน้ำแล้วพึงลิกไปตามความปรารถนา

ภิกษุทั้งหลาย บุรุษนั้นกระทำอย่างนี้แล จึงจะชื่อว่า กระทำถูกหน้าที่ในท่อนั้นแม้ฉันทใด ภิกษุทั้งหลาย เราแสดงธรรมมีอุปมาด้วยท่อนี้เพื่อต้องการสลัดออก ไม่ใช่เพื่อต้องการยึดถือ ฉันทนั้นแล เธอทั้งหลายรู้ถึงธรรมมีอุปมาด้วยท่อนี้ที่เราแสดงแล้วแก่ท่านทั้งหลาย พึงละแม้ซึ่งธรรมทั้งหลาย จะป่วยการกล่าวไปใยถึงธรรมเล่า

(บทนำของวิปัสสนา)

ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย เหตุแห่งทิวฏฐิ ๖ ประการเหล่านี้ ๖ ประการเป็นไฉน

บุรุษในโลกนี้ผู้ไม่ได้สติบ ไม่เห็นพระอริยะทั้งหลาย ไม่ฉลาดในธรรมของพระอริยะ ไม่ได้รับแนะนำในธรรมของพระอริยะ ไม่เห็นสัตบุรุษ ไม่ฉลาดในธรรมของสัตบุรุษ ไม่ได้รับแนะนำในธรรมของสัตบุรุษ

ย่อมพิจารณาเห็นรูปว่า นั่นของเรา (เกิดตัณหาในรูป) เราเป็นนั่น (ยึดมั่นด้วยมานะว่าตนคือรูปนั้น) นั่นเป็นอิตตาของเรา (มีความยึดมั่นไปตามทิวฏฐิต่าง ๆ ใน ๖๒ ทิวฏฐิ)

ย่อมพิจารณาเห็นเวทนาว่า นั่นของเรา เราเป็นนั่น นั่นเป็นอิตตาของเรา

ย่อมพิจารณาเห็นเวทนาว่า นั่นของเรา เราเป็นนั่น นั่นเป็นอิตตาของเรา

ย่อมพิจารณาเห็นเวทนาว่า นั่นของเรา เราเป็นนั่น นั่นเป็นอิตตาของเรา

ย่อมพิจารณาเห็นวิญญาณ ที่เห็นรูปแล้ว ที่ฟังเสียงแล้ว ที่ทราบกลิ่น รส โผฏฐัพพะแล้วที่รู้แจ้งอารมณ์แล้ว ถึงแล้ว แสวงหาแล้ว ใคร่ครวญแล้วด้วยใจว่า นั่นของเรา เราเป็นนั่น นั่นเป็นอิตตาของเรา

ย่อมพิจารณาเห็นเหตุแห่งทิวฏฐิที่ว่า ‘นั่นโลก นั่นอิตตา ในปรโลก เรานั้นจักเป็นผู้ที่ยังยืน คงที่ไม่มี ความแปรปรวนเป็นธรรมดา จักตั้งอยู่เสมอด้วยความเที่ยงอย่างนั้น’ ว่านั่นของเรา เราเป็นนั่น นั่นเป็นอิตตาของเรา

ส่วนอริยสาวกผู้สติบแล้ว ผู้เห็นพระอริยะทั้งหลาย ฉลาดในธรรมของพระอริยะ ได้รับแนะนำแล้วในธรรมของพระอริยะ เห็นสัตบุรุษ ฉลาดในธรรมของสัตบุรุษ ได้รับแนะนำแล้วในธรรมของสัตบุรุษ

ย่อมพิจารณาเห็นรูปว่า นั่นไม่ใช่ของเรา เราไม่เป็นนั่น นั่นไม่เป็นอิตตาของเรา

ย่อมพิจารณาเห็นเวทนาว่า นั่นไม่ใช่ของเรา เราไม่เป็นนั่น นั่นไม่เป็นอิตตาของเรา

ย่อมพิจารณาเห็นสัญญาว่า นั่นไม่ใช่ของเรา เราไม่เป็นนั่น นั่นไม่เป็นอิตตาของเรา

ย่อมพิจารณาเห็นสังขารว่า นั่นไม่ใช่ของเรา เราไม่เป็นนั่น นั่นไม่เป็นอิตตาของเรา

ย่อมพิจารณาเห็นวิญญาณที่เห็นรูปแล้ว ที่ฟังเสียงแล้ว ที่ทราบกลิ่นรส โผฏฐัพพะแล้ว ที่รู้แจ้งอารมณ์แล้ว ถึงแล้ว แสวงหาแล้ว ใคร่ครวญแล้วด้วยใจว่า นั่นไม่ใช่ของเรา เราไม่เป็นนั่น นั่นไม่ใช่อิตตาของเรา

ย่อมพิจารณาเห็นเหตุแห่งทิวฏฐิที่ว่า ‘นั่นโลก นั่นอิตตาในปรโลก เรานั้นจักเป็นผู้ที่ยังยืน คงที่ไม่มี ความแปรปรวนเป็นธรรมดา จักตั้งอยู่เสมอด้วยความเที่ยงอย่างนั้น’ ว่านั่นไม่ใช่ของเรา เราไม่เป็นนั่น นั่นไม่ใช่อิตตาของเรา

พระอริยสาวกนั้นพิจารณาอยู่อย่างนี้ ย่อมไม่สะดุ้ง (ความสะดุ้งคือความเศร้าเสียใจ เกิดจากภัยหรือเกิดจากตัณหา) ในเพราะสิ่งที่ไม่มียู่ (สิ่งที่ยึดถือไม่มีอยู่)

เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสอย่างนี้แล้ว ภิกษุรูปหนึ่งจึงกราบทูลถามว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ เมื่อความพินาศในบริหารภายนอกมี ความสะดุ้งจึงพึงมีได้หรือหนอแล พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสตอบว่า พึงมีได้สิภิกษุ บุคคลบางคนในโลกนี้ มีความเห็นอย่างนี้ว่า สิ่งนั้นได้มีแล้วแก่เราหนอ สิ่งนั้นย่อมไม่มีแก่เราหนอ สิ่งนั้นพึงมีแก่เราหนอ เราไม่ได้สิ่งนั้นหนอ บุคคลนั้นย่อมเศร้าโศกลำบาก ร่ำไร คร่ำครวญ ตีอก ถึงความลุ่มหลง ภิกษุเมื่อความพินาศในบริหารภายนอกมี ความสะดุ้งย่อมมีได้ด้วยอาการ

อย่างนี้แล

ภิกษุหนึ่งทูลถามว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ก็เมื่อความพินาศแห่งบริหารในภายนอกมี ความไม่สะดุ้งฟุ้งมีหรือ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสตอบว่า ฟุ้งมีสิ บุคคลบางคนในโลกนี้ไม่มีความเห็นอย่างนี้ว่า สิ่งนั้นได้มีแล้วแก่เราหนอ สิ่งนั้นย่อมไม่มีแก่เราหนอ สิ่งนั้นฟุ้งมีแก่เราหนอ เราไม่ได้สิ่งนั้นหนอ บุคคลนั้นย่อมไม่เศร้าโศก ไม่ลำบาก ไม่รำไร คร่ำครวญ ตีอก ไม่ถึงความลุ่มหลง ภิกษุเมื่อความพินาศในบริหารภายนอกมี ความไม่สะดุ้งย้อมมิได้ด้วยอาการอย่างนี้แล

ภิกษุหนึ่งทูลถามว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ เมื่อความพินาศแห่งบริหารภายในมี (คือความมีอัตตา) ความสะดุ้งฟุ้งมีหรือ

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ฟุ้งมีสิภิกษุ บุคคลบางคนในโลกนี้มีความเห็นอย่างนี้ว่า “นั่นโลก นั่นอัตตาในปรโลก เรานั้นจักเป็นผู้เที่ยง ยั่งยืน คงที่ ไม่มีความแปรปรวนเป็นธรรมดา จักตั้งอยู่เสมอด้วยความเที่ยงอย่างนั้น” บุคคลนั้น เมื่อฟังต่อตถาคตหรือสาวกของตถาคตผู้แสดงธรรมอยู่ เพื่อถอนขึ้นซึ่งทิฏฐิ เหตุแห่งทิฏฐิ ความตั้งมั่นแห่งทิฏฐิ ความกัลมมด้วยทิฏฐิ และเชื้อแห่งความยึดมั่นทั้งหมด เพื่อระงับสังขารทั้งหมด เพื่อสละคืนอุปธิทั้งหมด เพื่อความสิ้นแห่งตัณหา เพื่อความสárosเพื่อความดับ เพื่อนิพพาน บุคคลนั้นมีความเห็นอย่างนี้ว่า เราจักขาดสูญแน่แท้ จักฉิบหายแน่แท้ จักไม่มีแน่แท้ บุคคลนั้นย่อมเศร้าโศก ลำบาก รำไร คร่ำครวญ ตีอก ถึงความลุ่มหลง ภิกษุเมื่อความพินาศในบริหารในภายในมี ความสะดุ้งย้อมมิได้ด้วยอาการอย่างนี้แล

ภิกษุหนึ่งทูลถามว่าข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ เมื่อความพินาศแห่งบริหารในภายในมี ความไม่สะดุ้งฟุ้งมิได้หรือ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสตอบว่า ฟุ้งมีสิภิกษุ บุคคลบางคนในโลกนี้ไม่มีความเห็นอย่างนี้ว่า นั่นโลก นั่นอัตตาในปรโลกเรานั้นจักเป็นผู้เที่ยง ยั่งยืน คงที่ ไม่มีความ

แปรปรวนเป็นธรรมดา จักตั้งอยู่เสมอด้วยความเที่ยงอย่างนั้น บุคคลนั้นเมื่อฟังต่อตถาคตหรือสาวกของตถาคตผู้แสดงธรรมอยู่ เพื่อถอนขึ้นซึ่งทิฏฐิ เหตุแห่งทิฏฐิ ความตั้งมั่นแห่งทิฏฐิ ความกัลมมด้วยทิฏฐิ และเชื้อแห่งความยึดมั่นทั้งหมด เพื่อระงับสังขารทั้งหมด เพื่อสละคืนอุปธิทั้งหมด เพื่อความสิ้นแห่งตัณหา เพื่อความสárosเพื่อความดับ เพื่อนิพพาน บุคคลนั้นมีความเห็นอย่างนี้ว่า เราจักขาดสูญแน่แท้ จักฉิบหายแน่แท้ จักไม่มีแน่แท้ บุคคลนั้นย่อมไม่เศร้าโศก ไม่ลำบาก ไม่รำไร คร่ำครวญ ตีอก ไม่ถึงความลุ่มหลงภิกษุเมื่อความพินาศในบริหารในภายในมี ความสะดุ้งย้อมมิได้ด้วยอาการอย่างนี้แล

ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายพึงกำหนดถือเอาบริหารที่ทวงแหวนว่า เป็นของเที่ยง ยั่งยืน คงที่ ไม่มีความแปรปรวนเป็นธรรมดา ตั้งอยู่เสมอด้วยความเที่ยงอย่างนั้น เธอทั้งหลายเห็นอย่างนั้นหรือไม่ ภิกษุทั้งหลายกราบทูลว่า ไม่เป็นอย่างนั้น พระเจ้าข้า พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ตีละภิกษุทั้งหลาย เรากิไม่พิจารณาเห็นบริหารที่ทวงแหวนว่า เป็นของเที่ยง ยั่งยืน คงที่ ไม่มีความแปรปรวนเป็นธรรมดา ตั้งอยู่เสมอด้วยความเที่ยงอย่างนั้น

เธอทั้งหลาย การเข้าไปยึดถืออัตตวาทุปาทาน (สักรายทิฏฐิ ๒๐) ซึ่งเมื่อเธอยึดถืออยู่ จะพึงโสกะ ปริเทวะ ทุกขะ โทมนัส และอุปายาส เธอทั้งหลายเห็นอัตตวาทุปาทาน ซึ่งเมื่อเธอยึดถืออยู่จะพึงไม่บังเกิดโสกะ ปริเทวะ ทุกขะ โทมนัส และอุปายาสหรือไม่ (ทูลว่า) ไม่เป็นอย่างนั้น พระเจ้าข้า ตีละภิกษุทั้งหลาย แม้เรากิไม่พิจารณาเห็นอัตตวาทุปาทาน ซึ่งเมื่อบุคคลยึดถืออยู่ จะไม่พึงบังเกิดโสกะ ปริเทวะ ทุกขะ โทมนัส และอุปายาส

เธอทั้งหลาย การอาศัยทิฏฐินิสัย (ทิฏฐิ ๖๒) ซึ่งเมื่อเธออาศัยยึดถืออยู่ จะไม่พึงบังเกิดโสกะ ปริเทวะทุกขะ โทมนัส และอุปายาส เธอทั้งหลายเห็น

ทิฏฐินิสัย ซึ่งเมื่อเธออาศัยยึดถืออยู่ จะพึงไม่บังเกิดโสกะ ปรีทเวะ ทุกชะ โทมนัส และอุปายาส หรือไม่

(ทูลว่า) ไม่เป็นอย่างนั้น พระเจ้าข้า ดิละภิกษุทั้งหลาย แม้เราก็ไม่พิจารณา เห็นอตตวาทุปาทาน ซึ่งเมื่อบุคคลยึดถืออยู่ จะไม่พึงบังเกิดโสกะ ปรีทเวะ ทุกชะ โทมนัส และอุปายาส

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย อนึ่งเมื่ออตตามีอยู่ บริหารที่เนื่องด้วยอตตามี ก็พึงมีว่า ของเราหรือ

(ทูลว่า) อย่างนั้น พระเจ้าข้า ตรัสว่า อนึ่งเมื่อบริหารเนื่องด้วยอตตามีอยู่ อตตาก็มีว่า ของเราหรือ

(ทูลว่า) อย่างนั้น พระเจ้าข้า

ตรัสว่า เมื่ออตตาและบริหารเนื่องด้วยอตตา บุคคลถือเอาไม่ได้ โดยความเป็นของจริง โดยความเป็นของแท้ คือเหตุแห่งทิฏฐิวา นั้นโลก นั้นอตตา แม้ตายไปแล้ว เรานั้นจักเป็นผู้เที่ยง ยั่งยืน คงที่ ไม่มีความแปรปรวน เป็นธรรมดา จักตั้งอยู่เสมอด้วยความเที่ยงอย่างนั้น นี้ เป็นธรรมของคนเปล่าบริบูรณ์สิ้นเชิงมิใช่หรือ

(ทูลว่า) ขอนี้ โฉนจะไม่พึงเป็นอย่างนั้น พระเจ้าข้า เป็นธรรมของคนเปล่าบริบูรณ์สิ้นเชิงทีเดียว

(บทเจริญวิปัสสนา)

ตรัสว่า ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจะสำคัญความข้อนั้นเป็นฉน รูปเที่ยงหรือไม่เที่ยง ไม่เที่ยง พระเจ้าข้า

ก็สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์หรือเป็นสุขเล่า

เป็นทุกข์ พระเจ้าข้า

ก็สิ่งใดไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มีความแปรปรวนเป็นธรรมดา ควรหรือที่จะตามเห็นสิ่งนั้นว่า นั่นของเรา เราเป็นนั่น นั่นเป็นอตตาของเรา

ข้อนั้นไม่ควรเลย พระเจ้าข้า



ตรัสว่า ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจะสำคัญความข้อนั้นเป็นฉน เวทนา.....

สัญญา.....สังขาร....วิญญาน เที่ยงหรือไม่เที่ยง

ไม่เที่ยง พระเจ้าข้า

ก็สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ หรือเป็นสุขเล่า

เป็นทุกข์ พระเจ้าข้า

ก็สิ่งใดไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มีความแปรปรวนเป็นธรรมดา ควรหรือที่จะตามเห็นสิ่งนั้นว่า นั่นของเรา เราเป็น

นั่น นั่นเป็นอตตาของเรา

ข้อนั้นไม่ควรเลย พระเจ้าข้า

เพราะเหตุนั้นแล ภิกษุทั้งหลาย รูปร่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นอดีต อนาคต และปัจจุบัน เป็นภายในหรือภายนอก หยาบหรือละเอียด เลวหรือประณีต อยู่ในที่ไกลหรือที่ใกล้ รูปทั้งปวง เธอทั้งหลายพึงเห็นด้วยปัญญาอันชอบตามความเป็นจริงอย่างนี้ว่า นั่นไม่ใช่ของเรา เราไม่เป็นนั่น นั่นไม่ใช่อตตาของเรา

เวทนาอย่างใดอย่างหนึ่ง..... สัญญาอย่างใดอย่างหนึ่ง..... สังขารอย่างใดอย่างหนึ่ง.... วิญญานอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่เป็นอดีต อนาคต และปัจจุบัน เป็นภายในหรือภายนอก หยาบหรือละเอียด เลวหรือประณีต อยู่ในที่ไกลหรือที่ใกล้ รูปทั้งปวง เธอทั้งหลาย พึงเห็นด้วยปัญญาอันชอบตามความเป็นจริงอย่างนี้ว่า นั่นไม่ใช่ของเรา เราไม่เป็นนั่น นั่นไม่ใช่ อตตาของเรา

ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย พระอริยสาวกผู้ได้สดับแล้ว เห็นอยู่อย่างนี้ย่อมเบื่อหน่ายทั้งในรูป ทั้งในเวทนา ทั้งในสัญญา ทั้งในสังขารทั้งหลาย ทั้งในวิญญาน เมื่อเบื่อหน่ายย่อมคลายกำหนัด เพราะคลายกำหนัด ย่อมหลุดพ้น เมื่อหลุดพ้นแล้ว ก็มีญาณรู้ว่า หลุดพ้นแล้ว ย่อมรู้ชัดว่าชาตินี้แล้ว พรหมจรรย์อยู่จบแล้ว กิจที่ควรทำ ทำเสร็จแล้ว กิจอื่นเพื่อความเป็นอย่างนี้มิได้มีอีก

ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุนี้เรากล่าวว่า ผู้มีลิ้ม

คือ อวิชชาอันยกขึ้นแล้ว ดังนั้นบ้าง ว่าผู้มีเครื่องแวดล้อม คือกัมมาภิสังขาร (การปรุงแต่งกรรม) อันรื้อเสียแล้ว ดังนั้นบ้าง ว่าผู้มีเสาระเนียดคือ ตัณหาอันถอนขึ้นแล้ว ดังนั้นบ้าง ว่าผู้มีสลักประตูคือสังโยชน์ดังนั้นบ้าง ว่าอริยะผู้ประเสริฐ มีธมมมานะอันตกแล้ว มีภาระอันตกแล้ว ไม่มีมานะแล้ว ดังนั้นบ้าง

ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุเป็นผู้มีลุ่มคือ อวิชชาอันยกขึ้นแล้วอย่างไรเล่า ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ละอวิชชาที่มีรากขาดแล้ว เป็นจุดตาลยอดด้วน ไม่มีแล้ว เป็นธรรมตา ไม่บังเกิดขึ้นต่อไป ภิกษุเป็นผู้มีลุ่มคือ อวิชชายกขึ้นแล้ว ดังนั้นแล

ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุเป็นผู้มีเครื่องแวดล้อม คือ กัมมาภิสังขารอันรื้อเสียแล้วอย่างไรเล่า ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ละสังขารเครื่องปรุงแต่งชาติอันให้เกิดในภพใหม่ ที่มีรากขาดแล้ว เป็นจุดตาลยอดด้วน ไม่มีแล้วเป็นธรรมตา อันไม่บังเกิดขึ้นต่อไป ภิกษุเป็นผู้มีเครื่องแวดล้อม คือกัมมาภิสังขารอันรื้อเสียแล้ว ด้วยอาการอย่างนี้แล

ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้เป็นผู้มีเสาระเนียด คือ ตัณหาอันถอนขึ้นแล้วอย่างไรเล่า ภิกษุในธรรมวินัยนี้ละตัณหา ที่มีรากขาดแล้ว เป็นจุดตาลยอดด้วน ไม่มีแล้ว เป็นธรรมตา อันไม่บังเกิดขึ้นต่อไป ภิกษุเป็นผู้มีเสาระเนียด คือตัณหาอันถอนขึ้นแล้วด้วยอาการอย่างนี้แล

ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุเป็นผู้ไม่มีสลักประตูคือสังโยชน์อย่างไรเล่า ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ละโอรัมภาคิยสังโยชน์ห้า ที่มีรากขาดแล้ว เป็นจุดตาลยอดด้วน ไม่มีแล้วเป็นธรรมตา อันไม่บังเกิดขึ้นต่อไป ภิกษุเป็นผู้ไม่มีสลักประตูคือสังโยชน์ด้วยอาการอย่างนี้

ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุเป็นอริยะผู้ประเสริฐ มีธมมมานะอันตกแล้ว มีภาระอันตกแล้ว ไม่มีมานะแล้วอย่างไรเล่า

ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ละอัสสมิมานะ ที่มีรากขาดแล้ว เป็นจุดตาลยอดด้วน ไม่มีแล้วเป็นธรรมตา อันไม่บังเกิดขึ้นต่อไป ภิกษุเป็นอริยะผู้ประเสริฐ มีธมมมานะอันตกแล้ว มีภาระอันตกแล้ว ไม่มีมานะแล้วด้วย

อาการอย่างนี้แล

ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย เทวดาทั้งหลาย ทั้งพระอินทร์ ทั้งพรหม ทั้งชบาบดี แสวงหาภิกษุผู้มีจิตอันหลุดพ้นแล้วอย่างนี้แล ย่อมไม่พบว่ามีญาณของท่าน เหล่านี้อาศัยแล้วซึ่งที่นี้ ช้อนั้นเพราะอะไร เราเรียกผู้หลุดพ้นไปแล้วเช่นนั้น ในปัจจุบันว่า อันใครๆ ไม่พบ คือไม่มีสมณพรหมณ์พวกหนึ่งกล่าวดูเราผู้กล่าวอย่างนี้ ผู้บอกอย่างนี้แลด้วยมุสาวาทเปล่าๆ อันไม่มีจริง อันไม่เป็นจริงว่า พระสมณโคดมผู้ให้สัตว์พินาศ ย่อมบัญญัติความขาดสูญ ความพินาศ ความไม่มีภพ แห่งสัตว์ผู้มีอยู่

ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย เราไม่ทำให้สัตว์พินาศ ด้วยเหตุใด และไม่บัญญัติความขาดสูญแห่งสัตว์ ท่านสมณพรหมณ์เหล่านั้น ก็ย่อมกล่าวดูเราด้วยมุสาวาทเปล่าๆ อันไม่มีจริง อันไม่เป็นจริงว่าพระสมณโคดมผู้ให้สัตว์พินาศ ย่อมบัญญัติความขาดสูญ ความพินาศ ความไม่มีภพ แห่งสัตว์ผู้มีอยู่

ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย เราย่อมบัญญัติทุกข์ และความดับทุกข์ ทั้งในกาลก่อนและในกาลบัดนี้ ถ้าว่าบุคคลเหล่าอื่นย่อมดำ บริภาษ โกรธ เบียดเบียน กระทบกระเที้ยบตาคัดในการประกาศสัจจะสี่ประการนั้น ตถาคตก็ไม่มีความอาฆาต ไม่มี ความโทมนัส ไม่มีจิตยินร้าย ถ้าว่าชนเหล่านั้นย่อมสักการะ เคารพ นับถือ บูชาตถาคต ในการประกาศสัจจะสี่ประการนั้น ตถาคตก็ไม่มี ความยินดี ไม่มี ความโสมนัส ไม่มีใจเยอหยิ่งในปัจจัยทั้งหลาย มีสักการะเป็นต้นนั้น ถ้าว่าชนเหล่าอื่น ย่อมสักการะ เคารพ นับถือ บูชาตถาคต ในการประกาศสัจจะสี่ประการนั้น ตถาคตมีความดำริในปัจจัยทั้งหลายมีสักการะเป็นต้นอย่างนี้ว่า สักการะเป็นปานนี้ บุคคลกระทำแก่เราในชั้นปัญจกที่เรากำหนดรู้แล้ว (พิจารณาเห็นว่าไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา) แต่ กาลก่อน

เพราะเหตุนี้แล ภิกษุทั้งหลาย ถ้าแม้ว่า ชนเหล่าอื่นพึงดำ บริภาษ โกรธ เบียดเบียน กระทบกระเที้ยบท่านทั้งหลาย ท่านทั้งหลายไม่พึงกระทำความอาฆาต ไม่พึงกระทำความโทมนัส ไม่พึงกระทำความไม่

ชอบใจในชนเหล่าอื่นนั้น เพราะเหตุนี้แล

ภิกษุทั้งหลาย แม้ถ้าว่า ชนเหล่าอื่น พึงสักการะ เคารพ นับถือ บูชาท่านทั้งหลาย ท่านทั้งหลายไม่พึง กระทำความยินดี ความโสมนัส ไม่พึงกระทำความเยอหยิ่งแห่งใจในปัจจุบันทั้งหลาย มีสักการะเป็นต้นนั้น เพราะเหตุนี้แล

ภิกษุทั้งหลาย แม้ถ้าว่าชนเหล่าอื่น สักการะ นับถือ บูชาท่านทั้งหลาย ท่านทั้งหลายพึงดำริ ใน ปัจจุบันทั้งหลาย มีสักการะเป็นต้น อย่างนี้ว่า สักการะ เห็นปานนี้ บุคคลกระทำแก่เราทั้งหลาย ในชั้นศ- ปัญจกที่เราทั้งหลายกำหนดรู้แล้วในกาลก่อน ๆ เพราะ เหตุนี้แล

ภิกษุทั้งหลาย **สิ่งใดไม่ใช่ของท่านทั้งหลาย ท่านทั้งหลายจงละสิ่งนั้นเสีย** สิ่งนั้นอันท่านทั้งหลาย ละ ได้แล้ว จักอำนวยการประโยชน์สุขสิ้นกาลนาน

ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย **สิ่งอะไรเล่า ไม่ใช่ของ ท่านทั้งหลาย** รูปไม่ใช่ของท่านทั้งหลาย ท่านทั้งหลาย จงละรูปนั้นเสีย รูปนั้นอันท่านทั้งหลายละได้แล้ว จัก อำนวยการประโยชน์สุขสิ้นกาลนาน

ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย เวทนาไม่ใช่ของท่านทั้ง หลาย..... สัญญาไม่ใช่ของท่านทั้งหลาย.... สังขารไม่ใช่ ของท่านทั้งหลาย..... วิญญาณไม่ใช่ของท่านทั้งหลาย ท่านทั้งหลายจงละวิญญาณนั้นเสีย วิญญาณนั้นอันท่าน ทั้งหลายละได้แล้ว จักอำนวยการประโยชน์สุขสิ้นกาลนาน

ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย ท่านทั้งหลายจะสำคัญ ความซอมนั้นเป็นไฉน ชนพึงนำไป พึงเผาหรือพึงกระทำ หล้ำ ไม้ กิ่งไม้ และใบไม้ ในพระวิหารเขตวันนี้ตาม ความปรารถนา ท่านทั้งหลายพึงดำริอย่างนี้บ้างหรือ หนอว่า ชนยอมนำไป ย่อมเผา หรือยอมกระทำเราทั้ง หลายตามความปรารถนาไม่เป็นอย่างนั้น พระเจ้าข้า ซอมนั้นเป็นเพราะเหตุอะไร

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ เพราะว่า นั้นไม่ใช่อดตา หรือ บริหารที่เนื่องด้วยอดตาของข้าพระองค์ทั้งหลาย อย่างนั้นแล ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุทั้งหลาย สิ่งใดไม่ใช่ ของท่านทั้งหลาย ท่านทั้งหลายจงละสิ่งนั้นเสีย สิ่งนั้น

อันท่านทั้งหลายละได้แล้ว จักอำนวยการประโยชน์สุขสิ้น กาลนาน

ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย รูปไม่ใช่ของท่านทั้งหลาย ท่าน ทั้งหลายจงละรูปนั้นเสียรูปนั้นอันท่านทั้งหลายละได้แล้ว จักอำนวยการประโยชน์สุขสิ้นกาลนาน

ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย เวทนาไม่ใช่ของท่านทั้งหลาย.... สัญญาไม่ใช่ของท่านทั้งหลาย..... สังขารไม่ใช่ของท่าน ทั้งหลาย.... วิญญาณไม่ใช่ของท่านทั้งหลาย ท่านทั้ง หลายจงละวิญญาณนั้นเสีย วิญญาณนั้นอันท่านทั้ง หลายละได้แล้ว จักอำนวยการประโยชน์สุขสิ้นกาลนาน

ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย ในธรรมที่เรากล่าวไว้ดีแล้วอย่างนี้ เป็นของดี ดั่ง เปิดเผย ปรากฏ แยกขยายแล้ว ภิกษุเหล่า ใด เป็นพระอรหันต์ มีอาสวะสิ้นแล้ว อยู่จบพรหมจรรย์ แล้ว มีกิจที่จำต้องทำ ทำเสร็จแล้ว มีภาระปลงลงแล้ว ลุถึงประโยชน์ของตนแล้ว มีสติปัญญาในภพหมดสิ้น แล้ว หลุดพ้นแล้ว เพราะรู้โดยชอบ ภิกษุเหล่านั้นย่อม ไม่มีวิภวาทะเพื่อจะบัญญัติต่อไป

ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย ในธรรมที่เรากล่าวไว้ดีแล้วอย่างนี้ เป็นของดี ดั่ง เปิดเผย ปรากฏ แยกขยายแล้ว ภิกษุเหล่า ใด ละสัณนิเวศน์สามประการได้แล้ว ภิกษุ เหล่านั้นทั้งหมดเป็นโอบปาติกะ ปรินิพพานในโลกนั้น มีการไม่กลับจากโลกนั้นเป็นธรรมดา

ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย ในธรรมที่เรากล่าวไว้ดีแล้วอย่างนี้ เป็นของดี ดั่ง เปิดเผย ปรากฏ แยกขยายแล้ว ภิกษุเหล่า ใด ละสัญญาสามประการได้แล้ว กับมีราคะ โทสะ โมหะบางเบา ภิกษุเหล่านั้นทั้งหมดเป็นพระสกทาคามี มาสู่โลกนี้คราวเดียวเท่านั้น จักกระทำที่สุดแห่งทุกข์ได้

ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย ในธรรมที่เรากล่าวไว้ดีแล้วอย่างนี้ เป็นของดี ดั่ง เปิดเผย ปรากฏ แยกขยายแล้ว ภิกษุเหล่า ใด ละสัญญาสามประการได้แล้ว ภิกษุเหล่านั้นทั้ง (อ่านต่อหน้า ๑๒)

มารู้จักเครือข่ายงานพัฒนาที่กุดชุมกั้นเถอะ

ปรีดา เรื่องวิชาการ

ตั้งที่ผ่านมา ในฉบับนี้ปรีดา เรื่องวิชาการ ได้เก็บประสบการณ์งานพัฒนาที่น่าสนใจจาก กุดชุมมาฝาก มีหลายประเด็นที่แหวกไปจากที่เขาเคยเขียนมาในฉบับก่อนๆ ดังเช่นเรื่อง **การจัดการศึกษาเพื่อชุมชน** ซึ่งเป็นความพยายามที่



นำเอาชาวความศึบ หน้างานพัฒนาชุมชน จากอำเภอ กุดชุม จ. ยโสธร มาเล่าสู่กันฟัง หากสังเกตให้ดีจะเห็นได้ว่า เรื่องราวทั้งหลายทั้งปวงนั้นจะเป็นการเสนอภาพงานพัฒนาที่เน้นบทบาทของพระสงฆ์เป็นหลัก ทั้งในแง่

จะสร้างหลักสูตรการศึกษาเพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้ภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง

อันนี้สำคัญมาก เพราะเมื่อเร็วๆ นี้มีข่าวว่าทางกระทรวงศึกษาฯ ดำริจะยุบโรงเรียนในระดับประถมและมัธยมศึกษาทั่วประเทศ ๒๑,๐๐๐ โรงเรียนจากทั้งหมด ๔๐,๐๐๐ โรงเรียน ทั้งนี้เนื่องจากไม่มีจำนวนนักเรียนมากพอ ความคิดเช่นนั้นเป็นการมองความคุ้มค่าในทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว โดยมีได้ตระหนักเลยว่าการจับเอาเด็กมาเรียนรวมกันในโรงเรียนขนาดใหญ่เพียงไม่กี่โรงเรียนเฉพาะที่อยู่ในเขตเมือง จะมีผลกระทบต่อความคิดและพฤติกรรมของเด็กในชนบทอย่างไร อย่างหนึ่งคือการสูญเสียโอกาสที่เด็กจะเข้าถึงรากเหง้าทางวัฒนธรรมของชุมชนตนเอง และสูญเสียความภูมิใจและความเคารพวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเองไปในที่สุด ความพยายามของกลุ่มเครือข่ายกุดชุมเช่นนี้ จึงนับเป็นเรื่องที่น่าปรบมือให้อย่างกว้างขวาง

เชื่อว่าหลายท่านที่อ่านคงได้รับแรงบันดาลใจอย่างสำคัญในหลายประการเช่นเดียวกันนี้



ในเสขิยธรรมหลายฉบับที่ผ่านมา ผมได้พยายาม

การเป็นผู้คิดริเริ่มการเป็นปัจจัยหลักประสานให้งานดำเนินสืบมาอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าชาวบ้านในชุมชนตลอดจนองค์กรอื่นๆ ในแถบกุดชุมจะไม่ได้มีบทบาทในมรรคผลอันเกิดจากงานพัฒนาที่ผ่านมาจริงๆ แล้วในภาพกว้างงานพัฒนาชุมชนในแถบกุดชุมนั้น ได้ริเริ่มอย่างจริงจังนับตั้งแต่คราวที่เกิดชมรมหมอยาพื้นบ้านและผู้สนใจ สมุนไพรรักษาโรคกุดชุมขึ้น เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๖ ชมรมดังกล่าวนี้มีทั้งพระสงฆ์ ชาวบ้าน ข้าราชการ และองค์กรพัฒนาเอกชนช่วยกันคิดผลิตภัณฑ์งานออกมาอย่างต่อเนื่องจนถึงทุกวันนี้

ในรอบหลายปีที่ผ่านมานี้ สมาชิกมากมายหลายตาของชมรมหมอยาพื้นบ้านฯ ได้พยายามขยับขยายงานพัฒนาไปในด้านอื่น นอกเหนือจากการฟื้นฟูการแพทย์พื้นบ้าน อาทิ งานเกษตรกรรมทางเลือก งานอนุรักษ์ป่าและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมเพื่อธุรกิจชุมชน เป็นต้น การขยายตัวของงานพัฒนาทั้งหลายนี้ทำให้เกิดกลุ่มองค์กรต่างๆ มารับผิดชอบงานในแต่ละด้าน บางโครงการก็รับผิดชอบร่วมกัน เช่น โครงการโรงสีข้าวรักษ์ธรรมชาติ บางกิจกรรมก็ร่วมจัดทำเฉพาะในบางโอกาส ดังเช่น งานกิจกรรมของกลุ่มสังฆอาสาพัฒนา เป็นต้น

“ที่ประชุมเห็นว่าเพื่อจะทำให้แต่ละกลุ่มหรือองค์กร ทำงานได้อย่างสอดคล้องกับปัญหาและสาเหตุที่แท้จริง และสามารถทำงานเชื่อมโยงกับฝ่ายอื่นๆ ด้วยนั้น จำต้องมีการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายที่ใกล้ชิดมากขึ้น และมีกิจกรรมอันหลากหลายเป็นฐานรองรับเพื่อร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาชุมชนอย่างเป็นองค์รวม จนนำไปสู่การร่วมมือแก้ไขปัญหาย่างมีพลังต่อไป”

ที่ผ่านมากลุ่มหรือองค์กรเครือข่ายในแถบภาคเหนือทั้งหมดเหล่านี้ จะร่วมมือทำกิจกรรมในลักษณะไม่เป็นทางการเป็นหลัก เป็นเครือข่ายทำงานแบบธรรมชาติ กล่าวคืออาศัยความใกล้ชิดมักคุ้นกันหรือสนใจในประเด็นเดียวกัน ก็มาร่วมคิดผลักดันกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ขึ้นมา เมื่อกิจกรรมขยายตัวแตกออกไปในหลายประเด็น ซ้ำยังมีหน่วยงานภายนอกหลายหน่วยมาช่วยสนับสนุนกิจกรรม ทำให้งานพัฒนาชุมชนที่ภาคเหนือมีความหลากหลาย ซึ่งถือเป็นจุดเด่นพิเศษข้อหนึ่ง

หากความหลากหลายของงานนั้นค่อนข้างไปในลักษณะต่างคนต่างทำมาก แม้กลุ่มคนที่ทำงานแถบนั้นจะรู้จักมักคุ้นกันดีสมควร และมีการช่วยเหลืองานกันทางปฏิบัติบ้าง แต่การกำหนดแผนงานกิจกรรมของแต่ละฝ่ายไม่ได้รับรู้ทั่วถึงกัน ในขณะที่มีหลายกิจกรรมน่าจะจัดทำร่วมกันได้เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่มีเนื้อหาและเป้าหมายเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน แต่หลายคราวที่องค์กรเครือข่ายเสียโอกาสอันดีที่เข้าไปร่วมคิด หรือร่วมผลักดันกิจกรรมให้มีสีสันหรือเพิ่มประสิทธิภาพในกิจกรรมนั้นๆ

ปัญหาอีกประการหนึ่งที่สำคัญ องค์กรเครือข่ายทั้งหลายเหล่านี้ขาดการมองทิศทางงานพัฒนาตลอดจนยุทธศาสตร์การทำงานอย่างเป็นองค์รวม ทำให้งานหรือกิจกรรมที่ออกมาจะเป็นเรื่องที่ยากกันทำเป็นเสี่ยงพลังในการร่วมมือกันพัฒนาชุมชนที่ภาคเหนือจึงดูอ่อนไปด้วยในลักษณะนี้

ด้วยเหตุผลข้างต้นนี้ พระครูสุภาจารวัฒน์ในฐานะเป็นปัจจัยสำคัญในการริเริ่มผลักดันงานต่างๆ ในภาคเหนือ และมีส่วนรู้เห็นความคืบหน้าในแต่ละกลุ่มมาโดยตลอด ท่านจึงเห็นว่าเครือข่ายเพื่อนพ้องในภาคเหนือทั้งหลาย ควรจะได้มาร่วมกันมองทิศทางงานพัฒนาให้

เป็นระบบมากขึ้น อันอาจจะอาศัยความเป็นกัลยาณมิตรที่มีอยู่แล้วเพื่อมาช่วยขยายงานร่วมกัน ซึ่งน่าจะช่วยให้การแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตามก็อาจจะทำให้พลังแห่งการทำงานของแต่ละฝ่ายไม่ได้ลดน้อยถอยลง

ดังนั้นท่านจึงได้หารือร่วมกันกับเจ้าหน้าที่จากโครงการสมุนไพรมุ่งตนเอง โครงการวิจัยข้าวปลอดสารพิษ กลุ่มสังฆอาสาพัฒนา ชำราชากรในโรงพยาบาลภาคเหนือ และคณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา ซึ่งล้วนแต่เป็นองค์กรที่ร่วมเข้ามารับผิดชอบงานในภาคเหนือทั้งสิ้น โดยเห็นร่วมกันว่าน่าจะมีการเสนอแนวความคิดไปยังองค์กรเครือข่ายในภาคเหนือ เพื่อจัดประชุมในหมู่องค์กรเครือข่าย

ดังนั้นเมื่อวันที่ ๒๖-๒๗ สิงหาคม ๒๕๓๘ ที่ผ่านมา องค์กรเครือข่ายในภาคเหนือซึ่งนับได้ขณะนี้ถึง ๑๐ องค์กร จึงได้ไปประชุมร่วมกัน ณ ศูนย์ฝึกอบรมมูลนิธิพัฒนาอีสาน จ.สุรินทร์ ข้อสรุปจากการประชุมคราวนี้มีสาระสำคัญดังนี้

ที่ประชุมเห็นว่าเพื่อจะทำให้แต่ละกลุ่มหรือองค์กรทำงานได้อย่างสอดคล้องกับปัญหาและสาเหตุที่แท้จริง และสามารถทำงานเชื่อมโยงกับฝ่ายอื่นๆ ด้วยนั้น จำต้องมีการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายที่ใกล้ชิดมากขึ้น และมีกิจกรรมอันหลากหลายเป็นฐานรองรับเพื่อร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาชุมชนอย่างเป็นองค์รวม จนนำไปสู่การร่วมมือแก้ไขปัญหาย่างมีพลังต่อไป เครื่องมือที่จะช่วยให้เกิดผลดังกล่าวนี้ ที่ประชุมจึงเห็นร่วมกันว่า ควรจะมีการประชุมเป็นประจำทุกเดือน โดยกำหนดไว้เป็นวันเสาร์ที่ ๓ ของทุกเดือนและได้เสนอให้ใช้บรรยากาศได้ร่วมไม้วัดสามัคคีความสามัคคีเป็นที่พบปะของกลุ่มเครือข่าย

ความสำคัญของการมาพบปะกันอย่างสม่ำเสมอ

เสมอ คือ

๑) เพื่อเครือข่ายพันธมิตรที่จะร่วมกันศึกษาปัญหาในระดับชุมชน และสังคมวงกว้าง พร้อมทั้งได้กำหนดแนวทางการทำงานพัฒนาว่าควรจะมีไปสูทิศทางใด จะมีรูปธรรมงานพัฒนาในลักษณะใด และความเป็นไปได้ของการประสานงานร่วมมือ ทั้งนี้รูปธรรมงานพัฒนาที่แต่ละฝ่ายกำลังดำเนินอยู่นั้น ก็จะเป็นที่รับรู้ร่วมกันในกลุ่มพันธมิตร ซึ่งจะทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพดีขึ้น เพราะได้รับความช่วยเหลือ คำแนะนำหรือข้อเสนอที่ดีจากเพื่อนพ้อง สำหรับในระดับแนวทางการพัฒนาดังกล่าวต้องอาศัยการพูดคุยอย่างสม่ำเสมอเพื่อปรับปรุงให้ชัดเจนลงตัวมากขึ้น

๒) ผู้รับผิดชอบงานแต่ละฝ่ายน่าจะได้รับการกำลังใจจากเครือข่ายพันธมิตรอย่างต่อเนื่อง ทำให้การทำงานไม่จิตซีด และดูจะมีความหวังอยู่เสมอๆ

สำหรับความคืบหน้าจากการมาพบปะกันอย่างต่อเนื่องของกลุ่มเครือข่าย พอจะสรุปเป็นสาระสังเขปได้ดังนี้

๑) ในกลุ่มผู้สนใจการจัดทำโรงสีข้าวเพื่อชุมชนของตนเอง มีชาวบ้านจากบ้านกุดหินใต้ตั้งกลุ่มเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ที่จะจัดสร้างโรงสีข้าวส่วนกลางเพื่อบริการชาวบ้านในแถบนั้น โดยได้หารือร่วมกับกรมการบริหารโรงสีข้าวรักษัธรรมชาติที่บ้านโสภณชุมพูน ซึ่งรับจะเป็นพี่เลี้ยงให้ จนบัดนี้ชาวบ้านกุดหินใต้ก่อตั้งกลุ่มสมาชิกโรงสีข้าวและถือโอกาสระดมเงินทุนก้อนแรกเพื่อจัดสร้างโรงสี พร้อมกับได้ขอให้องค์กรเครือข่ายจากกรุงเทพฯ ช่วยระดมทุนจากภายนอกมาเป็นเงินทุนสนับสนุนขั้นต้นด้วย

๒) ในกลุ่มผู้สนใจการแปรรูปอาหารพื้นบ้าน มีชาวบ้านจากบ้านโสภณชุมพูนและบ้านท่าลาดให้ความ

สนใจที่จะนำเอาผลผลิตจากหมู่บ้านทั้งพืชผักและผลไม้มาแปรรูปเพื่อการส่งออกจำหน่าย โดยขั้นแรกได้มีการสาธิตการเชื่อมผลไม้และกรรมวิธีการทำน้ำพริกพื้นบ้าน และได้ทดลองส่งจำหน่ายในราคาช่วงแนะนำสินค้า เพื่อสำรวจและประเมินผลผลความต้องการของผู้บริโภค นอกจากนั้นเครือข่ายพันธมิตรหลายองค์กรได้ขึ้นอาสาติดต่อตลาดรองรับทั้งในจังหวัดยโสธรและจังหวัดใกล้เคียงด้วย หากได้ตลาดรองรับค่อนข้างแน่นอนแล้ว ชาวบ้านทั้งสองหมู่บ้านคงได้เริ่มทำการแปรรูปอาหารกันอย่างจริงจัง เพื่อเสริมรายได้จากการทำนาอีกทางหนึ่ง

๓) กลุ่มผู้สนใจการจัดการศึกษาเพื่อชุมชน โดยก่อนหน้าที่จะมีการประชุมเครือข่าย อาจารย์จุลศักดิ์ มิทราววงศ์ ซึ่งเป็นผู้หนึ่งที่ร่วมทำงานพัฒนาในแถบ กุดชุมพูนมานับสิบปี ได้พยายามรวบรวมสมัครพรรคพวกที่สนใจการศึกษาเพื่อชุมชน จนเมื่อเร็วๆ นี้ได้ร่างแนวคิดและหลักสูตรเพื่อเสนอให้มีการปรับปรุงการเรียนการสอนในปัจจุบัน แนวคิดกว้างๆ จะเสนอให้โรงเรียนเล็กๆ ในหมู่บ้านจัดการศึกษาเพื่อดึงคนให้อยู่ในหมู่บ้านอย่างมีศักดิ์ศรี เพื่อที่จะรับใช้หรือฟื้นฟูความเป็นชุมชนให้คืนสู่สภาพเข้มแข็ง โดยมองไปถึงการปรับเปลี่ยนอุดมคติการจัดการศึกษา การปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน ไปจนถึงเนื้อหาสาระของหลักสูตร ซึ่งจะพยายามเชื่อมโยงคุณค่าทางศาสนธรรมเข้ามาด้วย นั้นย่อมหมายถึงการร่วมมือกับฝ่ายพระภิกษุสงฆ์โดยตรงด้วย ในขณะนี้กลุ่มนี้ได้ร่างแนวคิดและหลักสูตรโดยสังเขปแล้ว และคงจะได้จัดการสัมมนาศึกษาความเป็นไปได้ ก่อนที่จะทดลองใช้ ซึ่งคาดว่าจะเริ่มใช้ในปีการศึกษา ๒๕๓๙ และเริ่มที่โรงเรียนในหมู่บ้านของเราคือ โรงเรียนบ้านโสภณชุมพูนนั่นเอง รายละเอียดของกลุ่มนี้นำเสนอใจมาก ผมคงจะได้นำเสนอให้ทราบอย่างต่อเนื่องต่อไป

(อ่านต่อหน้า ๕๗)



“ชุมชนควรตระหนักเสมอว่า ธุรกิจชุมชนที่เกิดขึ้นนี้ถือเป็นการพัฒนาในระดับกาย กล่าวคือเพียงเพื่อทำให้ชีวิตมีเครื่องอุปโภคบริโภคใช้สอยพอเหมาะพอควรและไม่ถึงกับเป็นหนี้สิน แต่พร้อมๆ กันไป ชุมชนจะต้องเน้นการพัฒนาในระดับจิต สมาริ และปัญญา ไปด้วย”



ท่านทั้งหลายคงทราบอยู่แล้วว่าสากัจฉาหรือ การสนทนานั้น นำให้เกิดปัญญา ส่วนเรื่อง**วิมุตติมรรค** นั้น ท่านเจ้าคุณฯได้กล่าวมาแล้วอย่างละเอียดแล้ว และเราก็จะมีวิทยากรผู้ทรงความรู้ทั้งในทางสกสมัยและ ปรสสมัยมาอภิปรายต่อไปในรายละเอียด

สิ่งที่ผมเห็นด้วยกับท่านเจ้าคุณฯเป็นพิเศษก็คือว่า **วิมุตติมรรค**นี้เป็นความพยายามของคณาจารย์มหา- จุฬาลงกรณราชวิทยาลัยซึ่งควรที่จะได้รับการสนับสนุน และยกย่อง แต่โดยที่เป็นงานชิ้นแรก ย่อมจะมีข้อบก- พร่องบ้าง ดังที่ท่านเจ้าคุณได้กล่าวไว้แล้วว่า ถ้าเมื่อได้ มีการตรวจกับฉบับภาษาจีน จะช่วยให้แม่นยำมากขึ้น และผมได้เสนอไว้ในคำนำฉบับนี้ว่า ถ้าแปลกลับเป็น ภาษาบาลีได้ จะแสดงถึงความเป็นปราชญ์ทางบาลี ซึ่ง มีอยู่มากที่สุดในเมืองไทย แต่ไม่ว่าว่าคุณภาพจะเป็น เพียงไร ถ้าแสดงคุณภาพออกมาได้โดยตรวจกลับไป **วิสุทธิมรรค**และโยงไปยังพระไตรปิฎก จะแสดงถึงแนว ในทางคุณภาพแห่งภาษาบาลีของมหาจุฬาลงกรณ- ราชวิทยาลัย อันนี้ผมฝากเอาไว้

ที่จริงนะครับ ท่านที่สนใจในเรื่อง**วิมุตติมรรค** โดยเฉพาะ ไม่ทราบว่าได้อ่านเอกสารที่แจกแล้วหรือยัง เอกสารที่แจกนั้นมีเรื่องที่อาจารย์ปีเตอร์ สกิลลิง เขียน ไว้เป็นภาษาอังกฤษ อันนี้ก็หน้าที่จะแปลเป็นไทย เรื่อง **วิมุตติมรรคกับอภยคีรีวิหาร** อันนี้เป็นเรื่องสำคัญเลย นะครับ ซึ่งอาจารย์ปีเตอร์ สกิลลิง เขียนลงในวารสาร ของสมาคมบาลีปกรณ์ ฉบับเมื่อปีกลายนี้เอง นี่เรา ได้ถ่ายเอกสารเอามาแจก สำหรับท่านที่ไม่รู้ นะครับ อาจารย์ปีเตอร์ สกิลลิง เป็นผู้รู้ของสมาคมบาลีปกรณ์ ซึ่งมาประจำอยู่ที่เมืองไทย และเป็นผู้ที่รู้ทั้งภาษาบาลี สันสกฤต อีเบต ดีเป็นพิเศษ เรื่องของอาจารย์ปีเตอร์ สกิลลิง ที่สมาคมบาลีปกรณ์ตีพิมพ์ออกมาด้วยตัวเบด

เพ็งแล้วเสร็จ เป็นที่ยกย่องในบรรดาปราชญ์ทั่วโลก **มหาสุตตะ** ออกมาเล่มแรก เพิ่งพิมพ์เสร็จ **มหาสุตตะ** ตัวเบดนี้ ชำระเปรียบเทียบกับทางฝ่ายบาลีและ สันสกฤต มาจากคัมภีร์ของฝ่ายนิกายมุลศาสตร์วิวาส ภาษาอิต เภต ภาษาสันสกฤตเรียกแต่เพียงว่าศาสตร์- วิวาส และมีในบาลีด้วย เปรียบได้ใน**มหาสุตตะ**นี้มาจาก พระบาลีถึง ๗ สูตรทั้งจากที่นิกาย มัชฌิมนิกาย และ สังยุตตนิกาย

ประเด็นนี้แหละครับที่ผมเห็นว่าเป็นประเด็น หนึ่งที่ควรแก่การสากัจฉา สากัจฉาหมายความว่า สนทนาให้เกิดปัญญา และอันนี้เป็นจุดเนื้อหาสาระ ของพระพุทธศาสนาครับ ตัวศาสนา หรือตัวลัทธิ อัน นี้คือตัวศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าขาดอันนี้ก็คือขาดพระ พุทธศาสนา และพูดกันอย่างไม่เกรงใจนะครับ พุทธ ศาสนาเวลานี้กำลังอ่อนแอจนคลอนแคลนมาก เมื่อเร็ว ๆ นี้เองครับ กลุ่มเสถียรธรรมซึ่งอยู่ในอาณัติของคณะกรรมการ ศาสนาเพื่อการพัฒนา ได้จัดประชุมพระหนุ่มเณร น้อยที่สนใจในทางพระศาสนา ต้องการเอื้ออาทรทาง ด้านรักษาพระศาสนา ประชุมกันที่อุบลราชธานี ท่าน สันติกโร ซึ่งเป็นพระอเมริกัน ไปร่วมประชุมด้วย พระ ที่อุบลก็บ่น บอกว่าทำอะไรจึงจะทำให้คนมาวัด ท่าน สันติกโรบอกว่า จะให้มาทำไม ให้มาดูพระฉันข้าวใช้ไหม พระฉันข้าวเสร็จก็สวดให้เขาฟังไม่รู้เรื่องใช้ไหม อันนี้ เป็นประเด็นเลยนะครับ มาวัดก็มาดูพระฉันข้าว พระฉัน เสร็จแล้วพระก็สวด สวดแล้วเขาก็ฟังไม่รู้เรื่อง นี่เป็น ประเด็นหนึ่งที่ควรจะสากัจฉา กล่าวคือพระศาสนานั้น มีศาสนธรรม มีศาสนบุคคล มีศาสนวัตถุ มีศาสนพิธี และศาสนประวัติ พูดกันอย่างไม่เกรงใจครับ ศาสนพิธี เวลาที่สื่อไม่ได้เลยกับคนรุ่นใหม่ ศาสนพิธีของเราที่ ประยุกต์ใช้เวลานี้ ปรับปรุงครั้งล่าสุดในรัชกาลที่สาม

โดยยวชิรญาณภิกขุ และเมื่อวิชิรญาณภิกขุเสวยราชย์แล้ว ได้ออกกำหนดกฎเกณฑ์ให้คณะสงฆ์ปฏิบัติในการทำวัตรเช้าทำวัตรเย็น และเมื่อภายหลังที่ธรรมยุติมาปกครองมหานิกาย ธรรมยุติก็นิยมหาธาตุวิฑฒาลัยมาเป็นหลักในการเผยแพร่ โดยนำวัฒนธรรมมาสะกดวัฒนธรรมวัด เป็นที่แพร่ขยายตัว ทั่วไปหมด ประเด็นเหล่านี้ไม่เคยทำสากัจฉากันเลย เวลานี้เรามีภาษาโยงทั่วไปทั้งหมดแทบทุกวัดแล้ว ภาษาที่ใช้กันอยู่นี้ก็ภาษาวังนะครับ ภาษาโยง เครื่องทองน้อย ศาตราพรต และที่สำคัญที่สุดเวลานี้ครับ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีสวรรคต มีการบวชเนรบวชพระกันแทบทุกจังหวัด จังหวัดละ ๙๔ รูป บวชกัน ๓ วันมารับ บวช ๓ วันมีโอกาสได้เจริญไตรสิกขาใหม่ครับ ถิ่นเปลื้องไปทั้งหมดกับร้านสังฆภัณฑ์ เจ้าบ้านผ่านเมืองได้หน้าอุปัชฌาย์อาจารย์ (ขอประทานโทษ) ได้อามีส ไม่มีการฝึกอบรมเลย อันนี้ควรสากัจฉาใหม่ครับ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ บัณฑิตวิทยาลัยเป็นสถาบันซึ่งฝึกบัณฑิตให้คิดได้กว้าง ไกล และลึก ควรที่จะคิดกว้าง ไกล และลึกอย่างต่างไปจากมหาวิทยาลัยทางโลก กล่าวคือต้องมุ่งที่แกนศีล สมาธิ ปัญญา มิฉะนั้นแล้วมหาวิทยาลัยจะเดินตามมหาวิทยาลัยทางโลก พระภิกษุสามเณรที่มาเรียนในมหาวิทยาลัยสงฆ์ของเราก็จะเป็นทางผ่าน เพื่อออกไปสู่โลกเท่านั้นเอง ไม่ได้เป็นการเสียหายนะครับ ที่บัณฑิตของเราจะออกไปสู่โลก แต่จะต้องมีการเตรียมกันให้นิสัยของเรา บัณฑิตของเรา นักศึกษาของเรา อยู่เพื่อพระศาสนาเป็นประการแรก อย่างน้อยต้องมีอธิษฐานบารมีว่าจะอยู่ ๕ ปี ๑๐ ปี ๒๐ ปี ถ้าประเด็นนี้ไม่ได้พูดกัน หรือสากัจฉากันอย่างลึกซึ้ง จะเป็นปัญหาที่น่าเป็นห่วงมาก กรณีของยันตระ อมโรภิตี กรณีของจำลอง คนซื่อภิตี ไม่ใช่กรณีพิเศษ กรณีเช่นนี้จะมีเกิดเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ไม่มีทางหลีกเลี่ยงครับ เพราะอะไร ก็เพราะเราไม่ได้มีการสากัจฉากันในประเด็นหลัก

วัดของเราแต่ก่อนนี้เป็นรูปแบบแห่งศีล สมาธิ ปัญญา เป็นรูปแบบให้มรรวาสมาดุเป็นตัวอย่าง เป็น

รูปแบบแห่งการเสียสละ เป็นรูปแบบแห่งการเป็นผู้นำ และเป็นองค์รวมทั้งหมดของสังคม อารามนั้นหมายถึงที่ที่มีต้นหมากรากไม้ เป็นที่ถ้อยทาน สัตว์ทุกชนิดมาอยู่แล้วมีความสุข ต้นไม้ทุกชนิดขึ้นเรียบริบร้อย กุฎิฐานปลูกโดยบรรสานสอดคล้องกับต้นหมากรากไม้ มีความเรียบง่ายเป็นเกณฑ์ พระอยู่กันอย่างบรรสานสอดคล้อง เคารพกันและกัน ตามอาวุโส ไม่มีชาติชั้นวรรณะมาเกี่ยวข้อง มุ่งการให้มากกว่าการรับ มีสติปัญญานำชาวบ้านทั้งหมด ชาวบ้านก็ตามวัด ชาวบ้านก็อยู่กันอย่างเรียบง่าย ไม่ได้อยู่กันอย่างฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย เสร็จแล้วในการพัฒนาประเทศ คนส่วนมากไม่รู้จะครับ ปีนี้ ๑๔๐ ปีแห่งการเซ็นสัญญาเบาวริง การเซ็นสัญญาเบาวริงแปลว่าเราไม่ได้เป็นเมืองขึ้นฝรั่งในทางการเมือง และสัญญาฉบับนี้ทำให้เราเป็นเมืองขึ้นฝรั่งในทางความคิด ในทางสติปัญญา เรื่อยมาจนบัดนี้ เรายังไม่ได้ประกาศอิสรภาพจากความเป็นทาสปัญญาของฝรั่ง และถ้ามหาวิทยาลัยสงฆ์ยังไม่ประกาศอิสรภาพจากมหาวิทยาลัยทางโลก มหาวิทยาลัยสงฆ์ก็จะเป็นทาสปัญญาของมหาวิทยาลัยฝรั่ง เพราะการเรียนอย่างฝรั่งคือการเรียนเป็นเสี้ยงๆ และการเรียนอย่างฝรั่งนั้นเป็นการอุดหนุนโลกจริต ให้คนอยากกรวย อุดหนุนโทสจริต ให้คนอยากมีอำนาจ อุดหนุนโมหจริต ให้คนหลงติดยึดอยู่แต่ในความคิด ในขณะที่พระพุทธศาสนาสอนให้เจริญไตรสิกขา ศิลจะต้องโยงไปถึงสมาธิ สมาธิจะต้องโยงไปถึงปัญญา ศิลอย่างเดียวไม่ได้ ที่ท่านเจ้าคุณได้เอ่ยไว้แล้วว่าจะกลายเป็นศิลปพดปรามาสได้ สมาธิอย่างเดียวไม่ได้ เวลานี้การเจริญสมาธิโดยสำนักวิปัสสนากรรมฐานต่างๆ นั้น ผลปรากฏว่าพวกคุณหญิงคุณนายพากันผันกิเลสออกไปสู่วัดเป็นอันมากครับ วัดซึ่งพระอาจารย์กรรมฐานเคยอยู่อย่างแร้นแค้น เป็นโรคขาดอาหาร แต่ก้าวมาขึ้น ผมจะไม่เอ่ยชื่อนะครับ เดียวนี้วัดเหล่านั้นมีส้วมแบบชาวกรุงเทพฯ สร้างกันเป็นแสนเป็นล้าน เพราะคุณหญิงคุณนายไปเข้าส้วมตามหัวเมืองไม่เป็น พระท่านไม่รู้จะครับ วัดกรรมฐานในภาคอีสานแทบทุกแห่งเวลานี้มีสิ่งก่อสร้างตลอดเวลา หาสี ป้ายะยาก และวัดในเมืองเองก็เดินตามแบบชาวบ้าน

พระอยู่อย่างชาวบ้าน เจ้าคณะเขตนั่งรถแข่งกันกับผู้
อำนวยการเขต หรือยิ่งกว่าด้วยครับ เจ้าคณะจังหวัดมี
อำนาจวาสนาในทางเงินตรา และยศศักดิ์คือครุฑอันยิ่ง
กว่าผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วๆ ไป คือเราเดินตามเขาแล้ว
ไปแข่งเขาทางวัตถุ ถ้าประเด็นเช่นนี้ไม่มีการสักจฉฉ
นะครับ (ด้วยความเคารพ) พระศาสนาจะอยู่ไม่ได้ใน
ประเทศนี้

ผมไปประเทศฝรั่งเศส ประเทศฝรั่งเศสซึ่งสมัย
หนึ่งเคยถือว่าเป็นศูนย์กลางของศาสนาคาทอลิกในโลก
เมื่อสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ ๒ คนบวชเป็นบาทหลวง
ปีละ ๖๐๐ คน เดียวนี้บางปีไม่มีคนบวชเป็นบาทหลวง
เลย ผมเพิ่งไปสอนที่วิทยาลัยคาทอลิกแห่งอเมริกาเมื่อ
เดือนที่แล้วนี้เอง แมรีโนลท์ ซึ่งเป็นศูนย์เผยแพร่
ศาสนาที่สำคัญที่สุดของอเมริกา เคยเผยแพร่ศาสนาไป
เมืองไปจีน ไปไหนๆ ทั่วไปหมดครับ ตั้งวิทยาลัยใหญ่โต
ที่สุด ๖ ปีที่ผ่านมาไม่มีคนบวชเลยครับ ปีนี้เป็นปีที่
เขาจะมีงานใหญ่ จะมีคนบวชชี ๒ คน คนฟิลิปปินส์คน
หนึ่ง คนอเมริกันคนหนึ่ง อันนี้ไม่ใช่เรื่องเล่นๆ นะครับ

พื้นฐานแห่งการสักจฉฉคือว่า เวลานี้มันเป็น
สังคมบริโภคนิยม ศาสนาใหม่คือศาสนาแห่งบริโภคนิยม
ทุกศาสนาเป็นตัวเอื้ออาหารต่อบริโภคนิยม และถ้าเรา
ไม่ตีประเด็นนี้ ศิล สมาธิ ปัญญา ไม่มีทางสู้กับมันได้
เราเคยพูดกันหรือไม่ครับว่าในวัดของเรานั้นเราควร
อนุญาตให้โทรทัศน์เข้าไปหรือไม่ วิดีโอละ และการดู
โทรทัศน์แต่ละรายการนั้น ให้คุณและโทษอย่างไร ผม
ไม่ได้เสนอให้เลิกโทรทัศน์นะครับ ผมเสนอว่าบัณฑิต
วิทยาลัยน่าจะจัดสักจฉฉในเรื่องนี้ คณะสงฆ์ของ
เราไม่มีมาตรการอะไรเลยครับ เพราะคณะสงฆ์เวลานี้
เดินตามระบบราชการไปแล้ว แต่มหาวิทยาลัยสงฆ์ควร
จะเป็นตัวชี้แนวทางปัญญา ในหนังสือ**พุทธจักร** มีพระ
พุทธพจน์อ้างไว้ระบุว่าปัญญาเป็นแสงสว่างแห่งโลก
ถ้าจะนำ นำจะตั้งคำถามในประเด็นนี้ ประเด็นก็คือ
พระศาสนาในสังคมบริโภคนิยมอย่างทุกวันนี้จะปรับปรุง
อย่างไร ปัญหาเรื่องนิสสัยศรัทธาจิตตีย์กับเงินทอง เรา
จะมีทำที่ที่ถูกต้องตรงไหน ธรรมยุดิเขาใช้ทำที่ที่อาจจะ
เหมาะครับเมื่อ ๑๕๐ ปีที่แล้ว ในการไม่จับเงินทอง แต่

เราจะต้องจับเงินทองและจะต้องจับอย่างไร จะมีทำที่
อย่างไรในการจับเงินทอง แล้วบัญญัติซึ่งมีกันทั่วๆ ไป
ตามธนาคารต่างๆ นั้น บางวัดมีเงินฝากมากถึงขนาด
ธนาคารเอารถมาให้ใช้ฟรีเลย นี่ถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง
ควรหรือไม่ควร ควรจะมีทำที่อย่างไร และอันนี้ไม่จำ
เป็นนะครับที่จะไปโทษพระผู้ใหญ่ เราทั่วไปบอกว่าพระ
ผู้ใหญ่ไม่ทำอย่างนั้นอย่างนี้ นี่ไม่ใช่เรื่องของพระผู้ใหญ่
เป็นเรื่องของบัณฑิตวิทยาลัย เป็นเรื่องของนิสิตนักศึกษา
ปริญญาหรือกันแล้วเราต้องทำที่ตัวเรา พระศาสนา
สอนให้เริ่มต้นจากตัวเรา

ผมเห็นว่าข้อเสนอที่เกี่ยวกับสักจฉฉนั้น ควร
จะเป็นสักจฉฉซึ่งนำมาประยุกต์ได้ในสังคมปัจจุบัน
ไตรสิกขา นะครับ ศิล สมาธิ ปัญญา ศิลเป็นข้อต้น
ท่านนัท ฮันท์ ซึ่งเป็นพระเวียดนาม เขียนหนังสือเล่มนี้
ตีพิมพ์ในอเมริกา หนังสือเล่มนี้ขายดีมากนะครับ *For
a Future to be Possible* อนาคตจะเป็นไปได้ต่อเมื่อ
นำศิลป ๕ มาประยุกต์ใช้อย่างถูกต้อง ท่านเขียนนำนะ
ครับ แล้วก็มีคนอื่นเขียนตามเป็นในเชิงอรรถถกเถา ผมก็
เขียนอยู่ด้วยคนหนึ่งในการตราตราวส ประเด็นนี้นะ
ครับ สมเด็จพระสังฆราชของค์ก่อน วัดราชบพิธ ท่านรับ
สั่งเลยว่าถ้าคนถือศิลป ๕ ทุกอย่างจะเรียบร้อย แต่ศิลป ๕
ที่เราสอนกันเวลานี้ เราสอนกันแบบที่ใช้กันในสังคม
เกษตร สังคมชนบทอันเรียบง่าย เวลานี้เราไม่ต้องทำ
ปาณาติบาตเองนะครับ เราปล่อยให้บริษัทที่ยิ่งใหญ่ เขา
ทำปาณาติบาต บริษัทซีพีเขาเลี้ยงไก่อย่างทรมาณ และ
เวลานี้กำลังค้นคว้าไก่อย่างใหม่ ไก่รุ่นใหม่จะไม่มีขน
เลย ออกมาแล้วกินได้ทันทีเลย เวลาเขาเลี้ยงไก่ มีการ
ฟักออกมามากเกินไป เขาเอาไปถ่วงน้ำที่หนึ่งเป็นแสนๆ
ตัวเลย แล้วบอกว่ามันไม่เกี่ยวกับเรา

ท่านพุทธโฆษาจารย์บอกว่าองค์ของปาณาติบาตมี ๕
อันนี้เราก็ต้องถาม ต้องสักจฉฉว่า มันเหมาะกับเวลา
นั้น แต่จะเหมาะกับเวลานี้หรือไม่ อีกนัยหนึ่งคือศิลป
สมัยโบราณนั้นเป็นศิลปโดยตรง แต่ศิลปในปัจจุบันนั้นเป็น
ศิลปที่มีโครงสร้างของสังคมเข้ามาเกี่ยวข้อง โครงสร้าง
อันนี้มันทำให้คนรวยได้รวยมากขึ้น แต่ไม่ได้มีความสุข
มากขึ้น และโครงสร้างอันนี้มันทำให้คนจนๆ มากขึ้น

และช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนจะกว้างมากขึ้นทุกที โดยที่ธรรมชาติแวดล้อมจะถูกทำลายไปทุกที่ๆ คำตอบซึ่งฝรั่งคิดแบบที่เรียกว่า Social Engineering ความคิดแบบวิศวกรรมสังคมเป็นความคิดที่ล้มเหลว การแก้ไขปัญหาการจราจรก็ดี การแก้ไขเรื่องน้ำท่วมก็ดี ฯลฯ ถ้าคิดจะแก้ไขโดยมีผู้เชี่ยวชาญจากตะวันตกมาแก้ ไม่มีทางสำเร็จครับ

ตอนนี้ฝรั่งชั้นนำเริ่มตระหนักแล้วนะครับ และเขาแลเห็นแล้วว่าพระศาสนาจะเป็นคำตอบ ทำไม่จึงแก้แบบตะวันตกไม่สำเร็จ เพราะเราเชื่อว่าเทคโนโลยีนั้นเป็นวิชาอภยากฤต วิชาซึ่งไม่ให้คุณไม่โทษในตัวมันเอง แต่เราลืมนะครับ วิชาในทางเทคโนโลยีนั้น ปรึบใช้ผู้ซึ่งมีอภุศลมูลเต็มที วิชาเหล่านั้นให้โทษมากกว่าให้คุณ ทุกวิชานะครับ ยกตัวอย่างง่าย ๆ เลยนะครับ ผมไปเป็นหนึ่งในคณะผู้พิพากษาดัดสินการพัฒนาแบบโลกปัจจุบันเมื่อปีกลายนี้ที่รัฐสภาอังกฤษ คณะพวกเราดัดสินว่าการแพทย์สมัยใหม่นั้นให้โทษมากกว่าให้คุณ การแพทย์สมัยใหม่เอื้ออาทรต่อคนรวยมากกว่าคนจน ประเด็นนี้ครับ ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย แต่ควรจะสักจัจฉาไหมครับ และถ้าไม่สักจัจฉาแล้ว พระของเราเวลานี้ไม่รู้ตัวนะครับ หาเงินให้เขาเป็นล้าน ๆ เพื่อจะสร้างโรงพยาบาล การแพทย์แบบใหม่ แล้วที่เราหาเงินให้เขาเป็นล้าน ๆ เพื่อสร้างโรงเรียนแบบใหม่ ทั้งโรงพยาบาลแบบใหม่และโรงเรียนแบบใหม่เป็นเครื่องทำลายพระศาสนาโดยตรง แต่เราไม่รู้สักจัจครับ ผมพูดมาหลายครั้งแล้ว แต่ไม่มีใครกล้าเอาคำพูดของผมไปลงพิมพ์เลย

เราไม่เคยมองเห็นเลยว่าชั่วตัวคุณได้ทำผิดอะไรบ้าง ชั่วตัวคุณ กับยันตระ กับภวานาพุทธโธ หาเงินเก่งพอๆ กันนะครับ ที่นี้สองคนนั้นถูกเล่นงานเพราะผิดศีลข้อที่ ๓ หรือปฐมปาราชิก หมายความว่าถ้าพระไม่ผิดศีลถึงขั้นปาราชิกแล้ว จะหาเงินอย่างไรก็ได้ใช้ไหมครับ ไม่ว่าจะป็นมิจฉาอาชีวะหรือสัมมาอาชีวะ การผลิตวัตถุมงคลต่าง ๆ ออกมาแล้วมีเลศนัยในการโฆษณาชวนเชื่อต่าง ๆ นั้นเป็นมิจฉาอาชีวะหรือไม่ ถ้าไม่เป็นแล้วการผลิตวัตถุมงคลทั้งหมดก็มักจะแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ในบ้านเมือง ให้ทุกคนปลอดภัยหมด ทุกคนร่ำรวยได้หมด ทุก

คนได้เป็นนายกขหมด ทุกคนที่ถูกเชกหัวแล้วซากเสลดรด แต่ประเด็นนี้เป็นประเด็นที่คณะสงฆ์ไม่ได้พูดถึง บ้านเมืองไม่ได้พูดถึง และมีการยกย่องกันด้วยครับ ในชนชั้นสูง จะสักจัจฉากันไหมในประเด็นนี้ หรือไม่กล้าสักจัจฉา

สักจัจฉาคือการสนทนาเพื่อให้เกิดปัญญา และปัญญาจะเกิดได้เมื่อปราศจากภยากฤติ ความกลัวปราศจากโมหาคติความหลง ปราศจากฉันทาคติ ความรักในทางที่ผิด คณะสงฆ์เองโดยที่ไม่รู้ตัวนะครับ เกิดพระราชบัญญัติร.ศ. ๑๒๑ คณะสงฆ์เราถูกสะกดให้กลัวมาตลอดเวลา กลัวจะไม่ได้เป็นราชาคณะ กลัวจะไม่ได้เลื่อนสมณศักดิ์ กลัวจะไม่ใช่ที่รับรอง หรืออีกนัยหนึ่งไม่รับทราบของตัวในทางสังคม เพราะฉะนั้นการสักจัจฉา ผมกราบเรียน ๒ ประเด็น ๑.จะต้องรับทราบของตัวเอง การสักจัจฉาเรื่อง**วิมุตติมรรค**เป็นเรื่องสำคัญ เช่นเดียวกับ**วิมุตติมรรค** เราเรียน**วิสุทธิมรรค**เป็นเพียงคัมภีร์เพื่อให้สอบเปรียญเอกได้ ควรจะถามว่าแบบนี้ล้ำสมัยไหม เหมาะกับสมัยไหมหรือไม่ ที่ว่าข้ามภพข้ามชาตินี่จริงไหม ท่านเจ้าคุณอ้างเลยว่าท่านพุทธโฆษาจารย์เอ๋ยไว้ในที่อื่นด้วยในเรื่องไม่ข้ามภพข้ามชาติ ควรจะเอามาพูดเลยนะครับ แล้วจะเห็นคุณค่าของ**วิสุทธิมรรค** อย่างถูกต้อง ในแง่ของการวิพากษ์วิจารณ์ หรืออีกแง่หนึ่ง นี่แหละครับคือธรรมวิชัย เรามาพูดกันที่สถาบันธรรมวิชัย จะต้องวิจัยธรรมะ และธรรมะของพระพุทธเจ้านั้นวิจัยได้ทุกแง่มุม เป็น**ปัจจุจัดตั้ง เวทิตพฺโพ วิญญู** ถ้าเมื่อปราศจากสักจัจฉานะครับ ด้วยความเคารพ เพราะธรรมเทศนาเวลานี้ เป็นการเทศน์ที่คนไม่ฟัง หรืองานศพนี้ขอประทานโทษนะครับ พระบรมศพที่ตั้งอยู่ที่นี่ พระจะต้องเข้าไปถวายเทศน์ทุกสัปดาห์ครับ (ด้วยความเคารพครับ) เทศน์แบบเซลีเยร์แทบทั้งนั้น และแม้งานศพโดยทั่วไปก็เป็นเช่นนี้ ผมยังไม่เห็นธรรมะกลึกที่ไหนเทศน์ว่าคนตายเป็นคนไม่ตัวอย่างไรบ้างนะครับ คนตายดีหมดครับ แล้วธรรมะที่เอามาพูดสุดท้ายนี้ไปลอยอยู่อย่างงั้นถ้อยคำอันไพเราะอย่างปราศจากสาระในทางธรรมะที่เอามาประยุกต์ใช้ได้ ผิดกับเมื่อก่อนงานพระศพสมัยโบราณนั้นมีการวางแผนว่าการเข้าไปถวายเทศน์นั้น จะเป็นเรื่องอะไรบ้าง เมื่องานพระศพที่

วังบางขุนพรหมนั้น เทคโนโลยีมีลินทปัญหาคงหมดเลย ครับ หรืองานบางพระศพนี เตรียมทั้งหมดให้ธรรมกถึก เข้าไปเทคโนโลยีในหัวข้อธรรมที่สำคัญอันต่อเนื่องกัน อันนี้ สำคัญมากนะครับ เมื่อทางคณะสงฆ์ไม่ทำ บ้านเมืองไม่ ทำ มหาวิทยาลัยสงฆ์เราต้องทำ

การทำให้คืออย่างที่ทราบเรียนแล้วคือ ประการ แรกนี้เป็นเรื่องของเราโดยตรงเลย เรื่อง **วิมุตติมรรค** **วิสุทธิมรรค** เป็นเรื่องของเราโดยตรง และไม่ใช่เรื่องนี้อย่างเดียวจะครับ งานร่วมสมัยของเราเอง **พุทธธรรม** เอง นี้ควรจะสากัจจกาน **วิมุตติมรรค** **วิสุทธิมรรค** เป็นเรื่องของคณะสงฆ์ **พุทธธรรม** รวมถึงฆราวาสด้วย และ คัมภีร์อื่นๆ อีก ที่เรียนในหลักสูตรพระปริยัติธรรมนั้นเอง **มงคลที่ป**นี้ครับ เอมามาพูดเลย ประยุกต์ได้อย่างเหมาะสมเพียงไรหรือไม่ อย่างลึ้มว่า ธรรมกายนี้เขาใช้ มงคลสูตร เป็นเนื้อหาสาระ แต่เป็นเนื้อหาสาระที่เขาเอามาใช้เพื่อประยุกต์ปรับปรุงให้รับใช้ระบบทุนนิยมเพื่อความยิ่งใหญ่ของเขา ไม่จำเป็นนะครับ ที่เราจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย แต่อย่างน้อยต้องมีสากัจจกาน ดี ประเด็นให้ชัด

สันตโตโสภณกัปปายามทำของเขา คืออย่างน้อยธรรมกายก็ดี สันตโตโสภณก็ดี เขามองเห็นเลยนะ ครับ ว่าคณะสงฆ์ส่วนใหญ่ไม่ได้มีเนื้อหาสาระต่อสังคม สันตโตโสภณเขามีเนื้อหาสาระต่อสังคม เราจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็แล้วแต่ เขาเดินในแนวหนึ่ง เราอาจจะเห็นว่าตึงไป อาจจะพลาดไป หรืออาจจะ ใ้อวดมากเกินไป แต่เขาก็มีประเด็นของเขา เช่นเดียวกับธรรมกาย เขาก็มีประเด็นของเขา แต่ผมว่าในฐานะมหาวิทยาลัยสงฆ์ ไม่ได้เป็นตัวแทนของคณะสงฆ์นะครับ มหาวิทยาลัยสงฆ์ เป็นตัวแทนของพระหนุ่มเณรน้อย ซึ่งควรจะเป็นกำลังของคณะสงฆ์ต่อไป และพระหนุ่มเณรน้อยเหล่านี้มาจากคนส่วนใหญ่ซึ่งเป็นผู้ยากไร้ และผู้ยากไร้เหล่านี้ทำอย่างไรถึงจะเผชิญทุกขสัจจของสังคม และแลเห็นเหตุแห่งทุกข์ ซึ่งเวลานี้มาในรูปของสังคมนิยม คือโลก- จริต เข้ามาในรูปของการสร้างอำนาจรัฐ ซึ่งมีทหารเป็น รัฐภายในรัฐ นี้คือโทสจริต และโมหจริตคือการศึกษา แบบใหม่ที่เน้นการเจริญเติบโตเพียงทางหัวสมอง ให้

เรารู้สึกด้วย ให้แต่ละคนรู้สึกด้วย เว้นแต่จะต้องไปซุบ ซุบตัวที่เมืองนอก หรือจะต้องมีศตวรรษศตวรรษ คักดี ในขณะที่พระพุทธศาสนาสอนว่าทุกคนเท่าเทียมกันหมด ไม่มีใครด้อยกว่าใคร คนฉลาดไม่ได้เก่งไปกว่าคนโง่ คนรวย ไม่ได้เก่งไปกว่าคนจน ทุกคนเท่าเทียมกันหมด ถ้าเดินตามศีล สมาธิ ปัญญา คนฉลาดก็เดินตามศีล สมาธิ ปัญญา เท่ากับคนโง่

ถ้าเพื่อธรรมสากัจจกานประเด็นนี้ครับ ความรื่นเริง บันเทิงใจในทางธรรมะก็จะเกิด พระเณรของเราจะเกิดมีความอึดเอิบใจ ในขณะที่ระบบการศึกษาของเราเวลานี้ ทำให้เรารู้สึกด้วย ให้เราอยากจะเรียนเพียงเพื่อสอบได้ และการเรียนเพียงเพื่อสอบได้มีส่วนมากเป็นโรคประสาท และการเรียนนั้นจะไม่สัมพันธ์กันเลย **วิสุทธิมรรค** มีความสัมพันธ์กันใหม่ครับกับชีวิตสังคมนิยมปัจจุบันนี้ **มงคลที่ป**นี้มาสัมพันธ์ใหม่ครับ กับชีวิตในปัจจุบันนี้ นิทานธรรมบทต่างๆ เรื่องเวทดาอารักษ์ต่างๆ สัมพันธ์กับชีวิตปัจจุบันหรือไม่ แต่ในปัจจุบันสัมพันธ์มากเลยนะครับ

ในตะวันตกเวลานี้พูดถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม กลับมาหาคำว่า GAIA เป็นเทพธิดากรีก ซึ่งเป็นเทพธิดาที่รักษาพื้นแผ่นดิน เขาเอาเทพธิดากลับมาให้มีความหมายในทางธรรมาธิฐาน หรืออีกนัยหนึ่งคือเอา ภาษาคนมาใช้เป็นภาษาธรรม ถ้าเราดีประเด็นนี้แตก การอ่านนิทานธรรมบท อ่านอรรถกถา อ่านชาดก จะมีความหมายสำคัญ นี่ในทางคัมภีร์นะครับ และคัมภีร์ที่สำคัญที่สุดคัมภีร์หนึ่ง ซึ่งผลิตออกไปจากประเทศไทยนะครับ **ปัญญาสาขาดก** เป็นนิมิตดี ตอนนี้มีคนทำวิทยานิพนธ์ปริญญาเอก ที่จุฬาฯ เป็นฆราวาส **ปัญญาสาขาดก** อันนี้นะครับ จริงอยู่ไม่ได้มาในพระไตร-ปิฎก ไม่ได้มาในเนื้อหาสาระแห่งพระคัมภีร์ แต่เป็นคัมภีร์ที่แต่งในเมืองไทยนี้เอง ถ้าเรามีสากัจจกานเรื่องนี้นะ ครับ เราจะเห็นว่าทั้งหมด ตัวกำหนดคานิยมในสังคมที่ แล้วมา พระท่านเป็นตัวกำหนด และท่านกำหนดให้ เห็นว่าคนที่สำคัญที่สุดในสังคมของเราคือคนธรรมดา คือชาวบ้าน พระเจ้าแผ่นดินในหนังสือ **ปัญญาสาขาดก** ทุกองค์เป็นคนโง่เขลา เป่าปัญญา และผิดศีลธรรมแทบ

ทั้งสิ้น ประเด็นเหล่านี้ไม่เคยมีการพูดกันเลยนะครับ และประเด็นนี้เป็นประเด็นเนื้อหาสาระของพระพุทธศาสนา

พุทธศาสนาเดือนให้เห็นว่าอำนาจนั้นเป็นสิ่งเลวร้าย เงินทองไม่ใช่ของดี ในทศชาติ พระเตมีย์ อธิษฐานที่จะเป็นใบ้ เพราะเห็นว่าการครองราชย์สมบัติเป็นของเลวร้าย และใน**ปัญญาสชาดก**ดำเนินไปโดยวิธีนี้ครับ พระเจ้าแผ่นดินใน**ปัญญาสชาดก**โง่เขลาเบาปัญญาแทบทั้งสิ้น เลวร้ายแทบทั้งสิ้น **สุวรรณสังข์ชาดก** พระเจ้าแผ่นดินชื่อเมียน้อย เอาลูกไปถ่วงน้ำ **สุวรรณสังข์ชาดก**กลายเป็นเรื่อง**สังข์ทอง ธนันชัยชาดก** ธนันชัยเป็นลูกชาวบ้าน เอาไปฝากตัวรับใช้ข้าราชการ ฉลาดกว่าพวกขุนนาง เอาไปถวายเป็นมเหศวรเล็ก ฉลาดกว่าพระเจ้าแผ่นดิน แทบทุกเรื่องเลยครับ ใครเขียนครับ พระเขียน พระเป็นผู้กำหนดค่านิยม และพระเป็นลูกชาวบ้าน ศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่สอนให้เห็นถึงอันตรายของอำนาจ ให้เห็นอันตรายของทรัพย์ เมื่อเราไม่มีการพูดในประเด็นเช่นนี้ แน่นนอนครับ เราก็ถูกสังคมบริโภคดิ่งไป ถูกอำนาจดิ่งไป แต่ถ้าเมื่อเรามีสักัจจนาในเรื่องนี้ ผมอยากจะกราบเรียนนะครับ ข้อเสนอในสักัจจนาของผมคือ ๑. ตัวศาสนธรรม ตัวคัมภีร์ ๒. เรื่องศาสนบุคคล ควรจะพิจารณากันครับ นี่ของเราเอง

ท่านสภานายกของเราแต่ละรูป ท่านได้ทำคุณงามความดีอะไรไว้บ้าง ข้อบกพร่องของท่านมีอะไรบ้าง นิमितตินะครับราชการเพิ่งยอมรับเป็นครั้งแรกถึงกับตั้งชื่อสะพานสมเด็จพระวันรัตเขมจารีขึ้นมา เป็นครั้งแรกเลยนะครับ และเราจะทำเช่นนี้ได้เรื่อยๆ ถ้าพระของเรามีจุดยืนที่ชัดเจนในการสนับสนุนศาสนบุคคล ทำไมเราจึงเอาชื่อแม่ทัพนายกองมาตั้ง ทำไมต้องเอาชื่อเจ้ามาตั้ง ทำไมไม่เอาชื่อพระมาตั้ง ประเด็นเหล่านี้จะมีได้ เมื่อเรามาสักัจจกัน และเราต้องการชื่อพระที่เป็นพระเถระที่เป็นศาสนบุคคลที่เป็นตัวอย่าง ศาสนบุคคลเหล่านั้นบางท่านบางรูปถูกรัฐะรังแกมา ถูกคณะสงฆ์รังแกมา แต่ควรจะได้รับยกย่อง เช่นอดีตสภานายกที่นี่ เช่นเจ้าคุณอุบาลีคุณูปมาจารย์ สิริจันโท ซึ่งเป็นธรรมยุติ เช่นพระศรีวิชัย ทางเชียงใหม่ ประเด็นเหล่านี้

ถ้าเราศึกษาให้เห็นชัด นำเอามาสักัจจกัน จะเกิดพลัง เกิดความพากพุมใจครับ ไม่จำเป็นจะต้องเป็นสมเด็จพระใหญ่ๆ พระราชาคณะสูงๆ (ด้วยความเคารพนะ) ครับสมเด็จพระใหญ่ๆ พระราชาคณะสูงๆ ส่วนมากเกือบจะไม่มีผลงานอะไรเลยในทางวิชาการหรือในทางศิลปะ ปัญญา ที่เป็นตัวอย่างได้ เพราะอะไรครับ นี่ไม่ใช่ความผิดของท่านนะครับ เพราะระบบมันทำลายท่านเทศน์ที่หนึ่งก็ได้หมิ่นบาทแล้ว ก็ไม่เคยเตรียมเลยที่เทศน์นั้นนะ สวดมนต์ที่หนึ่งได้ห้าพันแล้ว ก็สวดกันอยู่นั่นเอง แต่ประเด็นนี้ไม่ถามนะครับ

วันก่อนผมไปถามเณรองค์หนึ่งว่า รู้สึกผิดไหมนี้ สมเด็จพระที่หนึ่งได้ห้าพัน แล้วเณรสวดได้เท่าไร เณรบอกไม่เป็นไรหรอก ถ้าบวชนานเป็นสมเด็จพระก็คงได้ห้าพันเหมือนกันนั่นแหละ (เสียงหัวเราะ) อันนี้ไม่ได้โทษเณร แสดงว่าเราไม่ได้มีการสักัจจกัน ประเด็นเราไม่ได้ตักให้แตก เมื่อเราไม่ตีประเด็นให้แตกนี้ ค่านิยมของคักดินามันเข้ามาครอบ ค่านิยมของระบบทุนนิยมมันเข้ามาครอบ ค่านิยมของระบบวัฒนธรรมบริโภคนิยมเข้ามาครอบ ยกตัวอย่างง่ายๆ เลยครับ เปาบุ้นจิ้นเวลานี้ พระคุณเจ้าเคยตีประเด็นไหมครับ ว่าเปาบุ้นจิ้นนั้นเป็นโทษที่ร้ายแรงที่สุด พระคุณเจ้าเปาบุ้นจิ้นแล้วขอบนะครับ อย่างน้อยมันไม่ปลุกโรคจิต หรือมันปลุกน้อยหน่อย แต่รู้สึกบ้างไหมครับว่ามันปลุกโทสจริต รู้สึกไหมครับว่าเปาบุ้นจิ้นเป็นจุดยืนของลัทธิขงจื้อ ซึ่งต่อต้านเนื้อหาสาระของพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาถือว่าความรุนแรงทุกรูปแบบเลวร้ายทั้งสิ้น คีลนั่นคือความเป็นปกติที่ปราศจากความรุนแรง โทสจริตรุนแรงแล้วไปผิดศีลข้อที่หนึ่ง โลกจริตรุนแรงแล้วผิดศีลข้อที่สอง รากจริตรุนแรงแล้วผิดศีลข้อที่สาม โมหจริตรุนแรงแล้วผิดศีลข้อที่สี่ ส่วนศีลข้อที่ห้าอันเป็นตัวกระตุ่นให้ผิดศีลข้อที่ ๑,๒,๓,๔ ได้ง่าย เปาบุ้นจิ้นเป็นตัวชี้ให้เห็นเลยครับว่าโทสจริตเป็นของดี ถ้าโทสจิตนั้นมีรัฐะเป็นผู้ใช้ ถ้ารัฐะปฏิบัติใช้โทสจริตเองแล้วเป็นของดี แล้วรัฐะปฏิบัติจะทำได้ เห็นไหมครับ เพราะฉะนั้นผมเห็นว่าพระคุณเจ้าทำสักัจจนาเรื่องเปาบุ้นจิ้นก็ได้หลายเรื่องเลยนะครับจากโทรทัศน์ควรจะดั่งทำสักัจจนา

มิเช่นนั้นแล้วพระของเราจะเป็นเหมือนคนในสังคมของเราด้วยความเคารพครับ สังคมไทยเวลานี้เป็นสังคมแห่งความหน้าไหว้หลังหลอก ภาษาฝรั่งใช้คำว่า Hypocrisy Hypocrit คือผู้ที่ไม่กล้าเผชิญความจริง ไม่กล้าพูดความจริง แล้วพระของเราอันตรายมากกว่านั้นนะครับ คนเขามาเจอพระเขามักจะเข้ามาไหว้ เข้ามากราบ แต่มั่นนินทาลับหลังนะครับ รู้ไหมครับว่าเขามาไหว้แล้วนินทาลับหลัง แล้วลึ้กๆ มันไม่นับถือ

ผมจึงเสนอว่าการสภากัจจนาควรจะทำในเรื่องศาสนธรรม ศาสนบุคคัล ศาสนวัตถุ ศาสนประวัติ และที่สำคัญคือศาสนพิธีที่เวลานี้สื่อไม่ได้แล้ว ถ้าจับประเด็นที่ผมกราบเรียนมาทั้งหมดนี้ เป็นส่วนหนึ่งซึ่งน่าจะจัดได้ในเรื่องสภากัจจนา

มหาวิทยาลัยในตะวันตกไม่ได้เป็นสิ่งประเสริฐ ไม่ใช่สิ่งวิเศษ เพราะมันสอนให้คิดอย่างเดียว ขาดสมาธิ จึงไม่เกิดปัญญา แต่สิ่งหนึ่งซึ่งตะวันตกให้หะครับ มหาวิทยาลัยตะวันตกชั้นดีๆ ให้ คือเปิดโอกาสให้มีการสภากัจจนา ถึงแม้จะไม่ใช้ธรรมสภากัจจนา มีการสภากัจจนา เมื่อสภากัจจนาแล้วมันเกิดความคิดที่แตกต่างกันออกไป ทีนี้ถ้าเราเอาวิธีการแบบนี้มาใช้ให้เกิดความคิดโดยมีแนวแห่งไตรสิกขา มันก็จะเกิดสุดมยปัญญา ความรู้รอบจากการได้ยินได้ฟังมากขึ้น จะเกิดจินตมยปัญญา เกิดการนึกคิด ทำไมสมัยโบราณวัดถึงสวยงามครับ เพราะว่ามีจินตมยปัญญาเข้ามาเกี่ยวข้อง วัดจะบรรสานสอดคล้องกับธรรมชาติ (ด้วยความเคารพนะครับ) เวลานี้ผมยังไม่เห็นวัดไหนสวยงามแม้แต่วัดเดียว ซ่อฟ้าส่วนใหญ่เหมือนซากกะเบือ ไบระกาเหมือนจวกั๊ก แหมไม่อยากจะพูด เดี่ยวจะหาว่าหยาบคาย เพราะไม่รู้เรื่องแล้วเรื่องจินตมยปัญญา ความงามไม่เกิดแล้วครับ สภากัจจนาจะทำให้เกิดจินตมยปัญญา เข้าใจความงาม เข้าใจความดี เข้าใจความจริง แล้วตัวปัญญาจะเกิด และปัญญาจะเกิดได้คือภาวนามยปัญญา รู้จักประสานหัวสมองกับหัวใจ รู้จักประสานลมหายใจเข้ากับความคิด อันนี้เป็นจุดเด่นที่สุดในพระพุทธศาสนา ในต่างประเทศ มีคนเริ่มทำเช่นนี้มากขึ้น ที่อังกฤษมีซุ้มากเก้อ คอลเลจเกิดขึ้นเมื่อ ๕-๖ ปีมานี้เอง ซุ้มากเก้อคอลเลจเป็นการปฏิเสธ

มหาวิทยาลัยแบบเดิมทั้งสิ้น และคนที่เป็นอธิการบดีซุ้มากเก้อคอลเลจเขาเคยบวชเป็นพระในศาสนาเซน นะครับ ผมเชิญเขามาแสดงปาฐกถาเปิดตัวเสมสิก-ซาลัยวันที่ ๑๒ ธันวาคมนี้ ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ แล้วของผมนี่จะจัดพิเศษไม่เหมือนคนอื่น คนฟังจะต้องเสียสตางค์ ยกเว้นพระคุณเจ้า พระคุณเจ้าเป็นอภิสิทธิ์ชนในสายตาของผม อารธนาไปฟังฟรีครับ วันที่ ๑๒ และเราจะมี สามวันก่อนหน้านั้น สาทิศ กุมาร อธิการบดีวิทยาลัยซุ้มากเก้อ ซึ่งเป็นบรรณาธิการหนังสือ *Resurgence* เป็นหนังสือที่มีอิทธิพลมากที่สุด ในอังกฤษเวลานี้ คิดแหวกแนวออกไป กลับไปหาธรรมชาติ *Resurgence* ออกรายสองเดือนในอังกฤษนะครับ และ สาทิศกุมารคนนี้เป็นบุคคลซึ่งมองกฎราชกุมารอังกฤษ นับถือมาก มองกฎราชกุมารอังกฤษทรงต่างไปจากมองกฎราชกุมารบางประเทศ เพราะทรงนับถือคนมีสติปัญญา อันนี้เรียนให้พระคุณเจ้าทราบ

ที่อเมริกาเองเกิดสถาบันนาโรปะ ๑๕ ปีมานี้เอง ที่สถาบันนาโรปะนั้นก่อนการสอนทุกครั้ง ซึ่งผมเห็นว่ามหาจุฬายานาจะเอาอย่าง ก่อนการสอนแต่ละครั้งจะต้องนั่งภาวนาก่อน ครึ่งชั่วโมง ๑ ชั่วโมง ภาวนากัน เพราะภาวนาแล้วจิตสงบ จิตสงบแล้วรับรู้ง่าย การรับรู้ไม่ใช่รับมาถ่ายเดียว แต่เป็นการเรียนจากกัน อาจารย์เรียนจากลูกศิษย์ ลูกศิษย์เรียนจากอาจารย์ ตอนนี้มีหลักสูตรปริญญาโทครับ หลักสูตรปริญญาตรีของเขาในเรื่องศาสนาพุทธ ซึ่งผมเห็นว่าเมืองไทยเรายังสอนสู้เขาไม่ได้ เขาเรียนทั้งทิเบต สันสกฤต บาลี เรียนทั้งเถรวาท วัชรยาน มหายาน และผู้รู้ชั้นโดยเฉพาะ ริชชี เรย์ พิมพ์หนังสือออกมาเล่มใหม่ของเขา นะครับ เรื่อง *The Forest Saints in Buddhism* เป็นหนังสือซึ่งประเสริฐที่สุด ที่มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดพิมพ์ออกมา อุปนายกสภาฯ จบปริญญาเอกจากเคมบริดจ์ในทางวิทยาศาสตร์ จบ MIT ในทางวิทยาศาสตร์ มาถือพุทธเขียนหนังสือเรื่อง *The Ordinary Magic* ให้เห็นว่าวิทยาศาสตร์ตะวันตกเป็นมายากลอย่างไรร้าง แต่การเข้าหามายากลนั้นใช้วิถีของพุทธธรรมเข้าได้อย่างไร ผมเสนอให้เขาสอนปริญญาโทในเรื่องประยุกต์พุทธธรรมเพื่อ

สังคัม สอนให้คนเข้าไปเผชิญความทุกข์ในสังคัมอย่างไร จะแก้ความทุกข์ในสังคัม แก่ความทุกข์ในตัวเราโดยใช้ ไตรสิกขาได้อย่างไร ผมจะเชิญхамมาที่เรา แล้วเราจะไป สอนเขาทางโน้น ผมอยากจะให้มหาจุฬาราชวิทยาลัยมีส่วน สัมพันธ์กันกับสถาบันที่ศึกษาใหม่ๆ พวกนี้ ดังเมื่อ เร็วๆ นี้ มหาจุฬาราชวิทยาลัยได้สอนร่วมกับ จอห์น แมคคอกแนล ซึ่งเป็นชาวอังกฤษถือินกายแควก-เกอร์ เขาเชี่ยวชาญในเรื่องการประสานประโยชน์เพื่อ แก้ไขข้อขัดแย้ง เขาเห็นว่า การแก้ไขข้อขัดแย้งที่ดีที่สุด นั้นคือการใช้พุทธธรรม ใช้หลักปฏิจจสมุปบาทแก้ไข ปัญหา ภาษาอังกฤษพิมพ์ออกมาแล้ว กำลังแปลเป็น ภาษาไทย โดยจะมีออกมาเป็นภาษา เขมร พม่า ลิงหล และอาจจะเป็นเกาหลีและธิเบตด้วย เรื่อง **ศาสตร์และ ศิลป์แห่งการระงับความขัดแย้ง** เพราะประเด็นเหล่านี้ ควรแก่การสักัจฉา เป็นประเด็นซึ่งมหาจุฬาลงกรณ-ราชวิทยาลัยน่าจะถือเป็นประเด็นหลักอันแตกต่างไป จากสังคัมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ตามแบบตะวันตก เรา ไม่ได้รังเกียจวิชาเหล่านั้นนะครับ แต่เราน่าจะมีวิชาที่เป็นเอกลักษณ์ของเราเอง กลับมาหาตัวคัมภีร์ของเรา กลับมาหาปริยัติที่โยงมาสู่การปฏิบัติ แล้วต้องโยงให้ เห็นด้วยว่าเข้ากับสังคัมปัจจุบันได้อย่างไร เราจะทำทหาย สังคัมปัจจุบันได้อย่างไร เราจะนำสังคัมได้อย่างไร

ผมเชื่อว่าพระคุณเจ้าของเรา แต่ละท่าน แต่ละ รูปนี้แหละครับ มีศักยภาพเพียงพอ แต่ที่แล้วมาเรา ถูกสะกด สะกด ให้เรารู้สึกด้อย เพราะการศึกษาที่เรา รับมาจากฝรั่งสอนให้เรารู้สึกด้อยครับ จบประถมด้อย กว่ามัธยม จบมัธยมด้อยกว่าอุดม จบอุดมในประเทศ ด้อยกว่าอุดมจากต่างประเทศ แต่การศึกษาแบบพระ พุทธศาสนาสอนว่าทุกคนไม่จำเป็นต้องรู้สึกด้อย แต่ไม่รู้สิ กว่าเด่น ทุกคนสามารถพัฒนาไปตามศักยภาพของตัวเองได้ ที่ดีที่สุดในนี้แหละครับที่ผม เอาความคิดใหม่มาใช้ตั้งเสมสิกขาลัยขึ้นมา เราเรียนกัน ง่ายๆ ครับ คนเราเวลาพูดถึงมหาวิทยาลัย จะนึกถึงตึก นึกถึงอาคาร ผมเห็นว่าเวลานี้เรามีวิทยาเขตอยู่ใน ประเทศไทยประมาณ ๒๐,๐๐๐ แห่งแล้วครับ วัดทั้ง หมดเป็นวิทยาเขต ผมเริ่มสอนครั้งแรกที่วัดป่าเขาคงคา

โคราช เป็นวัดป่า มีต้นไม้เยอะ น้ำเยอะ ดิกรามแทบไม่มี คนมาเรียนที่นั่น มีความพอใจมาก

สักัจฉาคือการสนทนาให้เกิดปัญญานั้น เป็น สิ่งซึ่งมหาวิทยาลัยในตะวันตกเขาทำ โดยเฉพาะมหา-วิทยาลัยชั้นเลิศ ผมเห็นว่าถ้าเมื่อมหาจุฬาลงกรณราช-วิทยาลัยทำขึ้น ทำได้ง่าย โดยเฉพาะที่ธรรมวิชัย คือดี ธรรมะให้แตกโดยวิธีหนึ่งคือวิธีของสักัจฉา และถ้าเมื่อ ว่าได้เริ่มทำกันแบบนี้ เล็ก ๓-๕ รูป แล้วเรามีผู้รู้อยู่ พร้อมมูล ถ้าเมื่อว่าคิดจะทำสักัจฉากัน น่าจะทำได้ ใน ฐานะที่ผมเป็นฆราวาสก็ยินดีรับใช้พระคุณเจ้า จะให้มา ร่วมอย่างไร ทำอย่างไร ผมยินดีรับใช้ทุกประการ เว้น แต่ว่าพระคุณเจ้าจะกลัวผมก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่หวังว่า คนที่กลัวผมคงมีแต่ทหาร พระคงไม่กลัว เว้นแต่ว่าท่าน ตัวโตๆ บางองค์ในมหาเถรสมาคม นั่นก็อีกเรื่องหนึ่ง ที่ กราบเรียนมาก็เห็นว่าพอสมควรกับเวลาแล้วนะครับ

(แสดงที่สำนักธรรมวิชัย มหาจุฬาลงกรณราช-วิทยาลัย วันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๓๘)



วิมุตติมรรค

พระอุปติสสเถระ วจนา

พระเมธีธรรมาภรณ์ และคณะ แปลจากฉบับภาษา อังกฤษของ พระเอฮาร่า พระโสมเถระ และพระ เขมินทเถระ

สำนักพิมพ์ศยาม

พิมพ์ครั้งที่ ๒ แก้ไขเพิ่มเติม

๔๒๗ หน้า ราคา ๔๕๐ หน้า ราคา ๔๕๐ บาท

สั่งซื้อได้ที่ บริษัทเคล็ดไทย จำกัด

๑๑๓-๑๑๔ ถ.เฟื่องนคร พระนคร กรุงเทพฯ

๑๐๒๐๐ สั่งจ่ายธนาคารในนาม

บริษัทเคล็ดไทย จำกัด

ป.ณ. ราชดำเนิน

องค์สันตะปาปาเคื่องพุทธศาสนาด้วยเรื่องใด

เกรม สืออล

วันพุธที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๓๘ องค์พระสันตะปาปาจอห์น ปอลที่ ๒ ได้เดินทางมาถึงยังนครซิดนีย์ เพื่อเข้าร่วมพิธีกรรมระหว่างศาสนา ณ มหาวิหารซิดนีย์ ตัวแทนจากศาสนาหลักอันประกอบด้วยศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ ออร์ทอดอกซ์ และคอปติกคริสเตียน ศาสนายิว และศาสนาอิสลามได้รับนิมนต์/เรียนเชิญให้เข้าร่วมในปรัมพิธีกับพระองค์ ที่น่าสังเกตคือไม่มีตัวแทนจากพุทธศาสนา ซึ่งมีศาสนิกชนมากเป็นอันดับสามของประเทศออสเตรเลียมาร่วมงานเลย ผู้จัดงานให้สัมภาษณ์สถานีวิทยุเอสบีเอสบอกว่ ตนเองไม่รู้ว่ พุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ใหญ่เป็นอันดับสามที่นี่ และนอกจากนั้นพุทธศาสนายังไม่มีพระประมุขในระดับชาติด้วย พวกเขาจึงไม่สามารถอาราธนาผู้ใดทางฝ่ายพุทธมาร่วมพิธีได้ หนังสือพิมพ์ซิดนีย์มอร์นิงเฮรัลด์รายงานข่าวว่ “เจ้าหน้าที่รัฐบาลบางคนได้ลืมนเชื่อเชิญพุทธศาสนิกชนให้เข้าร่วมในพิธีด้วย” ซึ่งไม่น่าเป็นไปได้ เพราะรัฐบาลท้องถิ่นของรัฐนิวเซาท์เวลส์รู้ดีว่มีพุทธศาสนิกชนอยู่ในรัฐแห่งนี้ ดังที่มักจะนิมนต์/เรียนเชิญตัวแทนจากพุทธศาสนิกชนไปร่วมในงานรัฐพิธีต่างๆ เสมอ คำอธิบายที่เป็นไปได้มากกว่านี้คือ องค์พระประมุขแห่งศาสนาจักรกรุงโรมมีความดูถูกดูแคลนพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก ดังที่ส่วนต้อยของบทสัมภาษณ์ในหนังสือเล่มใหม่ของพระองค์ที่ชื่อ **กัมขัมประตุสุความหวัง** ได้แสดงไว้อย่างชัดเจนดังต่อไปนี้

วิตตอริโอ เมซซีรี : ก่อนที่จะไปพูดถึงศาสนาที่นับถือพระเจ้าองค์เดียวอีกสองศาสนา(ยูดาเยและอิสลาม) ข้าพเจ้าอยากขอให้พระองค์ได้อธิบายในประเด็นเกี่ยวกับพุทธศาสนาากกว่านี้อีก โดยข้อใหญ่ใจความดังที่พระองค์ทรงทราบดีอยู่แล้วว่ พุทธศาสนาได้เสนอ “ปรัชญาแห่งความรอด” ซึ่งดูเหมือนจะยังความมหัศ-



จรรย์ใจมากขึ้นเรื่อยๆ ให้กับชาวตะวันตก โดยถือกันว่ เป็น “ทางเลือก” หนึ่งออกจากการนับถือคริสตศาสนาหรือไม่ก็ในลักษณะที่เป็น “ส่วนเสริม” ของคริสตศาสนา หรืออย่างน้อยก็มีการนำเอาวิธีปฏิบัติแบบนักพรตหรือแบบที่ลึกลับอื่นๆ บางอย่างมาใช้

จอห์น ปอลที่ ๒ ใช้ เธอพูดถูกแล้วละ ฉันขอขอบใจที่เธอถามคำถามนี้ ในบรรดาศาสนาที่มีการกล่าวถึงอยู่ในพระสมณสาสน์ Nostra Aetate เราจำเป็นต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อพุทธศาสนา ซึ่งในแง่หนึ่งก็เป็นเช่นเดียวกับคริสตศาสนาที่เป็นศาสนาแห่งความรอด อย่างไรก็ตาม เราเห็นจะต้องกล่าวกัน

เสียเดียนี่เลยว่ ปร้ชญาเพื่อความรอดของพุทธศาสนา และคริสตศาสนานัน้ ขัดแย้งตรงข้ามกัน

องค์ทะไลลามะ ผู้นำทางศาสนธรรมแห่งธิเบต เป็นบุคคลที่รู้จักกันดีในตะวันตก ฉันได้พบกับพระองค์ มาสองสามครั้งแล้ว พระองค์ได้ทรงนำพระพุทศศาสนา มาสู่หมู่ประชาชนในซีกโลกตะวันตกที่เป็นดินแดนแห่ง คริสตศาสนา ทำให้เกิดควมสนใจขึ้นทั้งในด้วศาสน- ธรรมของพุทธศาสนาและวิธีการสวดภาวนา ฉันเองยังมีโอกาสได้เข้าเฝ้า “สมเด็จพระสังฆราช” ในพุทธศาสนา ที่กรุงเทพฯ ประเทศไทย และรวมทั้งพบกับพระภิกษุที่ รวยล้อมท่านอยู่ ซึ่งมีจำนวนมาที่มาจากประเทศต่างๆ อย่างสหรัฐอเมริกาด้วย ทุกวันนี้ เรากำลังเห็นการ แทรกซึมของพุทธศาสนาในดินแดนตะวันตกในระดับหนึ่ง

หลักการเพื่อความรอดของพุทธศาสนาทั้งหมด รวมกันเป็นแนวทางประการสำคัญเพียงประการเดียว หรือน่าจะอนุโลมได้ว่าเป็นแค่หลักการเดียวในระบบที่ว่า นี้ อย่างไรก็ตาม ทั้งด้วจารีตและวิธีการปฏิบัติตามหลัก พุทธศาสนา เป็นคำสอนว่าด้วการหลุดพ้นอันมีนัยใน เชิงลบอย่างค่อนข้างมีลักษณะเฉพาะที่เดียว

“การตรัสรู้ธรรม” ของพระพุทศองค์ด้้นำไปสู่ ความปักใจเชื่อว่าโลกนี้เลวร้าย และเป็นต้นตอของ ความชั่วร้ายและความทุกข์ของมนุษย์ เพื่อจะปลด ปลอยตนเองออกจากความชั่วร้ายนี้ เราจะด้ปลด ปลอยตัวเองให้เป็นอิสระจากโลกนี้ โดยเราจะด้สงบ ัน พันธนาการที่ผูกมัดเราไว้กับสมมติสังจะภายนอก เป็น พันธนาการซึ่งปรากฏอยู่ในธรรมชาติของมนุษย์เรา ใน จิตใจและร่างกายของเรา ยิ่งเราสามารถปลดปล่อยด้ว เองออกจากพันธนาการนี้ได้มากเท่าไร เราก็จะยิ่งเกิด ความเฉยเมยไม่ร้อร้อนหนาวต่อโลกมากยิ่งขึ้น และเราก็ จะยิ่งเป็นอิสระปลอดจากความทุกข์ และความชั่วร้ายซึ่ง มีต้นตออยู่ในโลกนี้มากขึ้นด้ว

แล้วด้ววิธีการเช่นนี้ เราจะเข้าใกล้กับองค์ผู้ เป็นเจ้ามากขึ้นกระนั้นหรือ? สิ่งนี้ไม่ได้มีการกล่าวถึงใน “การตรัสรู้ธรรม” ที่พระพุทศองค์ทรงถ่ายทอดออกมา กล่าวโดยทั่วไปแล้วพุทธศาสนาเป็นระบบ “ที่ไม่มีความ เชื่อในพระเจ้า” กล่าวคือ เราจะไม่ปลดปล่อยตัวเอง

ออกจากความชั่ว ด้วอาศัยความด้งามที่ด้รับการ ประทานมาจากพระผู้เป็นเจ้า หากเราจะปลดปล่อยด้ว เองด้วการแยกตัวออกเสียดังจากโลก อันเป็นวิธีการที่ เลวร้าย การแยกตัวเองออกไปอย่างเด็ดขาดเช่นนั้น แดกต่างจากการเข้าร่วมเป็นหนึ่งเดียวกับพระเจ้า โดย พวกเขาเรียกสิ่งนั้นว่าเป็นนิพพาน กล่าวคือ ภาวะที่เฉย เมยไม่ร้อร้อนหนาวด้วสิ้นเชิงต่อเรื่องราวใดๆ ในโลก ยิ่ง ไปกว่านั้น การจะช่วยเหลือตัวเองหมายถึงการปลดปล่อยด้ว เอง ออกจากความชั่วร้ายด้วการเข้าถึงอาการเฉยเมย ไม่ร้อร้อนหนาวต่อโลกอันเป็นต้นตอแห่งความชั่วร้าย ซึ่ง สิ่งนั้นถือกันว่าเป็นชั้นสูงสุดแห่งการปฏิบัติธรรม

ในหลายครั้ง ด้มีความพยายามจะโยงวิธีการปฏิบัติ เช่นนี้เข้ากับหลักปฏิบัติของนักบุญทางคริสตศาสนา หลายท่าน ไม่ว่าจะเป็นที่มาจากยุโรปตอนเหนือ (Eckart, Tauler, Suso, Ruysbroeck) หรือนักบุญชาวสเปนใน ยุคหลัง (Saint Teresa of Avila, Saint John of the Cross) แต่เมื่อนักบุญเซนต์จอห์นแห่ง Cross เขียนไว้ใน Ascent of Mount Carmel และใน Dark Night of the Soul เกี่ยวกับความจำเป็นสำหรับการชำระจิตใจ ให้บริสุทธิ์ เพื่อจะสามารถตัดขาดออกจากโลกแห่ง เวทนามณต์ต่างๆ เหล่านั้น ท่านไม่ได้ถือว่าการตัดขาด เช่นนั้นเป็นจุดจบในตัวของมันเอง “เพื่อจะไปถึงยั้งที่ที่ เธอไม่พึงใจอยู่ในบัดนี้ เธอจงไปยังที่ที่เธอไม่พึงใจ เพื่อ จะไปถึงยั้งที่ที่เธอยังไม่รู้จัก เธอจงไปยังที่ที่เธอไม่รู้จัก เพื่อจะได้เป็นเจ้าของในสิ่งที่เธอยังไม่มีย เธอจงไปยังที่ที่ เธอยังไม่มียอะไรเลย” (Ascent of Mount Carmel, i, 13 II)

ในเอเชียตะวันออก ข้อความจากตำราอมตะของท่าน นักบุญจอห์น มักด้รับการตีความในหลายครั้งใน ท่านองที่สนับสนุนต่อการถือพรตแบบตะวันออก แต่ด้ว่า ท่าน “นายแพทย์” แห่งศาสนาจักรท่านนี้ มิได้เพียง เสนอให้เรตัดขาดจากโลกเท่านั้น หากท่านเสนอให้เรา ตัดขาดจากโลก เพื่อจะเข้าร่วมเป็นหนึ่งเดียวกับสิ่งที่อยู่ ภายนอกโลก ซึ่งในที่นี้ฉันไม่ได้กำลังกล่าวถึงนิพพาน หากเป็นพระเจ้าระดับบุคคล การเป็นหนึ่งเดียวกับพระ องค์ไม่ได้เกิดจากการชำระจิตใจให้บริสุทธิ์เท่านั้น หาก ด้องด้มาด้วความรักด้ว

จุดเริ่มต้นของตำนานแห่งเขา Carmel เริ่มต้นจากจุดที่พระพุทธรูปองค์หนึ่งซึ่งเป็นจุดสิ้นสุด พร้อมทั้งกอบประด้วยคำสั่งสอนของพระองค์สำหรับชีวิตในทางธรรมด้วย ในการชำระวิญญาณของมนุษย์ให้บริสุทธิ์ไม่ว่าด้วยวิธีการแบบรุก (active) หรือรับ (passive) ก็ดี ในคำคืนแห่งเวทนามรณและวิญญาณนั้นๆ ท่านนักบุญเซนต์ จอห์นแห่ง Cross เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องเตรียมจิตใจของมนุษย์ ให้พร้อมจะรับการแทรกซึมของเปลวไฟแห่งความรักอันโชติช่วง และสิ่งนี้มีความสำคัญเหนืออื่นใด และนี่เองได้กลายเป็นชื่อของงานนิพนธ์ชิ้นเอกของท่านคือ The Living Flame of Love (เปลวไฟแห่งความรักอันโชติช่วง)

ดังนั้น แม้จะมีความคล้ายคลึงกันในหลายแง่ก็ตาม แต่ทั้งสองศาสนามีความต่างกันอย่างขั้นพื้นฐาน เทพปกรณัมของคริสตศาสนาในทุกยุคสมัย นับตั้งแต่ยุคของสังฆราชแห่งศาสนาจักรฝ่ายตะวันออกและตะวันตก จนถึงสมัยนักเทววิทยาแห่งยุค Scholasticism (สมัยที่มีการสอนระบบปรัชญาอย่างยุคกลาง-ผู้แปล) (อย่างเช่น Saint Thomas Aquinas) จนถึงยุคแห่งนักเทวปกรณัมจากยุโรปตอนเหนือ และนักเทวปกรณัมแห่งนิกาย Carmel ล้วนแต่ไม่ได้บรรลุสัจธรรมโดยผ่าน “การตรัสรู้ธรรม” แบบลบบอย่างสิ้นเชิงเลย เทพปกรณัมของคริสตศาสนาไม่ได้เกิดจากความประจักษ์ต่อความชั่วร้ายที่ดำรงอยู่ในอุปาทานของมนุษย์ที่มีต่อโลก โดยผ่านเวทนามรณต่างๆ การปรุงแต่ง และจิตวิญญาณ หากเกิดจากการเปิดเผยโดยองค์อวตารแห่งพระผู้เป็นเจ้า (Revelation of the living God) พระผู้เป็นเจ้าองค์นี้ทรงเปิดพระองค์เองออกรับมนุษย์ให้รวมเป็นหนึ่งเดียวกับพระองค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโดยอาศัยวิธีการแห่งคุณธรรมตามหลักเทวศาสตร์ อันได้แก่ ความศรัทธา ความหวัง และเหนือสิ่งอื่นใดคือความรัก

เทพปกรณัมของคริสตศาสนาในทุกยุคจนกระทั่งในสมัยของเรา อันรวมทั้งเทพปกรณัมที่แสดงโดยท่านมหาบุรุษอย่าง Vincent de Paul, John Bosco, Maximilian Kolbe ได้ทำให้เนื้อหาสาระสำคัญแทบ

ทุกส่วนของคริสตธรรมหนักแน่นยิ่งขึ้น และยังคงหนักแน่นอยู่ต่อไป นอกจากนั้น เทพปกรณัมเหล่านี้ยังได้ช่วยสร้างสรรค์ศาสนาจักรให้เป็นชุมชนอันเปี่ยมด้วยศรัทธา ความหวัง และการเอื้อเฟื้อแบ่งปัน และได้สร้างสรรค์อารยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งอารยธรรมตะวันตกซึ่งมีจุดเด่นอยู่ที่วิธีการมองโลกในเชิงบวก และทำให้เราต้องรู้สึกสำนึกคุณต่อความสำเร็จของทั้งวิทยาศาสตร์และวิทยาการ อันเป็นองค์ความรู้ ๒ ประการที่มีรากฐานมาจากจารีตของปรัชญากรีกโบราณ และสัจธรรมที่เปิดเผยโดยพระเจ้าของศาสนาสุดท้าย-คริสต์ สัจธรรมเกี่ยวกับพระเจ้าผู้สร้าง และเกี่ยวกับองค์พระเยซู พระผู้ไถ่ เป็นพลังขับเคลื่อนมหาศาลที่โน้มนำให้เกิดทัศนคติในเชิงบวกต่อการสร้างสรรค์ และเป็นแรงกระตุ้นอย่างหนุนเนื่องอันมุ่งไปสู่การเปลี่ยนแปลงและความสำเร็จในขั้นสูงสุด

ทฤษฎีสถาแห่งवादิกันได้ยืนยันอย่างหนักแน่นเกี่ยวกับสัจธรรมในข้อนี้ว่า การรณงายอยู่ในทัศนคติในเชิงลบต่อโลก เพราะความเชื่ออย่างปักใจว่าโลกนั้นแท้จริงเป็นเพียงต้นตอแห่งความทุกข์ของมนุษย์ และเราจักต้องแยกตัวออกไปเสีย นั้น เป็นความคิดในด้านลบซึ่งไม่เพียงเกิดจากการตีความข้างเดียวเท่านั้น หากโดยพื้นฐานแล้ว ยังขัดแย้งอย่างตรงข้ามกับพัฒนาการของทั้งตัวมนุษย์เองและโลก อันเป็นสิ่งที่พระเจ้าผู้สร้างได้ประทานมาและมอบหมายให้เป็นภาระหน้าที่ของมนุษย์ด้วย

ใน *Gaudium et Spes* กล่าวไว้ว่า “ดังนั้นเองโลกในทัศนคติ (ของสำนักवादิกัน) คือโลกของบุรุษและเป็นโลกของครอบครัวของมนุษยชาติทั้งหมด ไม่ว่าจะมองจากแง่มุมใดก็ตาม และโลกนี้เป็นเหมือนโรงละครแห่งประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ และเป็นที่ยังรวบรวมเอาเกียรติยศจากการต่อสู้ของมนุษยชาติเอาไว้ ทั้งที่พ่ายแพ้และได้รับชัยชนะ เป็นโลกที่ชาวคริสต์เชื่อว่าจะได้รับการเนรมิตรขึ้นมาและดำรงคงอยู่ได้ด้วยความรักขององค์พระเจ้าผู้สร้าง โลกอันตกเป็นทาสด้วยบ่วงแห่งบาป หากได้รับการปลดปล่อยโดยพระเยซูผู้ถูกตรึงกางเขน และฟื้นคืนชีพขึ้นมา เพื่อจะเอาชนะความชั่วร้ายและ

ดำเนินไปสู่จุดหมายตามพระประสงค์ของพระเจ้าเป็นเจ้าที่วางแผนเอาไว้ เพื่อจะได้รับการเปลี่ยนแปลงและถึงแก่การบรรลุลหรรณ” (*Gaudium et Spes 2*)

คำกล่าวเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่า คริสตศาสนาและศาสนาของตะวันออกไกล โดยเฉพาะอย่างยิ่งพุทธศาสนาแตกต่างกันโดยเนื้อหาสาระเกี่ยวกับทัศนคติการมองโลกอย่างไร สำหรับคริสตศาสนิกชน โลกคืออนันตกรรมจากพระเจ้า อันได้รับการไถ่บาปโดยพระคริสต์ มนุษย์จะพบกับพระเจ้าก็แต่ในโลกนี้เท่านั้นเอง ดังนั้นจึงไม่มีความจำเป็นที่พวกเขาจะต้องเพียรพยายามบรรลุถึงการลวงอย่างสิ้นเชิง ซึ่งอันที่จริงมีแต่จะนำเขาให้เข้าไปเผชิญกับวิวิจิจฉาของอัตตาในสวนลึกของตนเองสำหรับคริสตศาสนาแล้ว เป็นเรื่องไร้เหตุผลที่จะกล่าวว่าโลกเป็นสิ่งชั่วร้าย “อย่างถึงรากถึงโคน” เพราะนับตั้งแต่การอุบัติขึ้นมาของโลก เราได้ตระหนักแล้วว่า องค์พระผู้สร้างมีความรักต่ออนันตกรรมของพระองค์ พระองค์เป็นผู้ “มอบพระบุตรเพียงพระองค์เดียวนั้นมาให้” เพื่อว่าบรรดาผู้ที่เชื่อในพระองค์จะไม่ถึงความวิบัติแต่อาจจะมีชีวิตอันเป็นอมตะ” (Jn 3:16)

ด้วยเหตุนี้เอง จึงมิได้เป็นเรื่องไม่เหมาะสมที่จะต้องมี การดัดเดียนคริสตศาสนิกชนทั้งหลายที่กระตือรือล้นยอมรับเอาความคิดบางประการที่มีต้นตอมาจากจารีตทางศาสนาของตะวันออก ยกตัวอย่างเช่น เทคนิคและวิธีการปฏิบัติสมาธิ และการปฏิบัติเยี่ยงนักพรต โดยเฉพาะสำหรับคนบางกลุ่ม สิ่งเหล่านี้ได้กลายเป็นความนิยมตามกันมา และได้รับการยอมรับอย่างค่อนข้างจะขาดการไตร่ตรองให้รอบคอบ สิ่งสำคัญเบื้องต้นสำหรับเราคือเราจะต้องฝึกฝนความรู้เกี่ยวกับมรดกทางศาสนธรรมของเราเองให้ดีเสียก่อน และก่อนที่เราจะมองข้ามความสำคัญของมันไปอย่างง่าย ๆ ตรงนี้เองที่เราจำเป็นต้องมีการตอกย้ำ หรือแม้เพียงได้ผ่านตา กับเอกสารที่แม้จะไม่ยาวนานแต่มีความสำคัญของ the Congregation for the Doctrine of Faith “เกี่ยวกับแง่มุมบางประการของการทำสมาธิแบบคริสต์” (10/15/1989) ตรงนี้เองเราจะได้พบคำตอบที่ชัดเจนต่อคำถามที่ว่าจริงๆ แล้ว (การสวดภาวนาของชาวคริสต์) จะสมบูรณ์

ยิ่งขึ้นด้วยวิธีการทำสมาธิที่มีต้นตอมาจากศาสนาและวัฒนธรรมอื่นหรือไม่ อย่างไร” (หน้า ๓)

ความไม่รู้ของพระสันตะปาปา

องค์พระสันตปาปาได้พยายามจะสร้างนิมิตหมายที่ดีแห่งการเริ่มต้นปีสากลแห่งความใจกว้าง ตามประกาศขององค์การสหประชาชาติ ด้วยการออกหนังสือเล่มใหม่ของพระองค์ออกมาชื่อ **ก้าวข้ามประตูสู่ความหวัง** โดยสำนักพิมพ์ไจนาธานเคป กรุงลอนดอน แต่ในทางกลับกันหนังสือเล่มนั้นกลับแสดงให้เห็นถึงความไม่ประสีประสาและความไร้เดียงสาต่อพุทธศาสนาของพระองค์ แม้ว่าพระองค์จะตรัสให้การยอมรับต่อศาสนายูดาห์ ฮินดู และอิสลามอย่างไม่เต็มใจนักก็ตาม แต่สำหรับพุทธศาสนา พระองค์กลับดีใจอย่างเต็มที่ที่พระองค์พรรณนาถึงคำพูดที่มักกล่าวถึงพุทธศาสนาในแง่ลบและมองว่าเป็นศาสนาที่มองโลกในแง่ร้าย อันที่จริงสิ่งที่พระองค์กลัวกลับเป็นการเผอิทธิพลของพุทธศาสนาเข้าไปในจิตใจของชาวตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่คริสตศาสนิกชนชาวคาทอลิกที่เห็นคุณค่าของวิธีปฏิบัติสมาธิภาวนาแบบพุทธ อันเป็นสิ่งที่ได้ปลานาการไปจากจารีตการปฏิบัติของคริสตศาสนานานแล้ว เพื่อจะได้แย้งกับคำสอนของพุทธศาสนา พระองค์ไม่ได้ใช้หลักเหตุผลอะไรเลยนอกจากการอ้างถึงความเชื่อส่วนตัว

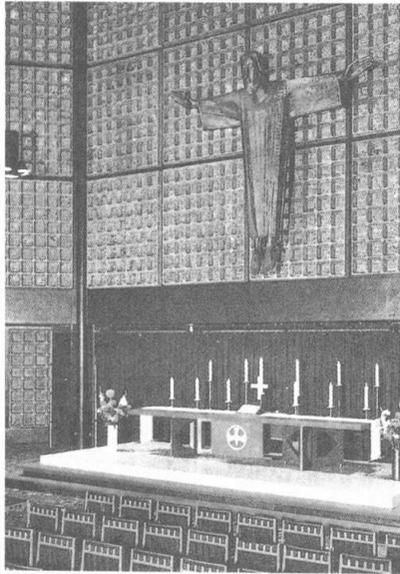
พระองค์ไม่ทรงพอใจกับอิทธิพลขององค์ทะเลาะที่มีต่อ ‘ชาวคริสต์ในตะวันตก’ โดยเห็นได้ชัดว่าความคิดที่ว่าคริสตศาสนาเท่านั้นที่มีสิทธิอย่างเต็มที่ในการเปลี่ยนรีดศาสนิกชนใดๆ ยังดำรงอยู่ ชาวคริสต์ได้พยายามเผยแพร่คำสอนของตนไปยังประเทศที่ตั้งเดิมนับถือพุทธศาสนาเป็นเวลานานมาแล้ว แต่ไม่ประสบผลสำเร็จมากนัก ในขณะที่ชาวพุทธเองไม่เคยมีจิตปรารถนาจะเปลี่ยนรีดชาวคริสต์เลย หากคริสตศาสนิกชนเองให้ความสนใจกับคำสอนทางพุทธศาสนาที่เน้นหลักอหิงสา และเปิดโอกาสให้มีการพิสูจน์คำสอนด้วยตัวของปฏิบัติเอง ชาวพุทธไม่เคยประนามศาสนิกในศาสนาอื่น พระพุทธองค์เองไม่เคยชี้ชวนให้ผู้อื่นมา

เชื่อดื้อคำสอนของพระองค์ นอกจากจะทรงแนะนำให้ลองปฏิบัติดูเพื่อจะเห็นได้ด้วยตนเอง (เอทิปัสลิโก)

ในหนังสือตอนที่พระสันตะปาปากล่าวถึงสมเด็จพระสังฆราชแห่งประเทศไทย ท่านได้ใส่เครื่องหมายคำพูดลงตรงคำว่า “พระสังฆราช” ทั้งนี้หมายความว่าพุทธศาสนิกชนไม่คู่ควรจะใช้ตำแหน่งนั้นได้ อันที่จริงคำว่า “สังฆราช” (หรือ “สังฆบิดร”) (patriarch) และ “สันตะปาปา” (pope) มาจากรากศัพท์เดียวกันที่แปลว่า พ่อ (pater) การใส่เครื่องหมายคำพูดเช่นนั้นเท่ากับเป็นการปรามไม่ให้ผู้อื่นมาใช้ตำแหน่งที่เสมอกับตนแล้วที่นี้พระองค์คิดอย่างไรกับพระสังฆราชของศาสนาจักรคอนสแตนติโนเปิล และพระสังฆราชแห่งศาสนาจักรรัสเซีย ซึ่งก็เป็นส่วนหนึ่งของคริสตศาสนาจักร (แต่ไม่ได้อยู่ในรีตของนิกายคาทอลิก) ละ พระองค์จะใส่เครื่องหมายคำพูดหน้าตำแหน่งพระสังฆราชเช่นเดียวกันหรือไม่ หรือว่าท่านสงวนท่าทีอันดูแคลนเช่นนี้ไว้ปฏิบัติต่อศาสนิกชนในศาสนาอื่นเท่านั้น

พระสันตะปาปายังแสดงความไม่พอใจที่เห็นองค์สมเด็จพระสังฆราชไทยรายล้อมด้วยพระภิกษุ ซึ่งหลายรูปเป็นชาวสหรัฐอเมริกา แต่หลายครั้งที่พระองค์เองก็ถูกรายล้อมด้วยพระอัครสาวกหลายท่านที่มาจากประเทศทางเอเชียอย่างเช่น พระอัครสาวกซิมอน ปิเมนตาจากประเทศอินเดีย พระอัครสาวกมีชัย กิจบุญชู จากประเทศไทย และพระอัครสาวกชินจากประเทศฟิลิปปินส์

พระองค์อ้างว่า “การตรัสรู้ธรรม” ของพระพุทธองค์ได้นำไปสู่ความบักใจเชื่อว่าโลกนี้เลวร้าย และเป็นต้นตอของความชั่วร้ายและความทุกข์ของมนุษย์ อันที่จริงพระพุทธองค์ไม่เคยตรัสเลยว่าโลกนั้นเลวร้ายและเป็นต้นตอของความชั่วร้ายและความทุกข์ สิ่งที่พระพุทธองค์เน้นคือสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นกับใจเราเองมากกว่าโลกโลกนั้นเป็นกลางโดยธรรมชาติ หากใจของมนุษย์ต่างหาก



ที่ทำให้เกิดปัญหายุ่งยากขึ้นในโลก ต้นตอของความทุกข์ที่พระพุทธองค์ทรงชี้ ได้แก่อกุศลมูล ทั้งสามคือ โภธ และหลง และสิ่งนี้ไม่ได้เป็นคุณสมบัติที่อยู่คู่มากับโลก หากเกิดขึ้นภายในใจของมนุษย์เอง

เราอาจจะกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่าต้นตอของความทุกข์ของคนจำนวนมากในโลก ขณะนี้ โดยเฉพาะในประเทศยากจนเกิดขึ้นจากองค์พระสันตะปาปาเองต่างหาก พระองค์ต่อต้านการควบคุมจำนวนประชากร และพร้อมกันนี้ต่อต้าน

นักเทววิทยาที่มุ่งช่วยเหลือผู้ยากไร้ให้มีสภาพชีวิตดีขึ้น การมีประชากรมากเกินไปเป็นเหตุแห่งทุกข์อย่างหนึ่ง แต่พระองค์เองกลับต่อต้านการคุมกำเนิดทุกชนิด

ในพระไตรปิฎกแทบจะไม่มีกรกล่าวถึงการตรัสรู้ธรรมในแง่อื่นเลยนอกจากเป็นการเอาชนะความโลภ โกรธและหลงได้ และผลที่ตามมาคือการบ่มเพาะมากขึ้นของความเมตตาและความกรุณา(ไมตรี) ซึ่งหมายถึงความรักอันไพศาลที่มีแต่คิดจะช่วยเหลือสรรพชีวิตอื่น ๆ ไม่ได้หมายถึงการเฉยเมยไม่รู้ร้อนหนาวต่อโลกอย่างที่ว่า เช่นเดียวกับการที่มนุษย์เราจำนวนมากยังคงตกอยู่ในอำนาจของโลก โกรธและหลง องค์พระสันตะปาปาที่ได้แสดงความไม่เข้าใจออกมาในครั้งนี่ ก็ไม่อาจจะได้ชื่อว่า เป็นผู้ที่อยู่เหนือความผิดพลาดดังที่มีประกาศอ้างกันอยู่ได้

ข้อแย้งที่สำคัญของพระองค์ต่อพุทธศาสนาคือ กล่าวโดยทั่วไปแล้วพุทธศาสนาเป็นระบบที่ไม่มี ความเชื่อในพระเจ้า คำว่า “atheism” ที่พระองค์ใช้กล่าวหา พุทธศาสนานั้นในแง่นี้นั้น ตามพจนานุกรมออกฟอร์ด แปลว่า “ความไม่เชื่อในความมีอยู่ของพระเจ้า” ในขณะที่เดียวกันในทางพุทธศาสนามีการอธิบายถึงพระพุทธองค์ว่าเป็น “ครูผู้สอนของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย” เช่นนี้แล้วเราจะกล่าวว่าพุทธศาสนาเป็นระบบที่ไม่มีเชื่อถึงความมีอยู่ของพระเจ้า (atheistic) ได้อย่างไร การ

อธิบายเพื่อโต้แย้งทางศาสนาก็เกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้ภาษาทางศาสนา ดังเราจะต้องมีความชัดเจนเพียงพอในตัวเองก่อนที่จะใช้คำว่า “พระเจ้า” ในความหมายต่างๆ พระองค์ทรงใช้คำนี้ในความหมายหลายประการเช่น “พระเจ้าระดับบุคคล” (personal god) และ “องค์อวดกาลแห่งพระผู้เป็นเจ้า” (living god) และ “พระเจ้าผู้สร้าง” (god the creator) แล้วพระองค์ใช้คำว่า ‘พระเจ้าระดับบุคคล’ ในความหมายอย่างไรกันแน่ พุทธศาสนิกชนจำนวนมากเชื่อว่าตัวเองได้รับการคุ้มครองจากเทวดาหรือ “พระเจ้า” ซึ่งนั่นจะเป็นความหมายเดียวกับที่พระองค์ใช้คำว่า “พระเจ้าระดับบุคคล” หรือไม่ ถ้าเป็นเช่นนั้น เราคงไม่ตั้งใจอะไรกับข้อกล่าวหานี้สักเท่าไหร่แล้วอะไรคือ “องค์อวดกาลแห่งพระผู้เป็นเจ้า” สรรพชีวิตใดๆ ล้วนอยู่ภายใต้กฎแห่งความตายและความเสื่อม แล้วเช่นนั้นเหตุใดเราจึงต้องยอมอยู่ใต้อาณัติอำนาจของ “องค์อวดกาล” ซึ่งเป็นปุถุชนเช่นเรา และต้องถึงแก่ความตายและความเสื่อมด้วยเช่นกัน ถ้าหากองค์อวดกาลที่พระองค์หมายถึงคือชายชราเคราขาวที่นั่งอยู่บนฟากฟ้าพร้อมกับสมุดจดบันทึกสีดำเล่มเล็กๆ เพื่อคอยตัดสินชี้ขาดสิ่งต่างๆ ละก็ พระองค์คงจะมีความคิดที่วิปริตจากหลักเทววิทยาสมัยใหม่และนักเทววิทยาโดยส่วนมากเป็นแน่

นิมิตต์ตรงที่คริสตศาสนามีพัฒนาการของญาณทัศน์อย่างเรียบง่ายมายาวนานแล้ว นักเทววิทยาสมัยใหม่อย่างพอล ทิลลิคเสนว่าพระเจ้าควรจะหมายถึง “ธรรมะอันดำรงอยู่” (ground of being) ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้นพุทธศาสนิกชนเองคงไม่ตั้งใจสงสัยอะไรด้วยเพียงแต่พวกเขาไม่ปรารถนาจะเรียกภาวะนั้นว่าเป็น “พระเจ้า” เท่านั้นเอง ในคัมภีร์อิติวุตตกะ (ขุททกนิกาย) มีอยู่ว่า “ธรรมชาติไม่เกิดแล้ว ไม่เป็นแล้ว อันปัจเจกกระทำไม่ได้แล้ว ปรงแต่งไม่ได้แล้ว มีอยู่ ดูกร ภิกษุทั้งหลาย ถ้าธรรมชาติอันไม่เกิดแล้ว ไม่เป็นแล้ว อันปัจเจกกระทำไม่ได้แล้ว ปรงแต่งไม่ได้แล้ว จักไม่ได้มีแล้วไซ้การสลัดออกซึ่งธรรมชาติที่เกิดแล้ว เป็นแล้ว อันปัจเจกกระทำแล้ว ปรงแต่งแล้ว จะไม่พึงปรากฏในโลกนี้เลย..”

(พระไตรปิฎกฉบับประชาชน สุชีพ ปุณญานุภาพ)

ในประเทศอินโดนีเซียซึ่งบัญญัติกฎหมายห้ามการไม่เชื่อในพระเจ้า แต่รัฐบาลของเขาก็ยังยอมรับความหมายของพระเจ้าตามนัยที่ระบุในคัมภีร์อิติวุตตกะ พุทธศาสนิกชนเรียกสิ่งนั้นว่าเป็นนิพพาน สัจธรรมสูงสุด ในขณะที่คนอื่น ๆ อาจเรียกว่าเป็นพระเจ้า เราจะใช้คำอะไรนั้นไม่สำคัญเท่ากับคำที่เรากล่าวพาดพิงไปถึงเมื่อเรากล่าวถึงความจริงหรือสัจธรรมสูงสุด ศัพท์ที่มีอยู่ในโลกดูจะไม่สามารถอธิบายได้อย่างเพียงพอ นั้นเป็นเหตุให้พระพุทธรูปองค์ไม่ทรงพรรณนาอย่างยืดยาวถึงภาวะแห่งนิพพาน แต่ทั้งนี้จะต้องไม่ใช่ “ความเฉยเฉยไม่รู้ร้อนหนาวต่อโลก” อย่างแน่นอน พุทธศาสนิกชนถือว่าหลักกรรมเป็นเสมือนพระเจ้าผู้สร้างของตน (หมายถึงเป็นผู้กำหนดชะตาชีวิต - ผู้แปล) และถ้าเราจะเลือกใช้คำว่า “พระเจ้า” แทน “หลักกรรม” ก็คงไม่สามารถนำไปสู่การกล่าวหาว่าพุทธศาสนิกชนไม่เชื่อในพระเจ้าผู้สร้างได้ ดูเหมือนว่าองค์พระสันตะปาปากำลังส่งเสริมให้ใช้มรรควิธีทางภาษาเพื่อตีความคำสอนทางคริสตศาสนามากขึ้น ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่คริสตศาสนิกชนส่วนใหญ่ประณามว่าเป็นวิธีการของพวกที่ติดยึดกับคัมภีร์และหัวรุนแรง ถ้าเป็นเช่นนั้นจริง ข้าพเจ้าเห็นจะต้องยอมรับคำกล่าวหาของพระนิกายเยซูอิตที่ได้พบเมื่อเร็วๆ นี้ที่กล่าวว่า พระสันตะปาปาองค์ปัจจุบันพยายามจะทำให้คริสตศาสนาจักรถอยหลังกลับไปอีกสามร้อยปี

ในท้ายที่สุด องค์พระประมุขแห่งกรุงโรมยังได้เตือนชาวโรมันคาทอลิกที่ไปฝึกฝนในพุทธศาสนาว่า “สิ่งสำคัญเบื้องต้นแรกสำหรับเรา คือเราจะต้องฝึกฝนความรู้เกี่ยวกับมรดกทางศาสนธรรมของเราเองให้ดีเสียก่อน และก่อนที่เราจะมองข้ามความสำคัญของมันไปอย่างง่าย ๆ” ถ้าอย่างนั้นก็หวังว่าเพื่อนพุทธศาสนิกชนที่รู้พุทธศานาน้อยเหลือเกิน และกลับไปมีใจฝึกฝนในคริสตศาสนา ให้พึงระลึกถึงคำพูดนี้ไว้เช่นกัน

พิภพ อุดมอิทธิพิภพส์ ตัดตอนและแปลจาก
Why Buddhism Gets up to the Pope's Nose
ของ เกรม ลีฮอล



สุลักษณ์ ศิวรักษ์

เมื่อ ม.ล.ทวิสันต์ ลดาวัลย์ เป็นราชเลขาธิการ นั้น ใครมีเรื่องร้องเรียนขึ้นไปให้ท่านกราบบังคมทูลถึง องค์พระประมุข ท่านตอบและติดตามเรื่องให้เสมอมา และเมื่อนายภาวส บุณนาค เป็นรองราชเลขาธิการนั้น แม้บัตรสนเท่ห์ที่ก้าวร้าวถึงองค์พระมหากษัตริย์ ท่านก็นำขึ้นทูลเกล้าฯถวาย เพราะท่านยึดคติที่ว่าเบื้องสูง ควรรับทราบทั้งคำดีคำชม ไม่ควรปิดบังพระองค์ท่าน ให้ทรงได้รับแต่คำสรรเสริญเยินยอแต่ฝ่ายเดียว

บัดนี้ มีม.ล.พีรพงษ์ เกษมศรี มารับตำแหน่ง ราชเลขาธิการแทน ม.ล.ทวิสันต์ ซึ่งได้เลื่อนขึ้นเป็น องคมนตรี ท่านราชเลขาธิการคนใหม่เคยดำรงสถานะ อันสูงเกียรติในกระทรวงการต่างประเทศมาแล้ว และสังเกตได้ว่าท่านสนใจกิจการด้านวัฒนธรรมไทย แม้จน แปลบทกวีไทยของนักเขียนรุ่นใหม่ออกเป็นภาษาอังกฤษ นับว่าเป็นกิจกรรมที่ควรได้รับการจับตามอง ดังท่านเอง ก็ชอบเขียนกาพย์กลอนเป็นภาษาอังกฤษมาแต่สมัยเป็น นักเรียนอยู่ที่สหราชอาณาจักรนั้นแล้ว

อนึ่ง ในปีกาญจนภิเษกนี้ ควรอย่างยิ่งที่จะ อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย ที่เคยได้รับบรมราชูปถัมภ์ มาแต่พระมหากษัตริย์ราชเจ้าในอดีตตราบจนปัจจุบัน ให้ดำรงคงอยู่คู่พระบารมี และถ้ามีการเผยแพร่ออกไปยัง นานาประเทศได้ จักเป็นพระกิตติคุณขององค์พระประมุข และเป็นศักดิ์ศรีของชาติบ้านเมืองอีกด้วย

จะอย่างไรก็ตาม การสร้างสรรค์วัฒนธรรมเพื่อ เสริมพระบารมีนั้น น่าจะต้องคำนึงถึงด้วยเหมือนกันว่า ค่าใช้จ่ายนั้นๆพอเหมาะพอควรไหม สิ่งซึ่งรังสรรค์ขึ้นมา นั้นงดงามไม่แพ้ที่บรรพบุรุษท่านอนุมัติขึ้นมาหรือไม่ ยิ่งในเวลาที่ราษฎรส่วนใหญ่กำลังยากไร้สิ่งทุกที พลัดที่ นาคาที่อยู่ยั้งๆ ขึ้นแทบทุกสถานที่ ควรคิดและทำการ อย่างรอบคอบโดยแท้

จริงอยู่ การสร้างเครื่องทรงพระแก้วมรกตก็ดี การสร้างเรือพระที่นั่งนารายณ์ทรงสุบรรณตามแบบ

โบราณราชประเพณีเพื่อกระบวนพยุหยาตราทางชลมารค ก็ดี ล้วนเป็นเรื่องของกระทรวงทบวงกรม ซึ่งตามปกติก็ บัญชีบัญชีเงินภาษีอากรของราษฎรอยู่แล้ว แต่ในกรณีเช่น นี้ เป็นการอ้างพระบารมีเพื่อประโยชน์ส่วนตัวอย่างไร ด้วยหรือไม่ ความข้อนี้ น่าจะต้องตราเอาไว้

ในรัชกาลที่ ๗ กระทรวงวังเสนอให้สร้างพระชฎา มหาภินันท์ ซึ่งเป็นราชประเพณีที่พึงมีพระชฎาดังกล่าว ประจำทุกรัชกาล พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯทรง ทหาริโณคนะอภิรัฐมนตรีซึ่งฟังพระกระแสสมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระนริศรานุวัดติวงศ์ พระองค์ท่านไม่เห็นสมควร สร้างเพราะ (๑) เกรงว่าจะอนุมัติขึ้นได้ไม่ถึงฝีมือช่าง สมัยก่อนหน้านี้นี้ จักเป็นที่เสื่อมเสียยิ่งกว่าจะเป็นพระ เกียรติยศ (๒) เศรษฐกิจของรัฐบาลรัดตัว ควรใช้พระ ราชทรัพย์ไปในทางบำบัดทุกข์บำรุงสุขของราษฎร ก่อน นำมาใช้ในทางเชิดชูพระบารมีในทางยศศักดิ์อีกควรฐาน

จริงอยู่ เมืองไทยสมัยนี้ ดูอย่างเผินๆ เรากำลัง เฟื่องฟูทางเศรษฐกิจ จนจะเป็นเสือดาวที่ห้า ด้วยการติด ตามเกาหลีใต้ ไต้หวัน ฮองกง และสิงคโปร์ แต่มองลึกลงไป คนไทยส่วนใหญ่ยากจนลงยิ่งนัก การพัฒนา เศรษฐกิจช่วยคนรวยจำนวนน้อยและชนชั้นกลางได้เศษ ได้เลยบ้าง หากคนจนไม่มีทางแยกหน้าอำปากได้เลย จน ต้องทิ้งหมู่บ้าน ออกไปอยู่ตามสลัมในเมือง แม้จนออกไปขายแรงงานหรือขายตัวนอกประเทศ ที่ซำร้ายยิ่งกว่า นั้นก็ตรงที่ทรัพยากรทางธรรมชาติถูกขูดขูดเป็นอย่าง ยิ่ง บริษัทใหญ่ๆและบริษัทข้ามชาติเข้ามาดักดวงผล ประโยชน์อย่างลายนวลโดยใช้นักการเมือง นักการทหาร และข้าราชการประเภทโสณทุจริตร่วมมือด้วยอย่างน่า สมเพทเวทนานัก

นอกจากนี้แล้วรัฐบาลยังมีโครงการปลูกป่า เฉลิมพระเกียรติในวโรกาสแห่งปีกาญจนภิเษกอีกด้วย ฟังดูก็น่าเลื่อมใส แต่ในทางพฤติกรรมนั้น ชาวบ้านถูกไล่ที่ ถูกเอาที่ที่เคยอยู่อาศัยและเคยทำกินในพื้นที่อ้างว่าเป็น

ป่าเสื่อมโทรมเพื่อจะปลูกต้นยูคาลิปตัส ซึ่งเป็นพืชเป็น
ภัยกับดินและน้ำ ตลอดจนระบบนิเวศวิทยาในระยะยาว
พื้นที่ที่วุ่นวายหลายแห่ง กำนันผู้ใหญ่บ้านที่เป็นหัวหน้า
ของนักรบเมือง กั้นเอาไว้ให้พวกตนปลูกเหี้ยเรือ
และทำกิจกรรม แต่คนที่อพยพไปใหม่ โดยถูกไล่ที่จาก
การสร้างเขื่อน เช่นที่ปากมูล ขอเข้าไปอยู่อาศัยไม่ได้
ดังนี้ เป็นต้น

ยังเขื่อนสิรินธรนั้น สร้างมากกว่าสองทศวรรษแล้ว
ชาวบ้านถูกไล่ที่และเดือดร้อนอย่างสาหัส ที่น่าดีใจ ของ
เขาล่ม ถูกน้ำท่วม และจนบัดนี้แล้ว ยังไม่ได้รับค่าชด
เชยอย่างถูกต้องตามคลองธรรม แถมยังถูกพนักงาน
ของรัฐฟ้องร้องด้วยคดีอาญาอีกด้วย ในขณะที่เขื่อนดัง
กล่าวไม่ได้ให้คุณประโยชน์สมคำกล่าวอ้างของทางการ
ไฟฟ้าฝ่ายผลิตแต่ประการใดเลย

กรณีคล้ายๆ กันนี้ ก็ได้เกิดขึ้นที่เขื่อนปากมูล
และที่กำลังจะเกิดขึ้นในที่อื่นๆ เช่น ทางแก่งเสือเต้นอีก
ด้วย แทบทั่วโลกเขาตระหนักกันยิ่งๆ ขึ้นแล้ว ว่าเขื่อน
ไม่เป็นคำตอบในการแก้ปัญหาเรื่องน้ำเรื่องไฟ หากก่อ
ให้เกิดทุกข์ภัยกับราษฎรอย่างแสนสาหัส ดังใครที่เคย
ชมภาพยนตร์เรื่อง**ทองปาน** ที่สร้างขึ้นเมื่อสองทศวรรษ
มานี้ ย่อมจักทราบได้ดีว่าการสร้างเขื่อนขนาดไหนๆ ให้
พิษภัยแก่ราษฎรและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติเพียงใด
ภาพยนตร์ดังกล่าวเกิดจากความดำริที่จะสร้างเขื่อน
ผามองบนแม่น้ำโขงให้ใหญ่ที่สุดในโลก หากกระชั้นไปใน
ตอนที่อเมริกันแพ้สงครามเวียดนาม แต่แล้วก็มีดำรินี้
หวนกลับมา อย่างปลูกผีที่ตายแล้วให้ลุกขึ้นอีกนั่นเอง
ดูรัฐบาลจะใช้เล่ห์เพทุบาย หรือแกล้งไม่เข้าใจเอาเลย
หรือว่าการพัฒนาวัตุนั้น ยิ่งขยายให้ใหญ่และซับซ้อน
ซ้อนเงื่อนขึ้นเพียงใด ย่อมช่วยคนรวยและช่วยประเทศ
ที่ร่ำรวย โดยมีตัวกลางได้ประโยชน์ในทางทุนทรัพย์
หากแผ่นดินแม่น้ำและราษฎรถูกบู้ยี่ปู้ยำทุกชั้นทุกตอน

ยิ่งท่านผู้อำนวยการโครงการตามพระราชดำรินำ
เอานักธุรกิจชั้นนำจากบริษัทซีพีเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย
แล้ว ผลกระทบในทางลบที่มีมาถึงราษฎรตาตาๆ จะ
เป็นไปอย่างไรในระยะยาว นับว่าควรแก่การตราเอาไว้

ยังเลขาธิการสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่ง
ชาติเป็นบุคคลคนเดียวกับเลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา

ซึ่งใกล้ชิดสนิทสนมกับพระราชสำนักด้วยแล้ว ไม่เห็น
กันดอกหรือว่าเป็นการดึงเอาสถาบันอันสูงส่งมา
เกลือกกลั้วกับเศรษฐกิจและการเมือง

ข่าวล่าสุดที่ว่าราชเลขาธิการคนใหม่ไปรับเป็น
ประธานให้สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเซีย นั้น ย่อมเป็นคุณ
แก่สถาบัน แต่จะมีผลกระทบในทางลบมาถึงองค์พระ
ประมุขอย่างไรหรือไม่ ไม่ไตร่ตรองกันให้รอบคอบเลย
หรือ

เมื่อศาลอาญาตัดสินยกฟ้องคดีที่สุจินดา ครา-
ประยูรกล่าวหาว่าข้าพเจ้าหมิ่นพระบรมเดชานุภาพเมื่อ
วันที่ ๒๖ เมษายนนั้น ผู้พิพากษาอ่านคำพิพากษาว่า
ข้าพเจ้าเป็นผู้ปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งควร
อยู่ในสถานะอันควรแก่การเคารพสักการะ หากต้องอยู่
เหนือการเมืองและเศรษฐกิจ นิमितดีก็ตรงที่องค์ประมุข
ทรงประกอบไปด้วยพระราชวิจารณ์อันลึกซึ้งในเรื่องการ
พัฒนาที่เป็นอยู่

ดังปรากฏข้อความในเรื่อง *Thailand's Turn* หน้า
๑๑๐ โดยขอคัดมาลงไว้ต่อไปนี้

'Fast growth makes people greedy, says
Sulak Sivaraksa, the upholder of tradition, and
then they start misbehaving, treating others badly,
upsetting society and disrupting the family, that
bedrock of social organization. King Bhumiphol,
who is normally no admirer of Sulak, agrees with
him on this point : growth should be slowed down
to ease the burden of adjustment on the poor.'

ที่น่าเศร้าก็คือ กระทรวงทบวงกรมต่างๆ ล้วน
อ้างการพัฒนา โดยโยนไปถึงในปีกาญจนาภิเษก ว่าจะทำ
อะไรๆ ให้โอฬาริก เป็นการเฉลิมพระเกียรติ แต่ล้วนต้อง
การไล่ที่คนยากคนจน มาทำโครงการต่างๆ ให้สวยงาม
(ตามมติดของพวกเรา ซึ่งแท้จริงแล้วมักนำเกลียด) ให้
เป็นนิคมอุตสาหกรรม ฯลฯ ข้าพเจ้าเดินทางไปในที่ต่างๆ
มักพบว่าราษฎรเดือดร้อนจากกรมธนารักษ์บ้าง กรม
ป่าไม้ สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์บ้าง ซึ่ง
ต่างก็ต้องการพัฒนาที่ดิน ต่างก็ต้องการสร้างสรรคดีวัตถุ
มีโยว่าชาวบ้านร้านตลาดจะเดือดร้อนกันเพียงใดก็ตาม

พนักงานกองการบังคับคดีของศาลนั้น ตามปกติ

เป็นคนมีใจแข็งและมักไม่เห็นใจผู้เดือดร้อน หากเมื่อเร็ว ๆ นี้ บางคนมาบอกให้ทราบว่า เวลาเขาไปบังคับคดีที่คนจนเข้าที่สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ซึ่งอยู่กันมาเป็นสิบ ๆ ปี แล้วแพ้คดี เพียงสำนักงานดังกล่าวต้องการสร้างอาคารสูงใหญ่ เพื่อประโยชน์ของคนรวย และของการค้าอย่างใหม่ ซึ่งมีบรรษัทข้ามชาติเข้ามาถือหุ้นแล้ว พวกเขาซึ่งเป็นพนักงานผู้น้อย ถึงกับน้ำตาตก

แท้ที่จริง พระมหากษัตริย์นั้นทรงเป็นองค์รวมแห่งคุณความดี ทรงมีทศพิธราชธรรมและจักรวรรดิวัตรเป็นแกนกลาง ย่อมทรงเอื้ออาทร ไม่แต่กับพลสกนิกร หากตลอดจนคนนอกพระราชอาณาเขตที่มาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ตลอดจนมิคบั๊กซี่ ทั้งจุดบัพและทวิบาท

น่าเสียดาย ที่บริษัทอุตสาหกรรมใหญ่ ๆ ปล่อยมลพิษลงแม่น้ำ รวมถึงการโค่นล้างทำลายป่า ฆ่าสัตว์ในป่าสงวน แม้จนนกพิราบที่ทุ่งพระเมรุ ฯลฯ ล้วนอ้างว่าเป็นการกระทำเพื่อการพัฒนาประเทศ ยังชาวต่างประเทศที่อพยพอย่างหนีร้อนมาพึ่งเย็น ก็ได้รับการจับกุมเบียดเบียนบีฑา ดังกับว่าบ้านนี้เมืองนี้ ไม่มีพระพุทธศาสนาเป็นหลัก ดังกับว่าพระราชามหากษัตริย์ไม่ได้เป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภก ฉะนั้น

ในทางการบ้านเมืองจะยังไม่ขอเอ่ยถึง ใครขออย่าเพียงว่าสถาบันพระมหากษัตริย์ต้องอยู่เหนือการเมือง และเรื่องเศรษฐกิจ ที่ทำให้อาณาประชาราษฎร์ขององค์พระประมุขเดือดร้อน

ยิ่งสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ด้วยแล้ว บัดนี้เป็นดังรัฐอิสระ อยู่นอกอาณาเขตของรัฐบาล หากทำการค้า มุ่งผลกำไร มุ่งการพัฒนาวัตถุมากเพียงไร ย่อมจักมีผลกระทบมาถึงองค์พระประมุขอย่างไม่ต้องพึงสงสัย เพราะชื่อของสำนักงานนั้น โยงมาถึงสถาบันที่สำคัญสุดของบ้านเมือง

กรณีของนายสหชัย ศุภมิตรกฤษณานั้น เป็นเพียงประเด็นเดียวที่ถูกทั้งทางสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์และสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระองค์รังแก ด้วยการใช้กระบวนการทางศาลฟ้องขับไล่ ซึ่งใคร ๆ ก็รู้ว่าไม่มีทางที่ผู้อยู่อาศัยจะต่อสู้กับนายทุนและเจ้าของที่ดินได้ เพราะกฎหมายให้ประโยชน์กับคนรวยและคนมีอำนาจ โดยที่พึงสุดท้ายของราษฎรคือองค์พระราชชาติ

นายสหชัยได้ถูกละทิ้งขว้างถูกทอดทิ้งมา ๑๐ ครั้งเข้านี้แล้ว และทุกครั้งที่เขาได้เฝ้า ได้รับพระมธุรสวาจา ว่าเขาจักได้ความเป็นธรรม แต่จนบัดนี้แล้ว เขาก็ยังหาได้รับความเป็นธรรมไม่

จากกรณีดังกล่าวซึ่งยืดเยื้อมากกว่าสองทศวรรษ จนถึงบัดนี้ คนที่เข้าที่สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ได้รับการคุกคามมากยิ่งขึ้นทุกที ไม่ว่าจะกรณีชุมชนตรงข้ามกับโรงเรียนเซนต์คาเบรียล หรือชุมชนทางคลองประปา หรือชุมชนแถวสีลม ฯลฯ รายล่าสุดนี้ ถูกละทิ้งขว้างถูกทอดทิ้งขึ้นไปเมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๓๙ นี้เอง

หลังจากถวายเป็นกุศลแล้ว พวกเขาได้ไปยังสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์เพื่อขอความเป็นธรรม แต่แล้วหัวหน้ากองกฎหมายแห่งสำนักงานนั้นก็วาดข่มขู่ ดังกับเขาเหล่านั้นไม่ใช่พลสกนิกรของใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ทั้งยังกำชับว่าถ้าไม่ยอมความโดยดี จักไม่มีทางชนะเป็นอันขาด เมื่อแพ้แล้ว จะไม่ได้รับค่าตอบแทนใดๆ สิ้น ดังได้กล่าวแล้วว่า กฎหมายในเวลาอันเกี่ยวพันคนรวยและนายทุน ชาวบ้านและผู้เช่าอาศัยจะไม่มีทางสู้รบตบมือตามกระบวนการยุติธรรมกระไรได้ ข้าพเจ้าเองเคยเช่าอาคารของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอยู่ ๒๕ ปี โดยที่ที่ดินผืนนั้น มหาวิทยาลัยก็ได้รับพระราชทานมาแล้วข้าพเจ้าก็ต้องย้ายกิจการไป โดยได้รับค่าตอบแทนเพียงสองหมื่นบาท ในขณะที่ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ต่อเติมห้องน้ำให้มารดาในราคาเจ็ดแสนบาท หากหัวหน้ากองกฎหมายของท่านยอมให้ค่าตอบแทนพวกที่เช่าอยู่ในละแวกบางรักมาเป็นสิบ ๆ ปีในราคาแห่งละแสนบาท สองแสนบาทเป็นอย่างสูง และถ้ายังยอมความช้าเท่าไร ก็จะได้รับเงินชดเชยน้อยลงไปเท่านั้น จนอาจไม่ได้เลย

คนพวกนี้ไม่มีที่พึ่งอื่นใด นอกจากพระบรมโพธิสมภาร พวกเขาได้ยื่นฎีกากราบบังคมทูลผ่านราชเลขาธิการแต่ได้ทรงทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทหรือไม่ น่าสงสัย จึงต้องใช้สื่อมวลชนเป็นพาหะ ข้าพเจ้าเชื่อว่าถ้าเรื่องดังกล่าวถึงพระเนตรพระกรรณ คงจะทรงระงับดับเข็ญให้ทวยราษฎร์ของพระองค์ท่านได้ แม้สำนักงานในพระปรมาภิไธยจะขาดรายได้ไปมิใช่น้อย พระองค์

ท่านก็ยอมทรงบำเพ็ญทานบารมีและจาคบารมีตามทศ
พิธราชธรรม เพื่อยังความสุขให้เกิดแก่พสกนิกรของ
พระองค์ท่าน ซึ่งยอมจะแช่ข้อมงสาธุการ ขึ้นชมในพระ
บารมีปกเกล้าฯอย่างหาที่สุดมิได้

จริงอยู่ ในกรณีของชุมชนในแคว้นสยามนั้น คดี
ชั้นศาลแล้ว โดยมีสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์เป็นโจทก์ร่วม พระองค์ท่านก็อาจมีพระราชโอง
การให้ถอนคดีได้ ดังคดีข้าพเจ้าเป็นความอาญาอย่าง
หนักในปี ๒๕๒๗ โดยได้ชั้นศาลทหารเสียซ้ำ หากได้
อาศัยพระบารมีปกเกล้าฯ โปรดเกล้าฯให้ถอนคดีออก
จากศาลจนได้

การที่ราษฎรของพระองค์ถูกสำนักงานที่มีชื่อ
ภายใต้พระบรมฉายา เบียดเบียนปีศาจราษฎรในนาม
ของความเจริญทางวัตถุธรรมในนามของการพัฒนา
อาคารสถานนั้น ยิ่งขยายการพัฒนาดังกล่าวออกไป
จำนวนไพร่บ้านพลเมือง ที่ได้รับความทุกข์ยากก็จะยิ่ง
เพิ่มขึ้นอย่างอเนกอนันต์ แล้วนี่ไม่เป็นการบั่นทอน
สถาบันกษัตริย์ไม่ว่าจะในระยะสั้นหรือระยะยาว ดอกหรือ
องค์พระประมุขนั้นเมื่อทรงทราบถึงความเดือด
ร้อนของราษฎร ย่อมทรงระงับดับทุกข์เชิงได้ ไม่ช้าก็
เร็ว ดังเหตุการณ์ในเดือนตุลาคม ๒๕๑๖ และ ๒๕๑๙
ตลอดจนเดือนพฤษภาคม ๒๕๓๕ เป็นตัวอย่าง นั้นเกิด
จากโทสะจริต ถึงกับฆ่าฟันกันจนผู้คนล้มตาย ยังทรง
กลับร้ายให้กลายเป็นดีได้

นี่เป็นเพียงโลกจริตของคนที่คิดแต่ด้านการ
พัฒนาตามอย่างฝรั่ง ที่มุ่งวัตถุธรรมยิ่งกว่ามนุษย์ธรรม
และราชธรรม

ถ้าองค์พระประมุขทรงทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท
ยอมทรงใช้ทศพิธราชธรรม หักเหตทิศทางการพัฒนา
อย่างผิดๆ ให้กงจักรกลายเป็นดอกบัว เพื่อความร่ม
เย็นเป็นสุขของราษฎรที่พึ่งพระบรมโพธิสมภาร ให้เขา
เหล่านั้นได้ประกอบสัมมาชีพได้ต่อไป ให้สัมกับที่เป็น
ราษฎรชาวไทย ที่มีพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นธรรมราชา
ทรงนำหน้าพวกเขาให้เดินทางตามอย่างที่ถูกที่ควร

ขออำนาจพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ จงปกป้อง
พระองค์ท่าน ให้ปลอดภัยจากพระโรคพาธภัย-
พิบัติ อุบัติวันตราย ให้ทรงดำรงมั่นในพระที่ข้าย เพื่อ

พระบารมีเป็นที่เฉลิมภพ เลิศลกบชัฏรามหาศาล ทวี
กาลนานเทอญ

ในระบอบการปกครองที่มีพระมหากษัตริย์เป็น
ประมุขนั้น ความมหัศจรรย์ย่อมเกิดขึ้นได้เพราะพระ
ราชบารมี ถ้าความร่มเย็นเป็นสุขเกิดขึ้นได้กับพสกนิกร
ของพระองค์ท่าน นั้นย่อมเป็นพระราชกฤษฎีกาบริหาร
อันแท้จริง นับเป็นการสั่งสมและเพิ่มพูนพระบรมโพธิ
สมภาร ในปึกาญจนภิเษกโดยแท้ มีคุณค่ายิ่งกว่าการ
ปล่อยคนโทษออกจากคุกเป็นไหนๆ แม้มันจะเป็นพระ
กุศลกรรมอันมีใช้น้อย ก็ตามที



๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๙ จาก**กรุงเทพฯธุรกิจ**



(ต่อจากหน้า ๕๑)

ขึ้นเท่าไร ความเหลื่อมล้ำต่ำสูงของผู้คน ความตกต่ำ
ด้านจิตใจ ปัญหาอาชญากรรมและการพึ่งพาสุรายาเสพ
ติดก็ยิ่งเพิ่มสูงและทวีความซับซ้อนมากขึ้นเท่านั้น

ที่น่าสนใจสำหรับผู้ที่มีมุ่งพัฒนาสังคมโดยอาศัย
สัจธรรมทางศาสนาเป็นแกนหลักก็คือ เพื่อนทางฝ่าย
คริสตศาสนาของเราได้พยายามจะปรับให้ศาสนธรรม
มีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตของผู้ที่ถือว่าอยู่ชั้นล่างที่สุดของ
สังคม ซึ่งเป็นผู้ที่ถูกเอารัดเอาเปรียบมานานแล้ว ดังที่
กอสเนอร์ มิซซัน ณ เมืองไมนซ์ เป็นองค์กรที่มุ่งจัดงาน
สัมมนาและอบรมให้กับบรรดาผู้ที่ทำงานในองค์กรพัฒนา
ทั้งหลาย และนักศึกษาทางเทววิทยา ให้มีความเข้าใจ
ถึงทุกขสัจจของการพัฒนาทางอุตสาหกรรมเหล่านี้ ที่
น่าสนใจคือการจัดให้มีช่วงของการฝึกงานในโรงงาน
ของบรรดานักศึกษาเทววิทยา ที่กำลังจะเรียนจบและ
กลายเป็นผู้เผยแผ่พระศาสนาในที่ต่างๆ นักศึกษาระดับ
มหาวิทยาลัยเหล่านี้จะใช้เวลาช่วงท้ายก่อนจบการศึกษา
ลงมาทำงานตามโรงงานต่างๆ ทั้งนี้เพื่อจะได้สัมผัสและ
ได้เรียนรู้้อย่าง จริงจังถึงสภาพชีวิตของคนงาน ชื่อนั้นับ
ว่าองค์กรที่จัดธรรมศึกษาฝ่ายเราน่าจะเอาเยี่ยงอย่าง
หากเรามุ่งจะทำให้ศาสนธรรมมีส่วนรับใช้สังคมอย่าง
จริงจัง การได้รับรู้และสัมผัสกับสภาพการณ์ที่แท้จริง
แห่งทุกขสัจจของสังคม นับเป็นเรื่องที่ไม่อาจขาดไปได้



(อ่านต่อฉบับหน้า)

ห้องเช่าเลขที่ ๙๗๙/๑๖ ห้อง ๔๕ ซอยศิริวัฒนา
ถนนสาธุประดิษฐ์ แขวงบางโคล่
เขตยานนาวา กรุงเทพฯ ๑๐๑๒๐

๑๓ ตุลาคม ๒๕๓๘

เรื่อง ขอรับพระราชทานความยุติธรรมที่ถูกฟ้องขับไล่ที่ทำกิน

เรียน ม.ล. พีรพงษ์ เกษมศรี ราชนาเลขาธิการ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารเรื่อง “แรงกดดันไม่สิ้นสุด”*

ตามเอกสารที่ส่งมา ได้ให้ข้อมูลและรายละเอียดเกี่ยวกับกรณีที่ดินกรรมและครอบครัวขอรับพระราชทานความยุติธรรมที่ถูกฟ้องขับไล่ที่ทำกินที่ถนนพหลโยธิน จำนวน ๕ ห้อง เมื่อ ๒๕ ปีก่อน ซึ่งจนถึงปัจจุบันยังไม่อาจหาข้อยุติใดๆ ได้

ในฐานะไพร่ฟ้าข้าแผ่นดิน กระผมและครอบครัวได้พร้อมใจกันกราบบังคมทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาแด่พระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อขอรับพระราชทานพระเมตตา นับรวมได้ถึง ๑๐ ครั้ง โดยทราบมาว่าทุกครั้งทรงมีพระราชกระแสรับสั่งให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไปดำเนินการให้ความเป็นธรรม ซึ่งนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าฯ ยิ่งแก่ครอบครัวของกระผม แต่ท้ายที่สุดเรื่องก็เงียบหายไป โดยไม่อาจหาข้อยุติด้วยเหตุผลบนความถูกต้อง ทั้งไม่อาจเป็นแนวทางที่ครอบครัวของกระผมสามารถนำไปปฏิบัติได้

ความทุกข์ร้อนของครอบครัวกระผม แม้จะเป็นเพียงปัญหาส่วนน้อยในสังคม แต่ความชื่นชมและความทุกข์ทรมานของแต่ละชีวิตแต่ละคนในครอบครัวที่ผ่านกาลเวลามายาวนานกว่า ๒๐ ปี นั้น ย่อมเป็นความปวดร้าวอย่างแสนสาหัส แม้ต้องเข้าใจตายและพี่ชาย ๒ คน ต้องเสียสตินในที่สุดต้องเสียชีวิตไป เพราะไม่อาจทนรับความตรากตรำจากสภาพของการสิ้นเนื้อประดาตัว อีกหลายคนเกิดอาการทางจิต ทุกคนติดหนี้สินกันรุงรัง ทั้งหมดนี้เป็นชะตากรรมของประชาชนตาต่าง ๆ ที่ไม่มีหนทางต่อสู้เรียกร้อง

ที่เรียนมานี้ หวังเพียงท่านราชนาเลขาธิการจะมีใจกรุณาพิจารณากรณีของครอบครัวกระผมด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรมอีกครั้งหนึ่งในโอกาสที่ท่านมาดำรงตำแหน่งสืบทอด ม.ล.ทวีสันต์ ลดาวัลย์ โดยถ้าหากท่านเห็นเป็นการเหมาะสมประการใด จะกรุณานำความขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท เพื่อขอรับพระราชทานความยุติธรรม อันจะเป็นพระมหากรุณาธิคุณปกเกล้าฯ แก่ครอบครัวของกระผมแล้วไซ้ร้ ก็จะเป็นที่น้อมเกล้าฯ สำนึกซาบซึ้งแก่ครอบครัวพี่น้องของกระผมตลอดไป

ขอแสดงความเคารพอย่างสูง

ลงชื่อ นายสหัสชัย สุภมิตรภุชญา

ลงชื่อ นายชัยยันต์ สุภมิตรภุชญา

ลงชื่อ นายวีรชัย สุภมิตรภุชญา

ลงชื่อ นายไชยยง สุภมิตรภุชญา

ลงชื่อ นางสาวสดใส สุภมิตรภุชญา

ลงชื่อ นางสาวพัชรินทร์ สุภมิตรภุชญา

จนบัดนี้ ยังไม่มีคำตอบจากราชนาเลขาธิการ อย่างน้อยสมัย ม.ล. ทวีสันต์ ลดาวัลย์ ดำรงตำแหน่งดังกล่าว ยังมีจดหมายตอบคนปัจจุบันคงมีแต่เวลาแปลบทกวีซีไรต์มากกว่ากระมัง

*จาก **เสียดธรรม** ฉบับที่ ๒๖ ปีที่ ๕ เมษายน - มิถุนายน ๒๕๓๘

บทบาทพระสงฆ์กับวิกฤตรอบทะเลสาบสงขลา

สมเกียรติ มีธรรม

ทะเลสาบสงขลา นับว่าเป็นทั้งชุมพรภัยทางปัญญาอันยิ่งใหญ่ของผู้คนในท้องถิ่นที่จะได้เรียนรู้การอยู่กับธรรมชาติอันหลากหลายมาอย่างยาวนานในพื้นที่กว่า ๖๐๐,๐๐๐ ไร่

ด้วยความกว้างใหญ่ ทะเลสาบแห่งนี้



ธรรมชาติอันหลากหลายของทะเลสาบแห่งนี้ นับเป็นชุมพรภัยอันสำคัญที่หล่อเลี้ยงผู้คนแถบนี้กว่า ๑๕ ล้านคน จนทำให้เสื่อมโทรมลงไปอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะผลมาจากน้ำเสียจากโรงงานและบ้านเรือน การทำนา กุ้ง การใช้เครื่องมือสมัย

สามารถถูกแบ่งตามลักษณะทางภูมิศาสตร์ออกเป็นสามตอนด้วยกัน คือทะเลน้อย ทะเลหลวง และทะเลสาบสงขลา หรือทะเลตอนนอก ครอบคลุมพื้นที่ถึงสามจังหวัดด้วยกัน ได้แก่ สงขลา พัทลุง และนครศรีธรรมราช และเป็นทะเลสาบที่รับน้ำจืดจากต้นน้ำลำธารบนภูเขาแถบเทือกเขาบรรทัดและเทือกเขาชายแดนไทย-มาเลเซีย ทั้งยังมีทางเชื่อมต่อทะเลฝั่งอ่าวไทย จึงทำให้ทะเลแห่งนี้มีทั้งน้ำจืด น้ำกร่อย น้ำเค็มไหลเวียนเปลี่ยนแปลงไปตามฤดูกาล

จากลักษณะเช่นนี้ ทะเลสาบสงขลาจึงกลายเป็นแหล่งประมงที่มีความอุดมสมบูรณ์อันหลากหลายของสัตว์น้ำ ไม่ว่าจะเป็นสัตว์น้ำจืด น้ำกร่อยและน้ำเค็มกว่า ๗๐๐ ชนิด สามารถผลิตสัตว์น้ำออกสู่ตลาดได้ประมาณ ๑๒,๐๐๐ ตันต่อปี ทั้งยังมีสัตว์น้ำที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจอยู่กว่า ๑๐๕ ชนิด และมีป่าพรุผืนใหญ่อยู่ทางตอนเหนือสุดของพื้นที่กว่า ๑๙๐,๐๐๐ ไร่ ได้แก่ ป่าพรุตอนเครื่องอันเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์มากมาย ถึงกับประกาศเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าถึงสองแห่งด้วยกันคือ ทะเลน้อยและคูซูด นอกจากนี้ยังมีวังนางแอนที่เกาะสี่และเกาะห้าในเขตจังหวัดพัทลุงอีกด้วย

ใหม่ในการจับสัตว์น้ำ เช่น อวนรุน ตลอดจนโครงการพัฒนาต่างๆ อย่างเช่น การสร้างฝายกันคลอง การปิดคลองที่เชื่อมต่อกับทะเลสาบกับอ่าวไทย เหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันอันจะส่งผลกระทบต่อผู้คน สังคม วัฒนธรรมและระบบนิเวศโดยรวมอย่างหลีกเลี่ยงมิได้

แม้ว่าที่ผ่านมาจะมีกิจกรรมฟื้นฟูทะเลสาบสงขลาอย่างต่อเนื่องก็ตาม แต่ดูจะเป็นเรื่องยากที่จะทำให้ประชาชนเห็นความสำคัญ และตระหนักถึงวิกฤตที่เกิดขึ้นกับทะเลแห่งนี้ และเข้ามามีส่วนร่วมในการฟื้นฟูรักษาในระยะยาว โดยยังเป็นเรื่องที่จะต้องร่วมแรงร่วมใจกันอีกมาก ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ชาวบ้านและองค์กรพัฒนาเอกชนต่างๆ ตลอดจนพระสงฆ์และนักบวชก็สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้เช่นกัน

นี่เป็นเหตุให้มีกรริเริ่ม “ธรรมยาตราเพื่อฟื้นฟูทะเลสาบสงขลา” ขึ้นในระหว่างการอบรมศาสนทายาทครั้งที่สองของกลุ่มเสขีธรรม ระหว่างวันที่ ๒๕-๓๐ กุมภาพันธ์ ศกที่แล้ว ณ สำนักสงฆ์สวนธรรมสากอ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ภายหลังจากที่พระคุณเจ้าผู้เข้าอบรมได้มีออกทัศนศึกษาดูงานอนุรักษ์ทะเลสาบที่คูซูด



“จากลักษณะเช่นนี้ ทะเลสาบสงขลาจึงกลายเป็นแหล่งประมงที่มีความอุดมสมบูรณ์อันหลากหลายของสัตว์น้ำ ไม่ว่าจะเป็นสัตว์น้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็มกว่า ๗๐๐ ชนิด สามารถผลิตสัตว์น้ำออกสู่ตลาดได้ประมาณ ๑๒,๐๐๐ ตันต่อปี ทั้งยังมีสัตว์น้ำที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจอยู่กว่า ๑๐๕ ชนิด และมีป่าพรุผืนใหญ่อยู่ทางตอนเหนือสุดของพื้นที่กว่า ๑๙๐,๐๐๐ ไร่ ได้แก่ ป่าพรุตอนเครื่องอันเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์มากมาย ถึงกับประกาศเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าถึงสองแห่งด้วยกันคือ ทะเลน้อยและคุซุด นอกจากนี้ยังมีรังนกนางแอ่นที่เกาะสีและเกาะห้าในเขตจังหวัดพัทลุงอีกด้วย”



อ.สทิงพระ

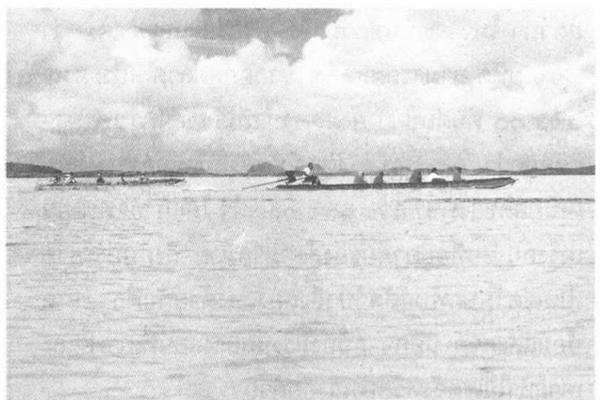
กิจกรรมนี้จะมุ่งประยุกต์การอุดมคติให้สมสมัย ด้วยการเดินทางไกลกว่า ๔๕๐ กิโลเมตร จากทะเลน้อยมาถึงจังหวัดสงขลาขึ้นไปสิ้นสุดที่อำเภอระโนด ระหว่างวันที่ ๑๗ มีนาคม-๑๑ เมษายน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) กระตุ้นให้เกิดกระแสการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการใช้ความสัมพันธ์ในลักษณะเครือข่ายความเป็นชุมชนที่มีจิตสำนึกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ๒) เพื่อกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือและหาแนวทางจัดตั้งเครือข่ายศาสนสัมพันธ์เพื่อการอนุรักษ์ทะเลสาบ ๓) เพื่อหาแนวทางการประสานความร่วมมือองค์กรและบุคลากรในพื้นที่ ซึ่งสนใจปัญหาแนวทางเดียวกันโดยมีผู้นำทางศาสนาเป็นตัวประสาน และมีศาสนสถานเป็นศูนย์กลาง และ ๔) เพื่อประยุกต์ใช้หลักศาสนธรรมในการแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม

เหล่านี้ล้วนเป็นบทบาทใหม่สำหรับพระสงฆ์ที่จำต้องมีการสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้น จึงเป็นเหตุให้ผู้จัดดำริจัดจัดการอบรมนำร่องเพื่อทำความเข้าใจบทบาทพระสงฆ์ต่อภาวะวิกฤตในทะเลสาบสงขลาขึ้นในระหว่างวันที่ ๑๘-๒๐ ธันวาคมที่ผ่านมา ณ สำนักสงฆ์แหลมโพธิ์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา

ในวันแรกนั้นเริ่มจากการแนะนำตัว กล่าวต้อนรับและบรรยายสรุปเรื่อง “แนวทางการอนุรักษ์ทะเลสาบสงขลาตอนล่าง : กรณีอ่าวแหลมโพธิ์” โดยพระมหา-เจริญ เตชบุพโพ เจ้าสำนักสงฆ์แหลมโพธิ์ ความตอนหนึ่งมีอยู่ว่า

“...วิกฤตทะเลสาบสงขลาที่เกิดขึ้นขณะนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันรักษาไว้ ชาวบ้านที่อาศัยอยู่รอบทะเลก็รักษาด้วยเช่นกัน มิใช่จะมาร่วมกันทำลาย ยิ่งปัจจุบันปัญหาต่างๆ เริ่มเห็นได้ชัดมากขึ้น พระสงฆ์เราก็น่าจะเข้ามามีส่วนร่วมด้วยเช่นกัน อย่างน้อยที่สุดก็ทำเป็นเขตอภัยทานตามวัดต่างๆ ที่อยู่ติดกับทะเลสาบ ไม่ให้ชาวบ้านเข้ามาจับปลาได้ แม้จะเป็นการเริ่มต้นที่เล็กน้อยก็ตาม แต่หากทำกันมากวัดเข้าก็เท่ากับขยายพื้นที่ออกไปได้กว้างขึ้น นอกจากนั้นทางวัดเองก็ต้องมีการชี้แจงพูดคุยกับชาวบ้านให้มีส่วนร่วมรักษาทะเลสาบมากขึ้นด้วย...”

วันรุ่งขึ้นคณะของเราออกเดินทางไปทัศนศึกษาทะเลสาบสงขลา โดยเรือของกรมประมงที่เอื้อเฟื้อมาให้ โดยเล่นออกจากอ่าวแหลมโพธิ์มุ่งหน้าไปยังคุซุด อ.สทิงพระ เพื่อพบปะพูดคุยกับชาวบ้าน และโต๊ะอิหม่ามที่มารออยู่แล้ว พร้อมกับฉันภัตตาหารเพลที่ชาวบ้านมีจิตศรัทธานำมาถวาย จากนั้นคณะของเราออกเดินทาง



"เดินเท้า... พันพุทธทะเล"

17 มีนาคม - 11 เมษายน 39

- ร่วมเดินเท้ารอบทะเลสาบกว่า 450 กิโลเมตร : เพื่อสำรวจและหาหนทางแก้ไขวิกฤตการณ์
- ร่วมเสวนา, รับฟังการบรรยาย, แลกเปลี่ยนข้อเท็จจริงทางสิ่งแวดล้อม, วัฒนธรรม, ประวัติศาสตร์ กับชาวบ้านรอบทะเลสาบ, ผู้นำทางศาสนา, องค์กรพัฒนาเอกชน, นักวิชาการ, และข้าราชการ
- ร่วมปฏิบัติธรรมสืบทอดอายุทะเลสาบธรรมชาติ แห่งเดียวของไทย

18 มีนาคม 2539 ร่วมพิธีเปิด และรับฟังปาฐกถา

"การใช้ธรรมะรักษาทะเล"

โดย... พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทะภิกขุ)

ณ บริเวณอุทยานนกน้ำทะเลน้อย ต.ทะเลน้อย อ.ควนขนุน จ.พัทลุง

ร่วมฟื้นฟูชีวิต แก่วิกฤตทะเลสาบสงขลา

ขอรายละเอียดเพิ่มเติมหรือสมทบทุนได้ที่

1. คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศ.พ.พ.)
124 ซอยวัดทองนพคุณ ถ.สมเด็จพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพฯ 10600
โทร. 437-9445, 437-9450 โทรสาร 437-9450
2. พระกิตติศักดิ์ กิตติโสภโณ ศูนย์ประสานงานโครงการธรรมยาตรา
เขตดอนเคี่ยม สวนโมกขพลาราม อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี 84110 โทร. (077) 431552 (ฝากข้อความ)
3. คุณอิสรา เขียมวิทยานุกูล
สำนักงานคณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชนภาคใต้
65 ถ.ศรีสุดา อ.เมือง จ.สงขลา 90000 โทร. (074) 311821
4. โดยโอนเข้าบัญชี กองทุนเสด็จธรรมเพื่อการพัฒนา หมายเลขบัญชี 0122-256715
ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด สาขาตลาดหญ้า กรุงเทพฯ หรือ
บัญชี ธรรมยาตราเพื่อทะเลสาบสงขลา หมายเลขบัญชี 690-203195-9 ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด
สาขาซอยถนนรัถการ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา

เสมสิกขาลัยเปิดตัว

ปาฐกถา “นิเวศวิทยาอย่างมีจิตและวิญญาณ”
และการอบรมนิเวศวิทยาแนวลึก

วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๓๘ ณ หอประชุมเล็ก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ **เสมสิกขาลัย** ความหวังใหม่ ของด้านการศึกษาที่พยายามโยงหลักศาสนธรรมมา ปรับใช้ให้ทันยุค ได้เปิดตัวสู่สาธารณชนอย่างเป็นทางการ ด้วยการกล่าวปาฐกถาของ **นายสาทิศ กุมาร** อธิการบดีด้านหลักสูตรของวิทยาลัยชุนมากเกอร์ ประเทศสหราชอาณาจักร ในเรื่อง **นิเวศวิทยาอย่างมีจิตและวิญญาณ**

เสมสิกขาลัย เกิดขึ้นจากความริเริ่มของ **อาจารย์ สลักขันธ์ ศิวรักษ์** และกัลยาณมิตรที่ปรารถนาจะสร้าง หลักสูตรการศึกษาที่ไม่เพียงให้ความรู้ทางสมองแก่ผู้ เรียนเท่านั้น หากยังมุ่งให้เกิดการฝึกปฏิบัติขัดเกลา ภายใต้อารมณ์ของผู้เรียนเองด้วย ดังที่ท่านได้เคยกล่าวไว้ ในการประชุมระดมความเห็นเกี่ยวกับเสมสิกขาลัยครั้ง แรกว่า “การศึกษาที่นี้จะไม่มุ่งเพียงหัวสมองอย่างเดียว แต่จะต้องมีการประสานระหว่างหัวใจกับหัวสมองเข้าด้วยกัน เพราะการศึกษาที่ผ่านมาเน้นแต่การพัฒนาทางสมอง ทั้งนั้น และเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อโลก ดังเราได้เห็น แล้วว่าความคิดแบบเดคาร์ต นิวตัน และคนอื่นๆ ที่เน้น เฉพาะเรื่องตรรกะ เหตุผล ได้สร้างความหายนะแก่โลก ทั้งในด้านจิตวิญญาณและสิ่งแวดล้อมอย่างไร”

ความคิดหลักอีกประการหนึ่งของเสมสิกขาลัย คือ การสอนให้มนุษย์เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวเอง กับธรรมชาติในระดับที่ลึกซึ้งด้วย ดังที่ท่านได้กล่าวไว้ใน คราวเดียวกันว่า “...ความคิดทั้งหมดในการจัดการศึกษา



จะมุ่งไปที่การสอนให้ผู้เรียนมีความเคารพต่อสรรพชีวิต ทั้งมวล หลักสูตรที่เราเปิดสอนที่เสมสิกขาลัย จะ ประกอบด้วย การสอนด้านจิตวิทยาที่ช่วยให้ผู้เรียนเห็น ว่ามนุษย์เราต่างโยงถึงกันและกันอย่างไร และมีความ เชื่อมโยงกับธรรมชาติอย่างไร ซึ่งตรงนี้จะตรงกับหลัก อธิปไตยปัจเจก คือการเข้าใจความสัมพันธ์เชื่อมโยงของ ธรรมชาติทั้งปวงตามหลักพุทธศาสนา”

ในแง่การเรียนรู้อบรมตามนัยแห่งพุทธธรรมดังที่รู้ จักกันว่า “ไตรสิกขา” จะเป็นพื้นฐานสำคัญของกระบวนการ เรียนและการสอนที่เสมสิกขาลัย

จึงนับเป็นนิมิตหมายอันดีที่เราได้ **นายสาทิศ กุมาร** มากกล่าวปาฐกถาในครั้งนี้ เพราะเขาเป็นผู้นั่ง ที่นับได้ว่ามีส่วนในการผลักดันแนวคิดทางเลือกใหม่ ๆ ให้กับวงการนักคิดในโลกของตะวันตก พื้นเพเดิมเขา เป็นชาวอินเดีย เคยอยู่ในสมณเพศตามหลักศาสนาเซน เป็นเวลาถึงเกือบสิบปี ซึ่งถือเป็นการปฏิบัติอย่างเคร่ง ครัดที่สุดและเป็นพื้นฐานทางศาสนธรรมที่สำคัญของเขา ในเวลาต่อมา ต่อมาเขาได้เข้าร่วมกับขบวนการอาศรม เดินเท้าของท่านมหาตมาคานธี เพื่อพยายามฟื้นคืน

“จึงนับเป็นนิมิตหมายอันดีที่เราได้นายสาทิศ กุมารมากกล่าวปาฐกถาในครั้งนี้ เพราะเขาเป็นผู้หนึ่งที่น่าได้มีส่วนร่วมในการผลักดันแนวคิดทางเลือกใหม่ ๆ ให้กับวงการนักคิดในโลกของตะวันตก”

พลังให้กับชุมชนชนบทในประเทศอินเดีย หลังจากนั้นไม่นาน เขาและเพื่อนอีกคนหนึ่งได้ริเริ่มออกเดินทางไกลเพื่อสันติภาพ เพื่อประท้วงอาวุธนิวเคลียร์ และได้เดินทางจากประเทศอินเดียไปถึงอเมริกา และเป็นที่มาของอัตชีวประวัติของเขาที่ชื่อ **นักเดินเท้าแปดพันไมล์** ซึ่งจัดพิมพ์เป็นพากย์ไทยแล้ว

หลังจากนั้นเขาได้ไปตั้งรกรากอยู่ในประเทศสหราชอาณาจักรและได้รับตำแหน่งบรรณาธิการนิตยสาร **ริเชอร์เจนท์** ซึ่งเป็นสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่แนวความคิดชั้นนำด้านนิเวศวิทยา และมีอิทธิพลต่อแวดวงนักคิดในตะวันตกและทั่วโลกเป็นอย่างยิ่ง ในเวลาต่อมาเขาได้ก่อตั้ง **โรงเรียนเล็กๆ** ขึ้นมา เพื่อเป็นการท้าทายต่อความคิดของรัฐบาลอังกฤษในขณะนั้นที่พยายามจะยุบเลิกโรงเรียนขนาดเล็กไปเสียทั้งหมด เขาเองเห็นว่าการทำเช่นนั้นเป็นการทำลายรากเหง้าทางวัฒนธรรมของชุมชนและจะทำให้เด็กไม่ได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับชุมชนของตัวเองเลย ใน **โรงเรียนเล็กๆ** ที่เขาดังขึ้นมา เด็กจะได้เรียนรู้ทั้งงานช่าง งานเกษตร งานหัตถกรรม โดยผู้สอนเป็นคนที่มาจากภายในชุมชนนั่นเอง หลังจากนั้นเขายังได้ก่อตั้งวิทยาลัยชุมชนมากเกอร์ขึ้นมา ซึ่งมีหลักปรัชญาเบื้องหลังที่จะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติยิ่งกว่าการเรียนรู้โดยทางสมองเพียงอย่างเดียว และเน้นที่การเรียนรู้ระหว่างกันเองของผู้เรียนในบรรยากาศธรรมชาติที่สวยงาม เยียบสงบ และเหมาะแก่การภาวนา

ในวันที่ ๑๒ ธันวาคม ที่เขามากกล่าว **ปาฐกถาเสมอพรียงพวงแก้ว** ปรากฏว่ามีพระเจ้ามาเข้ารับฟังกันอย่างล้นหลาม และยังมีการสวดขັນโตให้พรอย่างเป็นมงคลยิ่งด้วย เช่นเดียวกับบรรดาผู้ฟังจากที่ต่างๆ

ก่อนหน้านี้ นายสาทิศ กุมารยังได้นำการอบรมสามครั้งที่โรงเรียนหมู่บ้านเด็ก จังหวัดกาญจนบุรี โดยเนื้อหาเป็นการพูดถึงการจัดการศึกษาที่ท้าทายความทันสมัย ทำลายลัทธิบริโภคนิยม เศรษฐศาสตร์ตามแนว

ของท่านคานธี และความคิดเบื้องหลังนิตยสาร **ริเชอร์เจนท์** ปรากฏว่ามีผู้เข้าอบรมกันมากที่สุดทีเดียว รวมทั้งพระเจ้าหลายรูปให้ความสนใจมารับฟังและมีธัมสาส์กจำกัภวิพยากร ภายในบรรยากาศอันร่มรื่นและเป็นกันเองภายในหมู่บ้านเด็ก

นิเวศวิทยาแนวเล็ก : วิกฤตทางอารยธรรม และการกลับไปหาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

และในช่วงสามเดือนต่อไปนี้ เราได้วิทยากรสองท่านจากสถาบันนาโรปะและสถาบันเพื่อการศึกษา นิเวศวิทยาแนวเล็กสองคน คือ **คุณอะลิซาเบธ โรเบิร์ต** และ **คุณอีไลแอส เอมีดอน** มาเป็นวิทยากร

ทั้งสองท่านเป็นเป็นนักคิดชั้นนำของขบวนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอเมริกา เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ทั้งสองได้ไปบรรยายที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในเรื่อง **วิกฤตการณ์ของอารยธรรมสมัยใหม่ โดยพิจารณาจากกรณีของประเทศสหรัฐอเมริกา** สิ่งที่ท่านชี้ให้เห็น คือ สังคมตะวันตกกำลังเผชิญ กับวิกฤตการณ์ด้านต่างๆ ทั้งด้านนิเวศวิทยา และคุณค่าทางสังคมที่เสื่อมทรามลงไป ซึ่งท่านชี้ว่าสาเหตุสำคัญเกิดจากแนวคิดของมนุษย์ที่แปลกแยกตัวเองออกจากธรรมชาติไปทุกอย่าง มนุษย์มองตัวเองว่าเหนือกว่าธรรมชาติ และมุ่งแสวงหาประ-



“ทัศนกรรมการมองอย่างไม่แบ่งแยกหรือที่เรียกว่าเป็นองค์รวมเช่นนี้ ในแง่ของนิเวศวิทยาจะทำให้เราเห็นความสัมพันธ์เชื่อมต่อระหว่างสิ่งมีชีวิตต่างๆ รวมทั้งระหว่างมนุษย์ต่อธรรมชาติอื่นๆ ด้วย และทำให้เราไม่มองตัวเองว่าเหนือธรรมชาติ”

โยชน์จากธรรมชาติอย่างปราศจากสติยั้งคิด เหตุนี้ทำให้เกิดขบวนการนิเวศวิทยารุ่นใหม่ ๆ ขึ้นมาในตะวันตกที่เปลี่ยนวิสัยทัศน์ของตนเอง โดยพวกเขามองว่าวิธีการเดียวที่เราจะสามารถเยียวยาแก้ไขปัญหาต่างๆ ของโลกได้คือการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเราเองด้วย ไม่ใช่เพียงรอแต่จะเปลี่ยนโครงสร้างของสังคมเพียงอย่างเดียว

ในวันที่ ๒๒-๒๔ ธันวาคม ทั้งสองท่านได้นำการอบรมเรื่อง **การฝึกผู้นำอย่างใหม่** ซึ่งปรากฏว่าได้รับความสนใจอย่างมากมายอีกเช่นกัน ทั้งสองท่านได้พูดถึงความคิดของผู้นำอย่างใหม่ที่เปิดใจกว้าง พร้อมจะรับฟังจากผู้อื่น โดยไม่คิดจะไปควบคุมบังคับคนอื่น เพราะมีความเชื่อมั่นในศักยภาพที่มีในแต่ละบุคคลในกลุ่มหรือในองค์กร

หลังจากนั้น ในระหว่างวันที่ ๓-๔ มกราคม ๒๕๓๕ พันเทศกาลปีใหม่มาไม่นาน ทั้งสองท่านได้ร่วมกันจัดอบรมกับวิทยากรไทยมีอาทิ พระไพศาล วิสาโล คุณประชา หุตานวัตร และคุณวิศิษฐ์ วังวิญญู ในหัวข้อ **นิเวศวิทยาแนวลึก**

โดยเนื้อหาแล้ว การเกิดขึ้นของขบวนการนิเวศวิทยาแนวลึก คือความพยายามที่จะกลับไปค้นหาความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ นั่นเอง ทั้งนี้เพราะมองเห็นกันแล้วถึงข้อจำกัดของทัศนกรรมการมองแบบวิทยาศาสตร์ หรือกล่าวให้เฉพาะเจาะจงคือการมองแบบแยกส่วน ซึ่งเป็นการมองสิ่งต่างๆ แยกขาดจากกัน และเป็นการมองโดยลดทอนคุณค่าความสำคัญของสิ่งมีชีวิตต่างๆ ลงไป ตัวอย่างเช่น คุณค่าของป่าไม้ก็จะเหลือเพียงแค่การให้ไม้ฟืนหรือไม้ใช้สอย หรือแม้แต่มนุษย์ด้วยกันก็อาจจะถูกมองเพียงแค่ประโยชน์ในการทำงาน ไม่ต่างอะไรจากทัศนคติที่มองสิ่งต่างๆ เป็นเครื่องยนต์กลไก เหตุนี้เองมนุษย์จึงมีแนวโน้มจะมองตัวเองว่าเป็นผู้ใช้ประโยชน์ ส่วนธรรมชาติ

แวดล้อมกลายเป็นเพียงทรัพยากรที่ถูกใช้ประโยชน์ กล่าวคือทัศนคติที่มองว่ามนุษย์เหนือธรรมชาตินั่นเอง

ในขณะที่นิเวศวิทยาแนวลึกคือ ทัศนคติที่มองทุกสิ่งทุกอย่างว่าเป็นระบบชีวิต ซึ่งไม่อาจแยกขาดจากกันได้ และระบบชีวิตแต่ละหน่วยต่างมีความสมบูรณ์พร้อมในตัวเอง ในขณะที่เดียวกันก็เป็นส่วนหนึ่งของระบบอื่นที่ใหญ่กว่าด้วย และทัศนคติเช่นนี้ยังเล็งเห็นว่า เราไม่อาจจะเข้าใจคุณค่าของสิ่งต่างๆ ได้อย่างแท้จริงโดยการจับสิ่งนั้นๆ มาแยกเป็นส่วนๆ แบบที่ทำกันในห้องทดลองทางวิทยาศาสตร์ อย่างเช่น หัวใจเป็นระบบชีวิตที่สมบูรณ์ในตัวของมันเอง ในขณะที่เดียวกันก็ทำงานในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบที่ใหญ่กว่าคือร่างกาย และร่างกายเองก็เป็นระบบที่สมบูรณ์ในตัวเอง แต่ขณะเดียวกันก็เป็นส่วนหนึ่งของระบบที่ใหญ่กว่า อย่างเช่น ครอบครัว ชุมชน สังคม ฯลฯ และเราไม่อาจศึกษาถึงการทำงานของหัวใจได้ โดยการจับเอาหัวใจแยกออกจากร่างกายมนุษย์ เป็นต้น

ทัศนกรรมการมองอย่างไม่แบ่งแยกหรือที่เรียกว่าเป็นองค์รวมเช่นนี้ ในแง่ของนิเวศวิทยาจะทำให้เราเห็นความสัมพันธ์เชื่อมต่อระหว่างสิ่งมีชีวิตต่างๆ รวมทั้งระหว่างมนุษย์ต่อธรรมชาติอื่นๆ ด้วย และทำให้เราไม่มองตัวเองว่าเหนือธรรมชาติ เพราะเหตุว่าธรรมชาติเป็นส่วนหนึ่งของเรายูอยู่แล้ว ในขณะที่เดียวกันเราก็เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ นักอนุรักษ์ที่เข้าใจความจริงข้อนี้จึงมองว่าการปกป้องดูแลรักษาธรรมชาติก็เหมือนกับการดูแลสุขภาพตัวเราเอง เพราะเรากับธรรมชาติเป็นส่วนหนึ่งของกันและกัน โดยไม่ได้เกิดจากความรูสึกว่าเป็น “หน้าที่” ที่ต้องทำเพื่อประทั้งชีวิตให้อยู่รอดต่อไปได้ อันเป็นกระแสอนุรักษ์แนวปฏิรูปที่มีมุ่งทำงานในระดับผิวเผิน คือการแก้ปัญหาเพียงเล็กน้อย จะเรียกว่าลูบหน้าปะจมูกก็ได้ ส่วนนิเวศวิทยาแนวลึกมุ่งที่การแก้

ปัญหาในระดับพื้นฐาน โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตทัศนคติการมองโลกและรูปแบบพฤติกรรมที่เป็นรากเหง้าของปัญหาอย่างแท้จริง และเป็นการทำงานที่มุ่งหวังผลในระยะยาว

วิทยาการยังได้ฉายภาพบางส่วนของความคิดเรื่องภูมิเนเวศวัฒนธรรม ซึ่งเป็นแนวคิดที่สืบต่อมาจากทัศนคติการมองแบบนิเวศวิทยาแนวลึก นั่นคือการทำให้อคนตระหนักถึงความสำคัญของถิ่นฐานที่ตนเองอาศัยอยู่หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่าเป็นการทำให้คนสามารถค้นหารากเหง้าของตนเองได้รู้ว่าตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของที่ใด (ในทัศนะของพุทธทศหมายถึงการเข้าใจตนเองนั่นเอง) เพราะเมื่อทำได้เช่นนั้นแล้ว มนุษย์จะเกิดความรู้สึกและเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมของเขา และจะช่วยกันดูแลรักษาสภาพธรรมชาติในท้องถิ่น

วิธีการหนึ่งที่จะทำให้คนตระหนักถึงความสำคัญและมีความซาบซึ้งต่อถิ่นที่อยู่อาศัยของตนเองคือ การจัดทำแผนที่ ซึ่งทำได้ในหลายลักษณะแต่จุดประสงค์เพื่อบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่ หรือสัตว์ หรือพืช หรือสิ่งต่างๆ ที่เราเห็นว่าสำคัญควรค่าแก่การ

บันทึกลงไปในพื้นที่ เพื่อแสดงให้ผู้ชม โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในท้องถิ่น ได้เห็นและได้รู้จักสิ่งต่างๆ ที่อยู่ในท้องถิ่นของตนเอง และเมื่อเขาได้ตระหนักถึงความซ้อนั้นแล้ว พวกเขาจะยอมรับและหวงแหนธรรมชาติในท้องถิ่นซึ่งในแง่นี้ถือว่าเป็นการเริ่มต้นของการอนุรักษ์สภาพนิเวศวิทยาเอาไว้

ท่านที่สนใจเนื้อหาโดยละเอียดของการอบรมที่กล่าวมาทุกครั้ง ขอให้แสดงความจำนงมาได้ที่ *เสมสิกขาลัย เลขที่ ๕๒/๕๑ หมู่บ้านเลิศอุบล ๓ โชคชัย๔ ลาดพร้าว กรุงเทพฯ ๑๐๒๓๐ โทรศัพท์ ๕๓๙๕๒๖๗*

ท่านนี้คงพอฉายภาพให้เห็นความเคลื่อนไหวอย่างคึกคักของเสมสิกขาลัยแล้ว อนึ่งเป้าหมายที่สำคัญของการก่อตั้งเสมสิกขาลัยยังเพื่อมุ่งส่งเสริมการศึกษาของพระคุณเจ้าและแม่ชีด้วย ดังในระหว่างวันที่ ๒๐-๒๒ มกราคม ๒๕๓๙ จึงได้มีการจัดอบรมเรื่อง **นิเวศวิทยาแนวลึก** โดยเฉพาะให้กับพระภิกษุและแม่ชีด้วย และในระหว่างวันที่ ๑๓-๑๒ กุมภาพันธ์ยังมีรายการเดินป่าศึกษาธรรมที่จังหวัดเชียงใหม่อีกด้วย



ขอเชิญสั่งซื้อหนังสือ **นักเดินทางเท้าเปล่าพันไมล์ : ดำเนินสู่สภาพบูรณคนกล้ำ** โดยสาทิศ กุมาร แปลโดย พิภพ อุดมอิทธิพงษ์ หนังสือนหนา ๓๒๑ หน้า ราคาเล่มละ ๒๖๘ บาท

อาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์ เจ้าของรางวัลโนเบลทางเลือกประจำปี ๒๕๓๘ กล่าวถึงสาทิศ กุมารว่า

“สาทิศ กุมารเป็นชาวภารตประเทศที่ไปตั้งรกรากอยู่ในประเทศอังกฤษ โดยมีวิถีชีวิตอันพิสดารควรแก่การรับรู้ เขาเป็นผู้ที่นับได้ว่าโด่งดังค่อนข้างมากในสหราชอาณาจักร และในแวดวงของผู้คนทั่วโลกที่ต้องการแนวคิดและการศึกษาที่แตกออกไปจากระบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน นิตยสาร Resurgence ที่เขาเป็นบรรณาธิการก็ตี วิทยาลัยซุมมากเกอร์ที่เขาเป็นอธิการก็ตี ส่วนเป็นที่จับตามองของคนรุ่นใหม่อย่างน่าสนใจนัก”

อาจารย์ชาญวิทย์ เกษตรศิริ กล่าวถึงหนังสือเล่มนี้ว่า

“เป็นหนังสือที่ให้แรงบันดาลใจอย่างสำคัญแก่ผู้คนที่อยู่ในยุคแห่งความสับสน”

อีกเล่มหนึ่งที่อยากแนะนำคือ **ศาสตร์และศิลป์แห่งการระงับความขัดแย้ง** โดย จอห์น เอ แม็คคอร์เนล พากษ์ไทยโดยพระไพศาล วิสาโล ร่วมกับผู้แปลท่านอื่นๆ หนา ๓๖๐ หน้า ราคา ๓๒๐ บาท หนังสือเล่มนี้ประสบความสำเร็จอย่างงดงามมาแล้วในการใช้ประกอบการอบรม “พุทธธรรมกับการสามานไมตรี” ให้กับพระสงฆ์กลุ่มเสขิยธรรม แม่ชี และฆราวาสหลายท่าน ผู้เขียนได้พยายามโยงหลักพุทธธรรมสำหรับวิเคราะห้และระงับความขัดแย้งได้อย่างพิสดารและเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการวิเคราะห์และแก้ไขความขัดแย้งตามหลักอภุคสมุททั้งสามและหลักปฎิจจสมุปบาท ถือได้ว่าเป็นการประยุกต์หลักพุทธธรรมได้อย่างสมสมัยอย่างหนึ่ง

หนังสือทั้งสองเล่มจัดพิมพ์ร่วมกันโดยสำนักพิมพ์มูลนิธิเด็กและเสมสิกขาลัย **ติดต่อสั่งซื้อได้ในราคาลดพิเศษร้อยละสิบ (เฉพาะพระภิกษุ สามเณรและแม่ชี)** ที่ สำนักพิมพ์มูลนิธิเด็ก ๑๘๔๕/๓๒๘ ซอยจรัสลาภ ถนนสิรินธร บางพลัด กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐ โทรศัพท์ ๘๘๑๑๗๓๔-๕ โทรสาร ๔๒๔๖๔๐๔

ว่าด้วยเสมสิกขาลัยโดยย่อ

บทสัมภาษณ์ สติวรักษ์

อย่างทีหนึ่ง เสมสิกขาลัยเป็นการศึกษาที่จะเรียกว่าแบบพุทธเดิมก็ได้ แต่ว่าจะประยุกต์ให้ทันสมัย พหุติสาทิศ กุมารซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งวิทยาลัยชูมากเกอร์ที่อังกฤษ ซึ่งที่นั่นถือว่าเป็นวิทยาลัยซึ่งแหวกแนว ไม่สอนตามแบบเดิม สอนให้ใช้ความคิดและหัวใจ หัวสมอง ใช้ศิลปะ แนวความคิดใหม่ๆ เขาเชิญคนที่มีชื่อเสียงในระดับโลกใหม่ๆ มาสอน เราก็เห็นว่านี่แปลกดีถึงอยากจะสัมพันธ์กัน นี้อันทีหนึ่ง

อย่างที่สอง ผมเห็นว่าคนไทยมักจะเห่อฝรั่ง เราเชิญสาทิศ กุมาร ซึ่งเป็นแขกแต่เป็นแขกซึ่งมีอิทธิพลมากในประเทศอังกฤษ เป็นคนซึ่งไม่จบมัธยมศึกษา แต่เป็นอธิการบดีสอนปริญญาเอก สอนคนที่พ้นปริญญา และเป็นคนซึ่งมกุฎราชกุมารอังกฤษนับถือมาก ปรีน-ชาร์ลเซนับถือสาทิศ กุมาร มาก นอกจากทำวิทยาลัยชูมากเกอร์แล้ว เขายังเป็นบรรณาธิการพิมพ์หนังสือพิมพ์ชื่อ *Resurgence* ในอังกฤษถือว่าเป็นหนังสือพิมพ์ซึ่งมีอิทธิพลมากสำหรับคนที่คิดจะกลับไปอยู่ชนบทกลับไปหารากเหง้าเดิม กลับไปอยู่อย่างธรรมชาติ กลับไปมีสภาพชีวิตที่เรียบง่าย อันนี้น่าสนใจมาก ผมจึงอยากให้คนไทยเข้าใจประเด็นนี้ มิฉะนั้นแล้วเราทนอยู่กับสภาพของมลพิษในกรุงเทพแน่นอัดไปหมดเลย

(คำถาม) แล้วความคิดอันนี้ อาจารย์คิดว่าในหมู่คนไทยจะรับได้มากสักขนาดไหนคะ

ผมว่าเดี๋ยวนี้มากขึ้นทุกทีนะครับ มีพวกนักคิดใหม่ๆ หลายคนเลย เห็นคุณค่าของการกระจายอำนาจของการออกไปอยู่ตามชนบท เห็นวิถีชีวิตซึ่งปลอดพ้นจากมลพิษว่าสำคัญ ผมว่ามีคนอย่างนี้มากขึ้น

(คำถาม) อาจารย์คะ เล่าเรื่องของเสมสิกขาลัยให้ฟังนิดหนึ่งได้ไหมคะ ว่าอยู่ที่ไหน แล้วก็จะมีวิธีการเผยแพร่ความคิด หรือว่าจะสอนในเรื่องของอะไรบ้าง

เสมนี้มาจากตัวย่อภาษาอังกฤษว่า SEM Spirit in Education Movement ขณะเดียวกันก็เป็นคำซึ่งเราอยากจะให้เกียรติแก่ท่านอาจารย์หมอเสม พริ้งพวงแก้ว เรากลัวท่านจะไม่รับเพราะท่านเป็นคนถ่อมตัวมาก ปรากฏว่าท่านยินดีครับ เพราะฉะนั้นในแง่นี้เสมก็มาจากชื่ออาจารย์เสม และก็เป็นการภาษาอังกฤษมาจากคำว่า Spirit in Education Movement สิกขาลัย คำนี้ นะครับ “ศึกษา” กับ “สิกขา” นี้คำเดียวกัน “สิกขา” หมายถึงวิถีชีวิตทั้งหมด ในทางศาสนาพุทธท่านเรียกว่าไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าพูดอย่างนี้คนไทยจะหาว่าเซย แต่ศีลนั่นหมายความว่า การดำรงชีวิตอย่างไม่เอาเปรียบตัวเองและผู้อื่น โดยมีสมาธิคือรู้จักใช้จิตใจให้ถูกต้อง เจริญสติให้ถูกต้อง เพื่อให้เกิดปัญญา ปัญญาคือรู้จักแสวงหาศักยภาพที่แท้จริงของตัวเพื่อจะเอื้ออาหารต่อตัวเองและผู้อื่น เราเอาหลักอันนี้มาใช้ครับ

(คำถาม) อาจารย์คะ แล้วจะต่างไปจากสิ่งที่ชาวบ้านได้รับฟังจากการเทศนาจากพระในวัดยังไงบ้างคะ

ต่างกันตรงนี้เองครับ พระท่านเทศน์นี้ มีประโยชน์สำหรับคนซึ่งนับถือศาสนาอยู่แล้ว หรือมีประโยชน์สำหรับคนซึ่งใช้ศีลธรรมในระดับหมู่บ้าน ปัญหาของศาสนาพุทธในประเทศไทยคือว่า ศีลธรรมในระดับหมู่บ้านใช้ไม่ได้กับระดับเมือง ปัญหากรรมในกรุงเทพเวลานี้ผิดศีลข้อไหนบ้าง ปัญหาจรรยาบรรณผิดศีลข้อไหนบ้าง ระบบการธนาคารนานาชาติ ธนาคารโลก IMF (สถาบันการเงินนานาชาติ) ผิดศีลหรือไม่ International Economic Order นั้นผิดหรือถูกอย่างไร ผมว่าเป็นประเด็นที่คนถือศีลสมัยใหม่จะต้องเข้าใจ และอันนี้ครับ เป็นสิ่งที่เสมสิกขาลัยพยายามจะทำ

หลังจากสาทิศ กุมารแล้ว เราจะเชิญสาที่มีภรรยา คู่หนึ่ง (อะลิษาเบธ โรเบิร์ตส์ และอิลิแอส เอมิตดอน) มา

พูดถึงนิเวศวิทยาแนวลึก (Deep Ecology) ซึ่งจะต้องพูดถึง Spiritual Dimension หมายความว่าเอานามธรรม เอาศาสนธรรมมาแก้ปัญหาในนิเวศวิทยาได้อย่างไร

(คำถาม) สิ่งที่จะพูดกันในเสมสิกขาลัยก็ดี หรือในวิทยาลัยชุมชนมากเกอร์ที่อังกฤษก็ดี สิ่งเหล่านี้รู้สึกว่าจะเป็นแนวโน้มใหม่ที่กำลังได้รับความสนใจมากเลยใช่ไหมคะ รู้สึกว่าอาจารย์ก็ได้รับเชิญมาพูดเรื่องใกล้เคียงกันนี้ที่มหาวิทยาลัยแห่งเวสต์ด้วย

ครับ ผมมาคราวนี้ มหาวิทยาลัยเก่าของผมนะครับ (มหาวิทยาลัยแห่งเวสต์ที่แลมปีเตอร์) เขาเลือกให้ผมเป็น Honorary Fellow คล้ายๆ ทำนองให้ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ เขาประชุมกันถึงปัญหาสมัยนี้ว่า เราใช้วิทยาศาสตร์ ใช้เทคโนโลยีอย่างเดียวไม่ได้แล้ว เราน่าจะเอาศาสนธรรมมาประยุกต์ใช้ เขาเชิญคนมาพูดในแง่ของคริสต์ ในแง่ของอิสลาม ในแง่ของยูดาห์หรือศาสนาของยิว แล้วให้ผมมาพูดในแง่ของพุทธ เราประชุมกัน ๓ วันที่ศูนย์กลางของมหาวิทยาลัยเวสต์ ที่ใกล้ๆ เมืองนิวทาวน์

สิ่งต่างๆ เหล่านี้ทางตะวันตกโดยเฉพาะที่อังกฤษเขามีแนวโน้มซึ่งแปลก น่าพิจารณา น่ารับฟัง ผมก็เลยมีโอกาสมาจับพียงกับเขา และออกความเห็นร่วมกับเขา รู้สึกเขาเริ่มสนใจถึงศาสนธรรมรวมถึงนามธรรม โดยเฉพาะเรื่องพุทธธรรมนั้นเป็นที่ยอมรับและยกย่องกันมากในหลายวงการ เมื่อผมมาอังกฤษครั้งแรก ๔๒ ปีที่แล้ว พุทธสมาคมในอังกฤษมีแห่งเดียวในลอนดอนและยังเล็กอยู่ เดียวนี้พุทธสมาคมในอังกฤษมีเกือบทุกเมืองเลยครับ แล้วผมเองนี่เป็นผู้หนึ่งซึ่งเขาถือว่าเป็นตัวตั้งตัวตีในเรื่องนำพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้กับสังคม เดียวนี้ก็มีเกือบจะทุกประเทศ อังกฤษก็มี เยอรมันก็มี ฝรั่งเศสก็มี อเมริกาก็มี เราช่วยกันคิดว่าจะนำศาสนาพุทธมาใช้กับสังคมอย่างไร ตามแนวทางของสันติ ใช้วิถีทางของอหิงสา เพื่อให้เราองกงามด้วย ไม่เกลียดคนอื่นด้วย แล้วก็เปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคมให้ยุติธรรมด้วย

(คำถาม) แล้วอันนี้ อาจารย์คิดว่า มันเข้ากับวิถีชีวิตของฝรั่งเขาไหมคะ

ผมว่าเข้านะครับ ฝรั่งเขาเริ่มเห็นโทษของระบบบริโภคนิยม ฝรั่งเริ่มเห็นโทษของวัตถุนิยม แล้วเขามองเห็นแล้วว่าการแก้ปัญหาแบบที่แล้วๆ มาแก้ไม่ได้ แก้ไม่ตก โดยเฉพาะอย่างที่เมืองที่อดเนสโตในเดวอนนั้น มีคนคิดอย่างนี้กันมากนะครับโดยเฉพาะอย่างมอริส แอช ซึ่งเป็นคนหนึ่งเขียนลง *Resurgence* ประจำ เขาบอกการคิดแบบเส้นตรงตามแบบตะวันตก ตั้งแต่อริสโตเติล เดคาร์ตเรื่อยมา มันถึงจุดสุดตันแล้ว จะต้องมาคิดแบบที่เขาใช้คำภาษาอังกฤษว่า cyclical หรือวัฏสงสารแบบเต๋า แบบพุทธ คือคิดว่าทุกอย่างเป็นอิทัปปัจจยตา เชื่อมต่อกัน โยงกัน ให้เคารพเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เพราะที่แล้วๆ มา ฝรั่งคิดว่าจะต้องเอาชนะมนุษย์ชนชาติอื่น ชนชั้นอื่น เอาชนะสัตว์ เอาชนะธรรมชาติ เดียวนี้เขาต้องเปลี่ยนแล้ว

(คำถาม) เสมสิกขาลัยตั้งที่ไหนคะแล้วักคนที่เข้าไปศึกษาจะต้องทำอย่างไรบ้าง

เออ น่าสนใจนะครับ เวลาเรานึกถึงการศึกษา เรามักจะนึกถึงสถานที่ใช้ใหม่ครับ นึกถึงหลักสูตร นึกถึงเงินเดือนอะไรพวกนี้ ศึกษาคืออะไร คือพยายามรู้จักตัวเอง เอาชนะความโลภ โกรธ หลง เพราะฉะนั้นผมเห็นว่าเมืองไทยนั้นมีวิทยาเขตอย่างน้อยๆ สองหมื่นแห่ง คือวัดทุกวัดเป็นวิทยาเขตได้หมดเลย วัดแต่ก่อนเป็นศูนย์กลางการศึกษาจะครับ เดียวนี้บทบาทของวัดถูกตัดทอนไปโดยเราไม่รู้ตัว ซึ่งเดี๋ยวนี้วัดเป็นเพียงศูนย์อย่างเดียวคือศูนย์ทางพิธีกรรม ผมต้องการให้วัดกลับมาบทบาทในทางการศึกษา นำชีวิต เสมสิกขาลัยของเราทดลองการสอนครั้งแรกเมื่อเดือนมีนาคมที่แล้วที่วัดป่าเขาคงคา จังหวัดนครราชสีมา คนส่วนใหญ่ไม่รู้จักด้วยซ้ำไป เป็นวัดที่สวยงาม มีธรรมชาติแวดล้อมอย่างงดงาม เราเริ่มอย่างนี้ครับ ใครสนใจติดต่อได้ครับ แล้วคนที่เรียนไม่จำเป็นต้องฉลาด ไม่จำเป็นต้องรวย ทุกคนเรียนได้หมด ถ้าสนใจจะครับ

รุ่งฤดี เมฆโสภณ สัมภาษณ์ ออกอากาศวิทยุ บีบีซีภาษาไทย วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๔





มูลนิธิเพื่อระบบนิเวศ การกระจายอำนาจ

ชัชวาลย์ ทองดีเลิศ

สู่ท้องถิ่นเพื่อระบบนิเวศที่ยั่งยืน

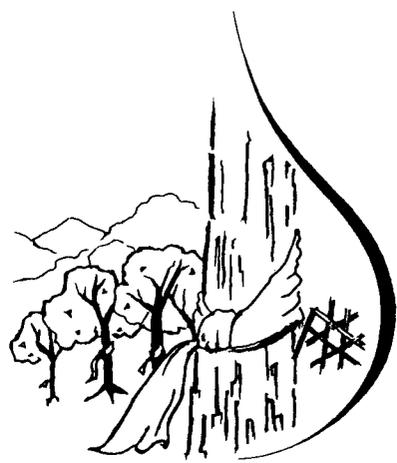
ความคิดและประสบการณ์ที่จะกล่าวต่อไป นี้ได้เกิดจากผู้เขียนเพียงผู้เดียว แต่เกิดจากกระบวนการปฏิบัติและการเรียนรู้ของขบวนองค์กรพัฒนาเอกชนภาคเหนือ รวมทั้งภูมิภาคอื่นๆ ซึ่งได้พัฒนาแนวความคิดท่ามกลางการทำงานร่วมกับพระสงฆ์ ชาวบ้าน นักวิชาการ นักธุรกิจ และข้าราชการระดับท้องถิ่น มาต่อเนื่องราว ๒๐ ปี

จุดเริ่มต้นและพัฒนาการของมูลนิธิเพื่อระบบนิเวศ

ในช่วงปี ๒๕๒๙-๒๕๓๑

องค์กรพัฒนาเอกชนภาคเหนือร่วมมือกันจัดกิจกรรมสัมมนาผู้นำจากทุกจังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยมุ่งให้เกิดการแลกเปลี่ยนแนวคิด ประสบการณ์ และหวังว่าจะสร้างเครือข่ายของผู้นำระดับภูมิภาคขึ้น แต่หลังจากนั้นอีก ๓-๔ ปี ก็ได้ข้อสรุปว่า เมื่อผู้นำเข้ามาร่วมแลกเปลี่ยนทำให้ได้ความรู้ความเข้าใจ ได้รู้จักผู้นำจากท้องถิ่นต่างๆ เพิ่มขึ้น แต่มีข้อจำกัดเรื่องการเดินทางติดต่อข้ามจังหวัดอย่างต่อเนื่องเมื่อพูดคุยถึงการสร้างเครือข่ายผู้นำที่จะยั่งยืนได้ จึงมีข้อเสนอว่าควรสนับสนุนเวทีผู้นำในระดับเล็กลงไป เรียกว่าในขอบเขตของ**ภูมิภาค-ธรรม**

ในช่วงนี้ได้เกิดการรวมตัวของคนท้องถิ่นในนาม**ชมรมเพื่อเชียงใหม่** ประกอบด้วยพระสงฆ์ นักวิชาการ นักธุรกิจ องค์กรพัฒนาเอกชน นักศึกษา ประชาชน



บอชปากชบชช

๕๐
ล้านต้น

เพื่อเฉลิมพระเกียรติ
เนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ทรงครองราชย์ปีที่ ๕๐

ตามท้องถิ่นที่มุ่งคัดค้านการก่อสร้างรถกระเช้าไฟฟ้าขึ้นดอยสุเทพ จนต้องยกเลิกโครงการไป ขณะเดียวกันในช่วงปี ๒๕๓๐ เริ่มมีการรวมตัวของกลุ่มคนท้องถิ่นในจังหวัดลำพูน ประกอบด้วยกลุ่มคนในลักษณะเดียวกัน และใช้ชื่อว่า **กลุ่มลำพูนเสวนา** แนวทางการรวมตัวของกลุ่มท้องถิ่นได้รับการส่งเสริมและขยายผลไปสู่ท้องถิ่น ทำให้เกิดกลุ่มต่างๆ ขึ้นมาอีก เช่น กลุ่มฮักเมืองน่าน กลุ่มสิ่งแวดล้อมพะเยา กลุ่มทิศทางเชียงใหม่ กลุ่มสิ่งแวดล้อมลำปาง ชมรม

อนุรักษ์ทรัพยากรจังหวัดแพร่ และกลุ่มเสวนาปัญหาแม่ฮ่องสอนโดยลำดับ การรวมตัวโดยสำนักท้องถิ่นนี้มีพื้นฐานมาจากประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงเกาะเกี่ยว จนเกิดพลังและเป็นพลังที่ตอบสนองต่อสถานการณ์ในท้องถิ่นโดยตรง

การค้นพบชุมชนที่พยายามต่อสู้และรักษาป่าในรูปป่าชุมชน บ้านทุ่งยาง ตำบลศรีบัวบาน อำเภอเมืองจังหวัดลำพูน และการต่อสู้เอาป่าคืนมาของชาวบ้านห้วยแก้ว ตำบลห้วยแก้ว อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ได้นำไปสู่การศึกษาค้นพบชุมชนที่รักษาป่าถึง ๑๕๑ แห่ง ในปี ๒๕๓๔ และได้สำรวจพบเพิ่มเติมเป็น ๒๗๗ แห่งในปี ๒๕๓๗ และ ๔๐๖ แห่งในปี ๒๕๓๘ ชุมชนเหล่านี้ขยายตัวตามแนวเทือกเขา แนวสายน้ำที่พวกเขาใช้ประโยชน์ร่วมกัน เป็นผู้เผชิญปัญหาเดียวกัน

และมีชนเผ่าที่อพยพเข้ามาหลายเผ่าเช่น อาข่า ลาฮู ลีซอ เมียน มัง เป็นต้น ซึ่งจะอยู่บนที่สูงใกล้ลำน้ำสาขา แต่โดยทั่วไปคนพื้นราบปกากะญอและลัวะจะบุกเบิกที่นาในที่ราบหุบเขา บุกเบิกที่ไร่บนเชิงเขา ถัดขึ้นไปจะรักษาไว้เป็นป่าใช้สอย ป่าต้นน้ำ เช่นเดียวกับเผ่าอื่นๆ

ระบบการผลิตของชุมชนจะมีความสอดคล้องกับระบบนิเวศในที่นาที่ลุ่มต่ำจะมีการสร้างระบบเหมืองฝายร่วมกัน เพื่อดึงน้ำจากลำน้ำเข้ามาที่นา โดยมีข้อตกลงการจัดการน้ำร่วมกันในลักษณะสัญญาประชาคม ที่ไร่บนที่ดอนจะเป็นไร่หมุนเวียนครบครวัละ ๖-๘ แปลง เมื่อทำการเพาะปลูกแล้ว จะมีการหยุดให้ดินฟื้นตัวและป้องกันดินพังทลายไปในตัวด้วย นอกจากนั้นจะใช้ประโยชน์จากป่าทั้งด้านการเก็บอาหาร

สมุนไพร และที่อยู่อาศัย เครื่องใช้ ไม้สอยในการเลี้ยงสัตว์ ในขณะที่เดียวกันก็รักษาป่าต้นน้ำ ป่าใช้สอย ป่าพิธีกรรม เป็นของ “หน้าหมู่บ้าน” หรือของส่วนรวมของทุกคน

นับเป็นการผลิตที่หลากหลาย สอดคล้องสัมพันธ์อย่างมีดุลยภาพระหว่างชุมชนกับธรรมชาติ ชุมชนได้สร้างสรรค์คุณค่าแห่งการเคารพและการอ่อนน้อมถ่อมตัวต่อธรรมชาติ โดยอธิบายในรูปของผีที่ชุมชนต้องเช่นไหว้สักการะทุกๆ ปี อาทิ ผีขุนน้ำ คือผีที่ปกป้องดูแลต้นน้ำลำธาร ผีปาย ผีป่า ผีทุ่ง ผีนา ผีไร่ เป็นต้น

ระบบการจัดการทรัพยากรทั้งดิน น้ำ และป่าดังกล่าว เป็นความร่วมมือในรูปของ “เครือข่ายลุ่มน้ำ”

๒. การมองเห็นและแก้ไขปัญหาอย่างเป็นองค์รวม

ทั้งประเด็นที่เกี่ยวกับทรัพยากร ดิน น้ำ ป่า แร่



सानสายโย ดวงใจสี่เขียว
หลอมเป็นหนึ่งเดียว แต่คนต้นน้ำ



ธาตุ การผลิต ความสัมพันธ์ในชุมชน ในองค์กรชุมชนและเครือข่ายตลอดจนบทบาทสตรี เด็ก ปัญหาเสพติด โสเภณี และเอดส์ สามารถมองเชื่อมโยงกันได้ และที่สำคัญชาวบ้านจะคุยทุกเรื่องอย่างเกี่ยวข้องกัน ดังที่ผู้นำชาวบ้านลุ่มน้ำแม่วางได้อธิบายไว้ว่า “เดิมเมื่อป่าสมบูรณ์ สัตว์ป่าจะช่วยทำบ่อน้ำไว้ทั่วป่าเป็นหมื่นเป็นแสนบ่อ เก็บน้ำไว้กิน โดยมีสัตว์เล็กๆ เช่น กบ เขียด ตลอดจนนกชนิดต่างๆ เข้ามาพึ่งพาอาศัย การเก็บน้ำของสัตว์จะทำให้ป่าชื้น และมีลำน้ำไหลไม่ขาดสาย ในลำห้วยมีปู ปลา และสัตว์น้ำมากมายที่ว่ายไปมา ซึ่งช่วยไม่ให้ลำน้ำตื้นเขิน ชาวบ้านก็อาศัยน้ำทำนา ขณะเดียวกันก็หาอาหารในป่าและลำห้วย เดียวนี้ความอุดมสมบูรณ์เหล่านี้นลดน้อยลง การจะฟื้นคืนความอุดม-

สมบูรณ์ ต้องร่วมมือกันทั้งหมู่บ้าน จะทำบ้านเดียวไม่ได้ ต้องช่วยไปพร้อมกับหลายๆ หมู่บ้าน และที่สำคัญต้องสืบทอดให้เยาวชนเข้าใจและสืบสานงานนี้ต่อไปได้”

๓. ชะตากรรมร่วมกันของคนลุ่มน้ำเดียวกัน

เพื่อทำให้เกิดความร่วมมือกันและการแก้ไขปัญหาของลุ่มน้ำที่ทุกคนใช้ประโยชน์ร่วมกัน เราจำเป็นต้องมองภาพที่ใหญ่ขึ้นกว่าการทำงานเฉพาะชุมชน มิเช่นนั้นแล้วคนในเมืองก็จะมองว่าคนในชนบททำลายป่า คนพื้นราบก็จะมองว่าชาวเขาทำลายป่า ซึ่งเป็นเหตุแห่งความขัดแย้งและความไม่ร่วมมือกัน เมื่อมีการจัดเวทีพูดคุยของคนในลุ่มน้ำเดียวกัน ที่ใช้ประโยชน์จากป่าผืนเดียวกันและน้ำสายเดียวกัน จึงเริ่มมีความเข้าใจทุกข์ของกันและกัน และร่วมมือกันแก้ปัญหาโดยมีพื้นฐานมาจากการวิเคราะห์ปัญหาที่หลากหลายมากขึ้น

ขอเชิญบวชป่าชุมชน ๕๐ ล้านตัน
เพื่อเฉลิมพระเกียรติในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองราชย์ครบปีที่ ๕๐

ในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองราชย์ครบปีที่ ๕๐ เครือข่ายกลุ่มเกษตรกรรมภาคเหนือ (คกน.) ซึ่งเป็นองค์กรเครือข่ายชาวบ้านรักษาป่า ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ๗ จังหวัด จึงได้ร่วมกันคัดเลือกพื้นที่ป่าชุมชนจำนวน ๑๐๐ แห่ง ในพื้นที่ประมาณ ๑ ล้านไร่ จำนวนต้นไม้ทั้งสิ้น ๕๐ ล้านต้น เพื่อประกอบพิธีกรรมบวชป่า โดยเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกหมู่เหล่าได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟูผืนป่าธรรมชาติ อันเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารสำคัญของประเทศ

พื้นที่เป้าหมาย ได้แก่ พื้นที่ป่าชุมชนในเขตลุ่มน้ำปิง วัง ยม น่าน กก อิง ปาย ยวม ฯลฯ ที่มีองค์กร ชาวบ้านเป็นผู้ดูแลรักษาจำนวน ๕๐๐ ป่า ใน ๗ จังหวัดภาคเหนือตอนบน ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา ลำพูน ลำปาง น่าน และแม่ฮ่องสอน

ท่านจะร่วมบวชป่าฟื้นฟูต้นน้ำได้อย่างไร

- เข้าร่วมพิธีเปิดงานบวชป่าชุมชน ๕๐ ล้านตันในวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๓๙ ร่วมบริจาคทุนทรัพย์
- แสดงความจำนงรับเป็นเจ้าภาพบวชป่าในพื้นที่ที่ท่านสนใจ โดยบริจาคทรัพย์สมทบทุนให้ชุมชนในการดูแลรักษาป่า ต้นละ ๑ บาท
- บริจาคผ้าเหลืองเพื่อนำไปประกอบพิธีบวชป่า
- ร่วมกิจกรรมบวชป่าในพื้นที่ต่างๆ
- บอกลบุญไปยังกลุ่มเพื่อนและคนรอบข้าง

ขอเชิญจัดส่งตัวแลกเงิน/ธนาคัด/เช็ค สั่งจ่าย ปณ. ช่างเผือก ในนามนางสาวศิริลักษณ์ กันธา เพื่อสมทบกองทุนบวชป่าชุมชน ๕๐ ล้านตัน เลขที่ ๓๖/๑ ถนนธำนิรินทร์ ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๓๐๐ โทรศัพท์ ๐๕๓-๒๑๒๖๑๗ ๕๐๙-๘๘๗ ๕๐๘-๕๒๒

คืนสายน้ำให้ท่วม/ลา คืนผืนป่าให้สัตว์พจิวัต คืนวิถีชีวิตให้ชุมชน

คำไว้อาลัย



สุทิน สัตติชัย

ชาติะ ๖ มี.ค. ๒๔๙๔
 มรณะ ๓๑ ธ.ค. ๒๕๓๘



นางเยาว์ สัตติชัย

ชาติะ ๑๙ ส.ค. ๒๔๙๔
 มรณะ ๓๑ ธ.ค. ๒๕๓๘

แห่งนี้เป็นคนดีที่มีความสามารถและความขยันหมั่นเพียร ทั้งยังมีน้ำใจช่วยเหลือกิจการต่างๆ ทั้งทางส่วนรวมและส่วนตัว เป็นที่ไว้นับถือเชื่อใจของญาติมิตร พุดน้อยแต่ก็เป็นกันเองกับคนทั่วไป ชอบปิดทองหลังพระอยู่เสมอ ซ้ำพเจ้าเองได้พึงเหนงมาก ทางกิจการงานต่างๆ และงานส่วนตัวด้วย โดยกำหนดให้ดำรงตำแหน่งรองผู้จัดการบริษัทเคล็ดไทยจำกัด และเคยเข้าป่าไป สมัยกสิยุค ต.ค. ๒๕๑๙

ที่แห่งมาจากไปอย่างรวดเร็วในวัยอันยังไม่สมควรเช่นนี้ เป็นเหตุให้เสียใจ อาลัยรัก เป็นอย่างมาก

ขอคุณความดีของแห่งจงเป็นพลวบัจจย ให้แห่งกับภรรยาไปสู่สุคติภพ พร้อมด้วยผู้ที่ประสบอุบัติเหตุด้วยกันทุกๆ คน และขอให้คนไทยได้เจริญอุปมากรรมกันยิ่งขึ้น เพื่อความปลอดภัยของเพื่อนร่วมชาติ ซึ่งในกรณีนี้ต้องทิ้งลูกน้อยตาต่างๆ ไว้ที่น่าสงสารยิ่งนัก

ส.ศิริรักษ์

๒/๑/๓๙

เยือนเยอรมัน (๑)

พิภพ อุดมอิทธิพงศ์

ชาวโลกรู้จักประเทศเยอรมันในหลายด้าน โดยเฉพาะความเป็นสุดยอดทางนวัตกรรมด้านต่างๆ ทั้งด้านปรัชญาแนวคิด ดินแดนแห่งนี้เป็นที่กำเนิดของนักคิดสำคัญระดับโลกหลายท่าน ด้านเทคโนโลยีซึ่งเป็นที่เชื่อถือ ในวงการพาณิชย์อุตสาหกรรมทั่วโลก ด้านศิลปกรรม และดนตรี การแผ่ไพศาลของของราชอาณาจักรในยุคราชเจ้าเฟรเดริกมหาราช ผู้ทรงดำริก่อสร้างพระราชวังของซูซี อันเป็นต้นตอที่มาของพระนามของพระราชวัง “ไกลังวัล” ที่หัวหิน และทุกวันนี้ถ้าเราพูดถึงเครื่องเหล็กที่ดีที่สุดในโลก หลายคนคงนึกถึงประเทศเยอรมัน เครื่องใช้ไฟฟ้าที่เชื่อถือได้และคงทนถาวร และรถยนต์ที่มีชื่อเสียงในอันดับต้นๆ ของโลก เช่นเดียวกับเมื่อนึกถึงทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพในการทำงานอย่างมุ่งมั่น และที่ทุกคนไม่ลืมคือ ประเทศเดียวกันนี้ก็เป็นต้นตอสำคัญของมหาสงครามสองครั้งที่แทบจะบดขยี้ทำลายอารยธรรมของโลก รวมทั้งประเทศของตนเองไปแทบหมดสิ้น

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ประเทศอันยิ่งใหญ่แห่งนี้ต้องประสบกับภาวะบอบช้ำมากที่สุด ในทางกายภาพ เมืองสำคัญล้วนถูกโจมตีอย่างหนัก ตึกรามบ้านช่องอันอุดมด้วยศิลปกรรมกลายเป็นเศษซากปรักหักพังไปแทบหมดสิ้น ภาวะเศรษฐกิจที่ตึบตันเพราะเป็นหนี้สินจากการทุ่มเททรัพยากรมากมายเพื่อการสงคราม และสถานะของประเทศผู้แพ้สงคราม ในทางการปกครองได้มีการแบ่งแยกประเทศออกเป็นสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันและสาธารณรัฐประชาธิปไตยเยอรมัน หรือที่เราเรียกกันสั้นๆ ว่า เยอรมันตะวันตก และเยอรมันตะวันออก ในทางจิตใจ เราแทบจะไม่ต้องจินตนาการถึงสภาพของผู้พ่ายแพ้สงครามและต้องตกอยู่ใต้อาณัติการปกครองของประเทศอื่นๆ เลย แต่



เพียงชั่วครึ่งศตวรรษประเทศแห่งนี้สามารถฟื้นตัวขึ้นมาจนกลายเป็นหนึ่งในผู้นำทางเศรษฐกิจอุตสาหกรรมที่ใหญ่ที่สุดในโลกเจ็ดประเทศ ที่เราเรียกกันว่า จีเจ็ด แม้ก่อนการรวมประเทศ เยอรมันตะวันออกเองก็ได้รับการยกย่องว่าเป็นประเทศในค่ายสังคมนิยมที่มีพัฒนาการทางเศรษฐกิจอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีก้าวหน้าที่สุด

ระหว่างวันที่ ๑๑ - ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๘ ผู้เขียนได้รับเชิญพร้อมกับตัวแทนจากประเทศไทยอีกสามท่านมีท่านอาจารย์พระมหาสมชัย กุศลจิตโต รองอธิการบดีมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อาจารย์รศ.อภัย อัจฉา และดร.อนุชาติ พวงสำลี ทั้งสองท่านหลังจากมหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อเดินทางไปทัศนศึกษางานและร่วมประชุมในประเทศเยอรมัน เนื้อหาหลักของการไปทัศนศึกษาครั้งนี้คือ การพิจารณาถึงผลกระทบของการพัฒนาทางอุตสาหกรรมในด้านต่างๆ ที่มีต่อคุณภาพชีวิตของผู้คนที่นี่ อาจกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่า เราได้ไปเห็นด้านมืดของความเจริญรุ่งเรืองที่กล่าวถึงข้างต้นนั่นเอง

องค์กรเจ้าภาพในช่วงของการดูงานสัปดาห์แรกคือ กอสเนอร์ มิซซัน สำหรับคำหลังหลายท่านคงจะ

คุณที่คนไทยมักเรียก “มิชชันนารี” ว่าเป็น “หมอสอนศาสนา” ซึ่งสอดคล้องในทำนองเดียวกันวัตถุประสงค์ขององค์กรนี้ และท่านผู้ก่อตั้งคือ **โยฮันเนส เอวาน-เจลิस्ता กอสเนอร์** ซึ่งได้ดำเนินงานเผยแผ่ศาสนามานับตั้งแต่ปีค.ศ. ๑๘๓๖ (พ.ศ. ๒๓๗๙) จนเมื่อประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งแล้วจึงได้เดินทางมาเผยแผ่ศาสนาต่อในรัฐพิหาร ประเทศอินเดียครั้งแรกในปี ๑๘๔๕ (พ.ศ. ๒๓๘๘) และจนปัจจุบันได้มีสาขาคตั้งอยู่ในประเทศอื่นๆอีกหลายแห่ง ทั้งในประเทศเนปาล แชมเบีย และยังมีเพื่อนพันธมิตรในประเทศทางละติน-อเมริกาอีกด้วย พร้อมกันกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของประเทศตนเองและของโลก กอสเนอร์ มิชชันก็ได้ปรับนโยบายและกิจกรรมตามไปเช่นเดียวกัน เพราะลำพังการมุ่งเผยแผ่เฉพาะศาสนาอาจไม่สำเร็จ สังฆราชบาทหลวงเหล่านี้จึงได้เข้ามามีบทบาทในการสร้างสรรค์งานเพื่อชุมชนด้วย

กล่าวเฉพาะองค์กรสาขาของกอสเนอร์ มิชชันที่เราได้สัมผัสในประเทศเยอรมันมีอยู่สองแห่ง แห่งแรกตั้งอยู่ที่เมืองไมนซ์ ในแถบที่ราบลุ่มแม่น้ำไรน์ทางตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศ และอีกแห่งซึ่งตั้งอยู่ในนครเบอร์ลิน ซึ่งเป็นการรวมตัวกันของกอสเนอร์ มิชชันสององค์กรในเยอรมันตะวันตกและเยอรมันตะวันออกเมื่อปี ๒๕๓๕ ภายหลังจากการรวมเยอรมันในปี ๒๕๓๒

เมืองไมนซ์นับเป็นเมืองที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และอุตสาหกรรมเป็นอย่างมาก ตามประวัติศาสตร์ระบุว่า ชาวโรมันได้ฝ่าข้ามแม่น้ำไรน์มาเพื่อก่อตั้งเมืองไมนซ์ตั้งแต่ ๓๘ ปีก่อนคริสตกาล หรือเมื่อประมาณสองพันกว่าปีก่อน เรียกว่าเก่ากว่าเบอร์ลินที่เป็นนครหลวงในปัจจุบันเสียอีก ดังจะสังเกตได้จากซากปรักหักพังของกำแพงเมืองที่ปรากฏอยู่เป็นหย่อมในเมือง ซึ่งข้อนี้เห็นว่าสะท้อนภาพความเป็นนักอนุรักษ์อย่างสำคัญ ดังเราจะเห็นได้จากความพยายามและความเคร่งครัดที่จะไม่ทำลายล้างสถาปัตยกรรมโบราณหรือสภาพธรรมชาติต่างๆ ไปอย่างง่ายดาย

สันนิษฐานว่า เช่นเดียวกับเมืองสำคัญตามแถบ

ที่ราบลุ่มแม่น้ำอื่นๆ ไมนซ์เป็นเมืองที่มีความเจริญรุ่งเรืองอย่างสูงสุดมาก่อน และภายหลังจากปฏิวัติอุตสาหกรรมเมื่อสองศตวรรษก่อน ดินแดนแถบนี้ก็กลายเป็นศูนย์กลางด้านอุตสาหกรรมไปเช่นกัน ดังในปัจจุบันบริษัทอุตสาหกรรมขนาดใหญ่หลายแห่ง ทั้งรถยนต์ ตู้แช่ และอุตสาหกรรมหนักอื่นๆ ฯลฯ ล้วนแต่ตั้งอยู่ในเขตเมืองแห่งนี้ หรือไม่กี่ในแถบบริเวณแม่น้ำไรน์นี้เช่นเดียวกัน ยิ่งใกล้ๆกันก็เป็นกรุงฟรังเฟิร์ต ซึ่งแม้จะมีประชากรอยู่เพียงสองแสนคน แต่ก็นับเป็นเมืองที่มีความสำคัญทางการเงินเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ หรือจะบอกว่าของโลกก็เห็นจะไม่ผิด เข้าใจว่ามูลค่าการซื้อขายในตลาดหุ้นที่นี่จะมากเป็นอันดับหนึ่งหรือสองของโลกทีเดียว

แต่พร้อมกันกับความเจริญด้านพาณิชยอุตสาหกรรมก็คือ ความเสื่อมโทรมทางด้านสิ่งแวดล้อมและจิตใจของมนุษย์ รวมทั้งการกดขี่เอาเปรียบกันระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง นี่เองเป็นเหตุให้กอสเนอร์ มิชชันเมื่อแรกตั้งขึ้นในเมืองไมนซ์เมื่อปี ๒๔๙๓ ได้มุ่งทำงานเพื่อช่วยเหลือบำบัดจิตใจและสวัสดิภาพของคนงานเหล่านี้ แต่ลักษณะเฉพาะขององค์กรแห่งนี้ในฐานะที่เป็นองค์กรด้านศาสนาคือการพยายามประยุกต์หลักธรรมเพื่อเข้ามาวิเคราะห์และหาทางแก้ไขปัญหานั้นเป็นผลสืบเนื่องมาจากการพัฒนาทางอุตสาหกรรม ดังหน่วยงานสาขาหรือพันธมิตรของกอสเนอร์ มิชชันที่เราได้ไปสัมผัสก็ล้วนเกี่ยวข้องกับผู้ที่ “ตกขบวนรถไฟของการพัฒนา” ซึ่งได้แก่คนว่างงาน ซึ่งคนเหล่านี้ถ้าแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจของตนเองไม่ได้ในเร็ววัน ก็ต้องหันไปพึ่งสุรายาเมาและสิ่งเสพติดทั้งหลาย กลายเป็นปัญหาที่ซ้อนขึ้นมาอีกชั้นหนึ่ง รวมทั้งยังมีปัญหาของคนจรจัดไร้ที่อยู่อาศัย เป็นต้น

เช่นเดียวกับทุกประเทศที่ชื่อว่าเจริญ ในเยอรมันมีผู้ที่พลาดขบวนรถไฟอยู่ไม่น้อย แม้ว่าช่องว่างระหว่างผู้ที่มีโอกาสกับผู้ทีพลาดโอกาสจะไม่แตกต่างกันมากนักก็ตาม แต่นี้ก็สะท้อนให้เห็นถึงภาพอันอัปลักษณ์อีกด้านหนึ่งของการพัฒนา และยิ่งเมืองๆ นั้นมีการพัฒนามาก

(อ่านต่อหน้า ๓๓)

สมเกียรติ มีธรรม

เพื่อนชีวิตผู้ติดเชื่อเอดส์

ในเมืองเชียงใหม่วันนี้
มากด้วยตึกสูงตระหง่านเรียง
รายเต็มสองฟากถนน เบื้อง
หลังตึกสูงหลายแห่งมีสลัม
เป็นหย่อมๆ เหมือนกับที่มีอยู่
ในกรุงเทพมหานคร

- **ตึกสูง** เป็นสิ่งบ่งบอก
ถึงความเจริญเติบโตของเมือง
ได้อย่างเด่นชัด ทำนองเดียว
กันกับที่สลัมก็เป็นสิ่งบ่งบอกถึงการพัฒนาที่ไม่สมดุล
ระหว่างเมืองกับชนบท

ในขณะที่คนในเมืองกำลังภาคภูมิใจกับคำว่า
โลกาภิวัตน์ คนชนบทส่วนหนึ่งซึ่งทนต่อแรงบีบคั้นของ
กระแสสังคมบริโภคนิยมไม่ไหว พวกเขานอพยพย้ายถิ่น
เข้าสู่เมือง ด้วยหวังว่าจะมีอนาคตที่ดี

ฤดูฝนเขาทำนาอยู่ที่บ้านเกิด...สิ้นหน้าเขาก็เข้า
เมืองมาเป็นกรรมกร อาหารทุกคำที่คนบนตึกได้กิน
ล้วนมาจากน้ำพักน้ำแรงการเพาะปลูก และการเก็บ
เกี่ยวของคนกลุ่มเดียวกัน ที่ในอดีตเคยเอาหลังสู้ฟ้า
หน้าสู้ดิน แต่ปัจจุบันต้องเอาแผ่นหลังแบกตึกไว้ ก้ม
หน้าก้มตาใช้มือทั้งสองเพาะปลูกปักดำ ในขณะที่ล่าแข่ง
จมนดินลึกลงไปถึงหัวเข่าแล้ว และในที่สุดผู้ใช้แรงงาน
ส่วนหนึ่งก็จบชีวิตลงด้วยโรคเอดส์...

ทั้งหมดนี้ ภาพปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นทั้งใน
ประเทศไทยและอีกหลายประเทศทั่วโลก และเป็นภาพ
โครงสร้างที่แท้จริงของโลกาภิวัตน์

เชียงใหม่วันนี้ระทมด้วยเสียงร่ำไห้ ทั้งในสลัม
และในหมู่บ้านชนบท ผู้ใช้แรงงานชีวิตแล้วชีวิตเล่าต้อง
อำลาจากโลกนี้ไป ทั้งที่ยังอยู่ในวัยหนุ่มสาว



ประชากรเชียงใหม่ในปัจจุบันเสียชีวิตด้วยโรค
เอดส์ปีละไม่ต่ำกว่า ๔,๐๐๐ คน และนี่คือมูลเหตุที่เรา
กำลังจะนำท่านผู้อ่านไปพบกับพระภิกษุรูปหนึ่ง ณ
จังหวัดเชียงใหม่

บ้ายหน้าสู่ศูนย์เพื่อนชีวิต

ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ไม่มากนัก ตั้งต้นจาก
สี่แยกตลาดต้นพยอม เลียบคลองชลประทานไปทางทิศ
ใต้ประมาณ ๔ กิโลเมตร บริเวณด้านหลังของวัดใหม่
ห้วยทราย คือที่ตั้งของ **ศูนย์เพื่อนชีวิต** ซึ่งเป็นสถาน
พักฟื้นและบำบัดผู้ติดเชื่อเอดส์ภายใต้การอำนวยการของ
พระพงษ์เทพ ธมฺมครุโก พระภิกษุหนุ่มจากสำนักวัด
อุโมงค์ ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่

บรรยากาศภายในศูนย์เพื่อนชีวิตค่อนข้างสัปปายะ
จัดสถานที่อย่างเรียบง่าย มีไม้ยืนต้นกระจัดกระจายให้
ร่มเงาอยู่ทั่วไป บริเวณด้านหน้าเป็นอาคารสำนักงาน
ลึกเข้าไปอีกหน่อยมีศาลาสวดมนต์หลังเล็ก ๆ ตั้งอยู่ริม
สระน้ำ ด้านหลังสุดเป็นอาคารที่พักสำหรับผู้ป่วย ซึ่ง
อาจจะดูคับแคบไปบ้าง แต่ทุกคนก็นอนหลับได้อย่าง
เป็นสุข

วัตรปฏิบัติในศูนย์เพื่อนชีวิต

ผู้ป่วยเอดส์ ๑๒ ชีวิต เจ้าหน้าที่ ๓ คน และ
พระภิกษุ ๒ รูป อยู่ร่วมกันภายในศูนย์แห่งนี้ ประหนึ่ง
ญาติพี่น้องในครอบครัวเดียวกัน อาจจะต่างจากครอบครัว
อื่นบ้าง ก็ตรงที่มีพระเป็นหัวหน้าครอบครัว และมี
กิจวัตรประจำวันกึ่งวัดกึ่งโรงพยาบาล

ทุกเช้า ผู้ป่วยที่ได้รับการฟื้นฟูสุขภาพให้แข็งแรง
แล้ว จะช่วยกันบิณฑบาตทำความสะอาดภายในบริเวณ
ศูนย์ บางคนช่วยทำอาหาร และแบ่งส่วนหนึ่งไปถวายพระ

ผู้ป่วยเอดส์ ๑๒ ชีวิต เจ้าหน้าที่ ๓ คน และพระภิกษุ ๒ รูป อยู่ร่วมกันภายในศูนย์แห่งนี้ ประหนึ่งญาติพี่น้องในครอบครัวเดียวกัน อาจจะไม่ต่างจากครอบครัวอื่นบ้าง ก็ตรงที่มีพระเป็นหัวหน้าครอบครัว และมีกิจวัตรประจำวันกึ่งวัดกึ่งโรงพยาบาล

หลังอาหารเข้าบางคนอาจจะพักผ่อน บางคนซักผ้า บางคนต้องไปโรงพยาบาลตามที่แพทย์นัด ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ของทางศูนย์ช่วยพาไป โดยอาศัยรถพยาบาลเก่าๆ ที่โรงพยาบาลแห่งหนึ่งให้ยืมใช้ และอาศัยผู้ป่วยเอดส์ที่แข็งแรงแล้วเป็นคนขับ

ราวหกโมงเย็น จะสวดมนต์ไหว้พระร่วมกัน โดยอาศัยคู่มือสวดมนต์ไหว้พระที่ทางศูนย์เพื่อนชีวิตจัดพิมพ์ขึ้นเอง ซึ่งนอกจากจะมีบทสวดมนต์แปลบางส่วนเหมือนกับฉบับสวนโมกขพลารามแล้ว ยังมีข้อความโน้มน้าวให้เห็นคุณประโยชน์ของการสวดมนต์ไว้อย่างน่าสนใจ เช่น “ในเวลาว่าง แทนที่จะปล่อยชีวิตให้ผ่านไปวันๆ ลองเปลี่ยนแปลงตนเองใหม่ นำบทสวดมนต์ต่างๆ มาทบทวนหรือพิจารณาบ่อยๆ จะค่อยๆ เข้าใจชีวิตได้ลึกซึ้งยิ่งๆ ขึ้น อาศัยคำสอนนั้นมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต จะได้ไม่หลงทาง เป็นการบรรเทาทุกข์โทษเวรภัยของชีวิตอย่างถูกวิธี ดีกว่ามัวหมกมุ่นคิดแต่เรื่องกังวลใจ ซึ่งทำให้ชีวิตจมปลักอยู่กับความทุกข์มิรู้สิ้นสุดเหมือนที่ผ่านๆ มา...”

หรือ “การสวดมนต์ไหว้พระร่วมกันเป็นหมู่กลุ่มคณะ มีพลานุภาพอันยิ่งใหญ่เหลือประมาณ จงร่วมแรงร่วมใจกันสร้างสันติสุขให้แก่โลกและแก่ตนเอง ด้วยการสวดมนต์ไหว้พระเป็นประจำทุกวัน... ฯลฯ”

หลังสวดมนต์ไหว้พระแล้ว ทุกคนจะแยกย้ายกันไปพักผ่อน เตรียมพร้อมสำหรับการเผชิญภารกิจในวันต่อๆ ไป ซึ่งไม่มีใครรู้ว่าจะสิ้นสุดลงในวันใด..

ชีวประวัติของท่านผู้ก่อตั้งศูนย์

ราว ๔๓ ปีก่อน ณ ตรอกสลักหิน กรุงเทพมหานคร เด็กชายพงษ์เทพ แซ่ฮ้อ ถือกำเนิดลิ้มตาดูโลก เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๔๙๖ เป็นบุตรคนที่สามของนายเด็กขุน

แซ่ฮ้อ และนางจัม แซ่ลิ้ม

ชีวิตในวัยเด็ก ต้องโยกย้ายที่อยู่ค่อนข้างบ่อย ตอนที่เรียนอยู่ชั้นมูล (อนุบาลในสมัยนี้) พ่อทำงานเป็นเสมียนโรงเหล้าอยู่จังหวัดอุดรธานี พ่อขึ้นเรียนชั้นประถมปีที่หนึ่ง พ่อก็ได้รับจดหมายจากลุง ให้ย้ายครอบครัวไปอยู่ด้วยกันที่จังหวัดฉะเชิงเทรา หลังจากจบชั้นประถมปีที่ห้า พ่อแม่ก็อพยพครอบครัวจากฉะเชิงเทราเข้ากรุงเทพฯ เปิดร้านขายของชำเล็กๆ เลี้ยงครอบครัว จนกระทั่งจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่สาม ทางบ้านถูกไล่ที่ ต้องอพยพไปอยู่ที่จังหวัดสมุทรปราการ และยุติการศึกษาสายสามัญเพียงเท่านั้น หันไปเรียนวิชาชีพพระยะสันด้านช่างอิเล็กทรอนิกส์ จบแล้วทำงานอยู่ได้ ๔ ปี ก็ถูกเกณฑ์ไปเป็นทหาร ๒ ปี ในสังกัดกองร้อยเสนารักษ์ รพ.ค่ายธนระวี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

หลังปลดประจำการเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๑๙ ก็ออกมาเปิดร้านรับซ่อมเครื่องเสียงและเครื่องใช้อิเล็กทรอนิกส์เล็กๆ อยู่ที่บ้าน ดิ้นรนทำมาหากินตามประสานเมืองหลวงอยู่หลายปี เผชิญปัญหาและความทุกข์นานัปการ จนประจวบเหมาะให้ได้ซื้อหนังสือจากร้านธรรมบูชาไปอ่านจึงเริ่มรู้จักท่านพุทธทาสภิกขุ ท่านโกวิท เขมานันทะ สันติอโศก และอาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์ พร้อมกับเริ่มสนใจปัญหาชีวิตในมุมมองของศาสนธรรมร่วมสมัย และสนใจปัญหาสังคมมากขึ้น

อยู่มาวันหนึ่ง ความรู้สึกอัดอั้นน้อยหนายต่อการแก่งแย่งแข่งขันในสังคมเมืองหลวง ก็ปะทุถึงขีดสุด จึงได้ตัดสินใจไปพบอาจารย์สุลักษณ์ถึงที่ทำงาน ไปพบด้วยความรู้สึกศรัทธาที่เป็นคนกล้าพูด ตรงไปตรงมา และฟังเข้าใจง่าย ไปปรับทุกข์กับท่านตรงๆ ว่า “เปิดกรุงเทพฯ สุดจะทน เต็มไปด้วยเล่ห์เหลี่ยมสารพัด คนที่คิดตรงไปตรงมาอยู่ไม่ค่อยได้ อยากจะไปให้พ้นๆ ไป

เป็นครูอาสาสอนเด็กๆ ในป่าเขาทุรกันดารที่ไหนก็ได้ อาจารย์พอจะช่วยแนะนำหรือติดต่อสถานที่ให้ได้หรือไม่...” จึงได้รับการแนะนำให้ไปที่กลุ่มประสานงานศาสนา เพื่อส่งคน ติดต่อกับนายชัยวัฒน์ เขียวพงษ์ศิริ หรือไม่ก็นายไพศาล วงศ์วรวิสิทธิ์

นายชัยวัฒน์ได้เสนอให้ไปพบนายแพทย์สงวน นิตยารัมภ์พงศ์ ซึ่งขณะนั้นเป็นรองผู้อำนวยการโรงพยาบาลราชสีลา จังหวัดศรีสะเกษ (ปัจจุบันเป็นผู้ช่วยปลัดกระทรวงสาธารณสุข) เพราะคุณหมอกำลังต้องการอาสาสมัครไปช่วยดูแลงานอาชีพเสริมสำหรับญาติผู้ป่วย เช่น ทอผ้า จักสาน ฯลฯ เพื่อให้เป็นรายได้พิเศษแก่ญาติผู้ป่วยยากจนที่โรงพยาบาลราชสีลา ซึ่งจะทำกันในเวลาว่างระหว่างดะเอียม

สาเหตุที่คุณหมอรื้อเริ่มโครงการอาชีพเสริมรายได้แก่ญาติผู้ป่วยในเวลาว่าง ก็เพราะเห็นใจความยากจนของประชาชนในท้องถิ่นนั้น เมื่อไม่มีค่ารักษาทางโรงพยาบาลก็ช่วยสงเคราะห์ให้ แต่ญาติผู้ป่วยบางรายก็ยั้งดีดิ่งที่จะนำผู้ป่วยกลับบ้าน โดยอ้างว่าถึงแม้จะสงเคราะห์ค่ารักษาให้ และผู้ป่วยก็มีอาหารกินฟรีทุกมื้อ แต่ตัวญาติต้องซื้ออาหารจากร้านค้าหน้าโรงพยาบาลกินเองหรือบางคนก็ต้องทิ้งไร่นามาดูแลผู้ป่วย ถ้าต้องอยู่กับผู้ป่วยนานเป็นสัปดาห์คงจะไม่ไหวแน่ คุณหมोजึงคิดทำโครงการช่วยเหลือดังกล่าวขึ้นมา

“ในส่วนของตัวเราเองก็เพิ่งจะลงนามปฏิบัติงานพัฒนาเป็นครั้งแรกในชีวิต รู้สึกงงงวยเหมือนกันที่ญาติผู้ป่วยบอกว่าไม่มีเงินซื้อข้าวกิน แต่มีเงินซื้อเหล้า เวลา ดะเอียมก็นั่งๆ นอนๆ กันตามระเบียบตึกเต็มไปหมด เมื่อไปชวนมาทอผ้าหรือจักสานเพื่อจะมีรายได้พิเศษ และเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยเขากลับปฏิเสธกันเป็นส่วนใหญ่ โดยให้เหตุผลว่ากำลังไม่สบายใจเกี่ยวกับปัญหาของคนป่วย ไม่มีกะจิตกะใจในการเข้าร่วมกิจกรรม เราพยายามแก้ไข้ปัญหาและผลักดันโครงการอยู่หลายเดือน แต่ก็ไม่มีคนหันมาตามที่คาดหมาย ผลสุดท้ายเราเองต้องเป็นฝ่ายล่าถอย ขอดอนตัวออกจากโครงการ เพราะรู้สึกว่ามันไม่สามารถผลักดันงานให้บรรลุเป้าหมายได้..”



หลังจากนั้น ก็ไปอยู่กับพระประชาปสนธมฺโมที่สวนโมกข์เก่า อาศัยข้าววัดกิน ทดลองมีชีวิตแบบชาวสวนอยู่ระยะหนึ่ง คิดในใจตามประสาหนุ่มช่างฝันว่า ถ้าทำสวนได้สำเร็จจริง ก็จะช่วยคนที่ยากจนได้บ้าง ไปอยู่ด้วยกัน แต่ก็ไม่สำเร็จดังคาดหมายอีก จึงได้แต่ปลอบใจตัวเองว่าคงเป็นเพราะเราไม่ใช่เกษตรกรโดยกำเนิด

ตัดสินใจเดินทางจากสวนโมกข์พุมเรียงย้อนกลับไปแดนอีสาน อาศัยอยู่กับชวานาครอบครัวหนึ่งเป็นเวลาสองปี เมื่อเห็นชาวบ้านมีปัญหาข้าวสาลีหรือแมลงรบกวน ก็ช่วยไปขอคำปรึกษาจากเกษตรตำบล และช่วยเป็นวิทยากรสอนวิชาซีฟช่างซ่อมวิทยุให้แก่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน แต่ด้วยอุปนิสัยที่ตรงไปตรงมา และชอบคิดช่วยเหลือชาวบ้าน ประกอบกับในสมัยนั้นยังมีกลิ่นอายของคอมมิวนิสต์อยู่ จึงกลับเป็นเหตุให้กลายเป็นผู้ต้องสงสัยในสายตาของฝ่ายปกครองและเจ้าหน้าที่ตำรวจ

“สารพัดปัญหาที่เกิดขึ้นในทุกๆ ที่ ล้วนเกิดจากกิเลสตัณหาของคน..ข้าราชการก็เต็มไปด้วยกิเลสตัณหา ชาวบ้านก็ถูกครอบงำด้วยกิเลสตัณหาเหมือนกัน ทั้งข้าราชการและชาวบ้านล้วนมีส่วนในการสร้างปัญหาทั้งสิ้น แต่น้อยคนนักที่จะยอมรับว่าตนเองก็คือผู้หนึ่งที่มีส่วนร่วมในการสร้างปัญหา และเริ่มต้นด้วยการพยายามแก้ไข้ที่ตนเองให้มากกว่าการไปคิดแก้ไข้ผู้อื่น.. ซึ่งไม่ได้หมายความว่าเมื่อเหนื่อยหน่ายท้อแท้ใจอะไรขึ้นมา ก็ประชดประชันชีวิตว่าต่อจากนี้เราจะไม่รู้หรืออยู่เกี่ยวกับปัญหาสังคมอีกแล้ว คนที่รับรู้หรือแบกรับปัญหา

“ผู้ป่วยที่ทำได้ รู้จักทำสมาธิ มีจิตใจที่ดีงาม รู้จักช่วยเหลือผู้ที่อ่อนแอหรือด้อยโอกาสกว่า รู้จักดูแลรักษาสุขภาพ ออกกำลังกายตามสมควร รับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะ งดเว้นสิ่งเสพติดทุกชนิด เขาก็จะมีสุขภาพที่แข็งแรงในระยะยาวได้”

สังคมไว้มาก ย่อมต้องเหนื่อยหนักและมีโอกาสพลั้งเผลอสติไปบ้างเป็นธรรมดา เมื่อระลึกได้แล้ว ก็ไม่ควรถือทิฐิให้เป็นทุกข์แก่ตนเองเปล่าๆ ควรถือโอกาสที่จะได้ประเมินหาจุดสมดุลอันเหมาะสมต่อการแก้ปัญหาทั้งในส่วนของตัวเราเองและในส่วนของสังคม ที่แวดล้อมตัวเราด้วย..”

“..ในช่วงปลายของปีที่สอง ที่ใช้ชีวิตอยู่ในชนบทอีสาน เริ่มรู้สึกผิดหวังในหลายเรื่อง และคิดอยากจะทำบวช จึงเริ่มฝึกตัวเองให้คุ้นเคยกับการกินข้าววันละสองมื้อ หาหนังสือนวโกวาทมาอ่านและตัดสินใจว่าจะบวชอยู่กับพระที่เคयरู้จักกันในจังหวัดเชียงใหม่ แต่บุญไม่ถึง จึงได้แค่เพียงฝึกปฏิบัติธรรมในชุดชาวตลอดพรรษานั้น แล้วเดินทางกลับไปอยู่บ้านเดิมที่สมุทรปราการ ทำงานทำและได้พบคู่โดยไม่คาดคิดแต่อยู่ด้วยกันเพียงสองปี ก็มีอันต้องจากกัน”

สู่ร่มกาสาวพัสตร์

ราวกลางปี พ.ศ.๒๕๒๙ ปัญหาความทุกข์ของชีวิตบีบคั้นให้คิดจะทำบวชอีกครั้ง แต่ครั้งนี้ไม่กล้าคาดหวังอะไรมาก คิดง่าย ๆ เพียงว่าถ้าอยู่ได้ก็อยู่ อยู่ไม่ได้ก็สึก

๑๓ กรกฎาคม ๒๕๒๙ นายพงษ์เทพ ดริย-ญาณลักษณะ จึงได้รับเมตตาจากคณะสงฆ์ให้เข้ารับการอุปสมบท โดยมีพระครูปริยัติยานุรักษ์ เป็นพระอุปัชฌาย์ พระดวงดี ฐิตปัญโญ เป็นพระกรรมวาจาจารย์ พระมหาวิรัตน์ ธมฺมวฑฺฒโน เป็นพระอนุสาวนาจารย์ และได้รับฉายาใหม่เป็นพระพงษ์เทพ ธมฺมครูโก

เมื่อบวชเป็นพระภิกษุแล้ว ในพรรษาแรกๆ ท่านใช้เวลาส่วนใหญ่ในการศึกษาหลักธรรมคำสอนต่างๆ ทั้งจากพระไตรปิฎก จากหนังสือของท่านพุทธทาสภิกขุ พระเทพเวที (ประยูร ญฺ ปยุตโต) ตลอดจนถึงเทปธรรมะ

จากสำนักต่างๆ เท่าที่มีอยู่ในห้องสมุดของวัดอโงนค

ในพรรษาต่อ ๆ มา นอกจากความพยายามที่จะศึกษาให้เข้าใจธรรมะอย่างลึกซึ้งแล้ว ท่านยังให้ความสนใจกับปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วย ท่านจึงเรียบเรียงธรรมะหรือสาระความรู้ต่างๆ พิมพ์แจกญาติโยมในระหว่างออกบิณฑบาตเป็นประจำ โดยถือเป็นการประยุกต์วิธีเผยแพร่ธรรมอีกแนวทางหนึ่งในท่ามกลางยุคสมัยที่ประชาชนกำลังหันห่างจากศีลธรรมไปเรื่อยๆ

เริ่มสนใจปัญหาเอดส์

ปี ๒๕๓๖ ท่านเห็นว่าปัญหาการระบาดของโรคเอดส์ที่กำลังแพร่กระจายไปอย่างกว้างขวางได้แผ่ปกคลุมชุมชนหมู่บ้าน คีบคลานเข้าสู่ครอบครัว และผู้ติดเชื้อเอดส์ส่วนมากต้องเผชิญชะตากรรมเพียงลำพังอย่างเงียบๆ บางคนถูกออกจากงาน บางคนถูกรังเกียจจากญาติพี่น้อง ฯลฯ ท่านจึงตัดสินใจใช้สถานที่ที่ญาติโยมมีจิตศรัทธาบริจาคให้ทำสาธารณประโยชน์ ก่อตั้งเป็นสถานพักฟื้นสำหรับผู้ป่วยเอดส์ด้อยโอกาส เช่นผู้ป่วยยากจน หรือผู้ป่วยที่ถูกทอดทิ้ง เป็นต้น

แม้ในระยะแรกจะมีพระภิกษุร่วมวัดรูปหนึ่ง ทักทวนว่า “ท่านอย่าไปยุ่งกับเรื่องเอดส์เลย พลาดพลั้งไปจะไม่คุ้ม” แต่ด้วยเมตตาธรรมและความมุ่งมั่นเอาจริงเอาจัง ท่านกลับมีความเห็นว่า “ถ้าวันนี้ไม่กล้าลงมือทำ วันหน้าอาจจะสายเกินไป..และพระองค์จะอยู่ไม่ได้ ก่อนที่ชาวบ้านจะไปไม่รอด”

ด้วยเหตุนี้โครงการเพื่อนชีวิต จึงได้ถือกำเนิดขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ ๒ ประการคือ ๑) เพื่อให้การช่วยเหลือแก่ผู้ติดเชื้อเอดส์ที่ด้อยโอกาสอย่างเป็นรูปธรรม และ ๒) เพื่อประยุกต์คำสอนและบทบาทศาสนาให้เกิดกระบวนการแก้ไขปัญหาล้างคมอย่างมีประสิทธิภาพผลต่อผู้

ด้อยโอกาส

จับงานเอดส์ด้วยจิตใจเด็ดเดี่ยว

จากคนที่ไม่เคยมีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์มาก่อน ท่านได้เริ่มศึกษาค้นคว้าอ่านตำรา ขอความรู้จากแพทย์ พยาบาลที่รู้จักกัน ตลอดจนติดต่อหาแหล่งทุน และได้รับการสนับสนุนจาก NAPAC ให้ดำเนินการก่อสร้างอาคารที่พักผู้ป่วยหลังแรก จุผู้ป่วยได้ ๗ เตียง แต่ถ้าจำเป็นต้องอยู่กันอย่างเบียดเสียด ก็อัดเข้าไปได้ประมาณ ๑๐ เตียง

“แม้กระนั้นก็มีผู้ป่วยอีกส่วนหนึ่งทะลักออกไปนอนกางมุ้งที่ศาลาสวดมนต์ริมสระน้ำ รวมแล้วจึงมีผู้ป่วยประมาณ ๑๕ เตียง นับว่าค่อนข้างมากเกินกว่ากำลังเจ้าหน้าที่ในสมัยนั้น ซึ่งมีเพียงพระ ๓ รูป กับผู้ช่วยพยาบาลอีก ๑ คน แต่ก็จำเป็นต้องทำเพราะผู้ป่วยบางคนออกจากโรงพยาบาลมาในสภาพที่ร่างกายทรุดโทรมหมดเงินที่จะรักษาตัวแล้วบางคนก็ถูกญาติพี่น้องตัดขาด ชมซานมาขออาศัยต่อชีวิตไปอีกระยะหนึ่ง จะให้นอนที่ไหนก็ไม่เกี่ยง ขอเพียงให้มีที่นอนหลบแดดหลบฝนได้ก็พอแล้ว...แม้แต่หัวหน้าช่างก่อสร้าง ก็ยังมานอนป่วยอยู่ในอาคารที่เขาสร้างมากับมือ...

ปีต่อมา มี Dr. Carl F. Weissfoch ชาวแคนาดา ผู้ใจบุญท่านหนึ่ง อ่านพบข่าวของคุณย์เพื่อนชีวิตในหนังสือพิมพ์ จึงได้ช่วยติดต่อหาทุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย (Canada Fund) มาสร้างอาคารผู้ป่วยให้อีกหนึ่งหลัง เพื่อคลี่คลายปัญหาการอยู่อย่างแออัดยัดเยียดในอาคารหลังเก่า..”

ประเดิมด้วยผู้ป่วยที่โรงพยาบาลไม่ต้องการ

“๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗ ผู้ป่วยเอดส์รายแรก

“เขาทำอาหารถวายพระทุกวัน...เมื่อเรายืนยันว่าเอดส์ไม่ได้ติดต่อทางอาหาร เราก็ต้องกล้าฉันทานอาหารที่เขาทำถวาย ซึ่งเขาก็ปรุงอาหารกันตามปกติธรรมดา เอาทัพพีคนแกงบ้าง ชิมบ้าง เติมเครื่องปรุงตามที่เห็นเหมาะสมเสร็จแล้วก็คนต่อ แม้น้ำลายจะมีเชื้อเอดส์อยู่บ้าง แต่ก็น้อยมาก ...”

ถูกส่งต่อจากโรงพยาบาลแห่งหนึ่งไปรับการดูแลจากทางศูนย์ฯ ด้วยเหตุที่เขาช่วยตนเองไม่ค่อยได้ เชื้อ Cytomegalo-virus ทำลายจอตาของเขาจนเกือบบอดสนิท ไม่สามารถเดินเข้าออกห้องน้ำได้โดยลำพังสร้างความลำบากใจให้แก่เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลแห่งนั้นเป็นอย่างยิ่ง พ่อแม่ของเขาก็เสียชีวิตไปหมดแล้ว และไม่มีญาติพี่น้องคนไหนยินยอมให้อยู่ร่วมบ้าน

“เขาอาศัยอยู่กับเราค่อนข้างนาน ดูเหมือนจะสองเดือนเศษ ถ้าถูกบังคับให้ไปอยู่กับญาติภายใต้สิ่งแวดล้อมที่บีบคั้นให้มีความเครียดสูง วิตกกังวลมาก ภูมิคุ้มกันของร่างกายจะลดลงอย่างรวดเร็ว เกิดโรคแทรกซ้อนได้ง่าย และจะเสียชีวิตในเวลาอันสั้น

“ในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้ป่วยเป็นที่ยอมรับของคนรอบข้าง เขาจะมีกำลังใจ มีสุขภาพจิตดี มีภูมิคุ้มกันโรคสูงขึ้น โอกาสเจ็บป่วยด้วยโรคแทรกซ้อนก็จะลดลง

“ผู้ป่วยที่ทำได้ รู้จักทำสมาธิ มีจิตใจที่ตั้งงาม รู้จักช่วยเหลือผู้ที่อ่อนแอหรือด้อยโอกาสกว่า รู้จักดูแลรักษาสุขภาพ ออกกำลังกายตามสมควร รับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะ งดเว้นสิ่งเสพติดทุกชนิด เขาก็จะมีสุขภาพที่แข็งแรงในระยะยาวได้

“แม้เราจะสามารถฟื้นฟูผู้ป่วยให้แข็งแรงขึ้น จนสามารถกลับบ้านได้ราว ๕๐ เปอร์เซ็นต์ แต่เราก็คพบว่าผู้ป่วยส่วนใหญ่ที่กลับไปอยู่บ้าน มักจะมีสุขภาพที่ทรุดโทรมลงค่อนข้างรวดเร็ว สาเหตุหนึ่งที่เราพบบ่อยๆ ก็คือผู้ป่วยไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำเหมือนเมื่อครั้งยังพักฟื้นอยู่ในโครงการฯ ซึ่งมีกฎระเบียบในสิ่งแวดล้อมที่งดเว้นเพศสัมพันธ์ งดอาหารแสลง เช่น อาหารทะเลของดิบๆ สุกๆ ของหมักดอง เป็นต้น ที่นี่พอกลับบ้านไปปฏิบัติกลับกันเสีย หรือบางครั้งญาติพี่น้องบีบคั้นมากเกินไป ท้อแท้ใจ ไม่กินยา ก็ย่อมจะอายุสั้นเป็น

คืออย่างไร..ในการอยู่ร่วมกับผู้ติดเชื้อเอดส์

ปัจจุบันทีมงานของศูนย์เพื่อนชีวิตประกอบด้วย พระภิกษุ ๒ รูป เจ้าหน้าที่ช่วยดูแลผู้ป่วย ๑ คนและเจ้าหน้าที่ฝ่ายอื่นๆ อีก ๒ คน มีผู้ป่วยเอดส์พักอาศัยในศูนย์ ๑๒ คน ทั้งหมดอยู่ด้วยกันในโครงการฯ ประหนึ่งญาติพี่น้องครอบครัวเดียวกัน กินข้าวหม้อเดียวกัน กับข้าวก็ช่วยกันทำเอง คนป่วยซึ่งได้รับการฟื้นฟูให้มีสุขภาพแข็งแรงก็เข้ามาช่วยกันทำครัว

“เราทำอาหารถวายพระทุกวัน..เมื่อเรายืนยันว่าเอดส์ไม่ได้ติดต่อทางอาหาร เราก็ต้องกล้าฉันทอาหารที่เราทำถวาย ซึ่งเขาก็ปรุงอาหารกันตามปกติธรรมดา เอาทัพพีคนแกงบ้าง ชิมบ้าง เดิมเครื่องปรุงตามที่เห็นเหมาะสม เสร็จแล้วก็คนต่อ แม้ในน้ำลายจะมีเชื้อเอดส์อยู่บ้าง แต่ก็น้อยมาก และทางวิชาการเขาก็กินยืนยันว่าเชื้อเอดส์ตายในอุณหภูมิ ๕๕ องศาเซลเซียสขึ้นไป ซึ่งเรารู้ยู่่าในหม้อแกงหรือในกระทะมันมีอุณหภูมิสูงพอที่จะทำให้เชื้อเอดส์ตายได้..”

ที่กล่าวมาเป็นเพียงคำบอกเล่าของ **พระพงษ์เทพ ธมฺมครุโก** เพื่อนชีวิตของผู้ติดเชื้อเอดส์ ซึ่งน่าจะถือเป็นข้อยืนยันได้อย่างดีว่า การอยู่ร่วมชขายคากับผู้ติดเชื้อเอดส์ ไม่ใช่เรื่องน่ากลัวจนเป็นไปไม่ได้ ถ้าเรารู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา และมีเมตตากรุณาอันเป็นมนุษยธรรมขั้นพื้นฐานมากเพียงพอแล้ว คุณธรรมที่มีอยู่ในจิตใจย่อมจะช่วยพึ่งกำแพงแห่งความกลัวให้ทลายลงได้โดยไม่ยาก



หากท่านผู้ใดมีความประสงค์จะขอความช่วยเหลือหรือต้องการให้กำลังใจแก่ผู้ที่กำลังต่อสู้กับความเจ็บป่วย โปรดติดต่อได้ที่
ศูนย์เพื่อนชีวิต โทรศัพท์ (๐๕๓) ๒๘๓๒๗๒



(ต่อจากหน้า ๑๕)

๔) กลุ่มสังฆอาสาพัฒนา ได้เสนอทิศทางงานของตนดังที่กระผมได้เล่าถึงในฉบับที่แล้ว

การประชุมทุกครั้งที่ผ่านมา นอกจากจะเป็นเวทีแลกเปลี่ยนความคืบหน้าของทั้งงานเก่าและใหม่ จากแต่ละฝ่ายแล้ว ยังถือเป็นโอกาสประเมินผลเพื่อการพัฒนากิจกรรมให้ดียิ่งขึ้นด้วย ขณะเดียวกันเวทีนี้ยังทำหน้าที่ชี้จุดอ่อนจุดแข็งของกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนการดำเนินงาน ดังเช่น ความห่วงใยต่อกิจกรรมที่หลายกลุ่มองค์กรเน้นไปในการการเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน หรือที่เรียกว่า ธุรกิจเพื่อชุมชน โดยกริ่งเกรงว่าถึงที่สุดแล้วชาวบ้านก็อาจเป็นเพียงผู้ผลิตและทำการค้าขายผลิตภัณฑ์จากชุมชน แม้จะเป็นผลิตภัณฑ์ที่ดีมีประโยชน์ต่อผู้บริโภค และอาจจะช่วยลดการพึ่งพิงระบบกลไกตลาดได้บ้าง หากชุมชนควรตระหนักเสมอว่า ธุรกิจชุมชนที่เกิดขึ้นนี้ถือเป็นการพัฒนาในระดับกาย กล่าวคือเพียงเพื่อทำให้ชีวิตมีเครื่องอุปโภคบริโภคใช้สอยพอเหมาะพอควรและไม่ถึงกับเป็นหนี้สิน แต่พร้อมๆ กันไปชุมชนจะต้องเน้นการพัฒนาในระดับศีล สมาธิ และปัญญาไปด้วย

อย่างน้อยวิถีชีวิตของชาวบ้าน ก็ไม่ควรจะใช้เวลาเกือบทั้งหมดทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจเท่านั้น หากควรสนใจสร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อความงามของชีวิตด้านในด้วย ซึ่งหากดูแลโน้มการรวมตัวของเครือข่ายกลุ่มนี้มาตลอด ๕-๖ เดือนที่ผ่านมา ผมเชื่อว่าอนาคตเราคงจะได้เห็นกิจกรรมที่ทำขึ้นจากความพร้อมอกพร้อมใจของทุกฝ่าย

ผมคงจะได้ติดตามความคืบหน้าของเครือข่ายกลุ่มนี้และเก็บมาเล่าสู่กันฟังเช่นเดิมครับ..!



♣ บุหรี่กับสิ่งแวดล้อม : ภัยที่คาดไม่ถึง ♣

นอกจากการสูบบุหรี่จะทำให้เกิดควันและอากาศเสียต่อสภาพแวดล้อมอันตรอบข้างแล้ว หากย้อนกลับไปก่อนที่บุหรี่จะมาเป็นมวน เราจะพบว่าในกระบวนการผลิตนั้นทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกัน ทราบกันดีอยู่แล้วว่าการสูบบุหรี่เป็นสาเหตุให้เกิดโรคที่คร่าชีวิตมนุษย์ปีละมากๆ ทั้งโรคหัวใจ มะเร็งปอด ถุงลมโป่งพอง เส้นเลือดตีตันและโรคที่เกี่ยวข้องกับระบบการหายใจ ประมาณว่ามีคนไทยที่เสียชีวิตจากโรคเหล่านี้ถึง ๔๒,๐๐๐ คนในแต่ละปี แต่มีคนไม่มากนักที่ทราบว่าบุหรี่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมหาดศาลเช่นกัน

เริ่มจากการปลูกยาสูบ ไม่ว่าจะพันธุ์เตอร์กิช พันธุ์เวอร์ยีเนีย หรือพันธุ์เบอร์เลย์ ยอดนิยมสำหรับการผลิตบุหรี่กรองทิพย์ ชาวไร่จะต้องทะนุถนอมบำรุงเลี้ยงใบยาให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์ที่สุด ทั้งการรดน้ำอย่างระมัดระวังไม่ให้ใบยาฉีกขาดด้วยแรงน้ำ ทั้งการฉีดยาไม่ให้เชื้อราหรือแมลงมารบกวน ตลอดระยะเวลาสี่เดือนที่ใบยาสูบในไร่จะถูกทยอยเก็บ คัดใบงามแต่ละใบออก ไปสู่ขั้นตอนการบ่มยาต่อไปนั้น ผู้ปลูกจะใส่สารคาร์บอนेट ออธิน ลงไปในผืนไร่ทุกสัปดาห์ เพื่อปรับสภาพให้ใบยาเหล่านี้งดงามสมใจ ยิ่งในขั้นตอนการบ่มก็จำเป็นต้องใช้น้ำมันเชื้อเพลิงปริมาณมหาศาลด้วย

เพียงคร่าวๆ แค่นี้ก็พอจะเห็นแล้วว่าในการผลิตใบยาสูบมีการใช้สารเคมีในปริมาณมากเท่าไร และยังอันตรายแปรรูปจากใบยาสูบเป็นใบยาแห้งเท่ากับหนึ่งต่อเจ็ด ความเข้มข้นของการใช้สารเคมีเหล่านี้จะมีเพียงใด

ดร.ไซมอน แชนแมน ซึ่งเสนอรายงานวิจัยในการประชุมของสมาคมควบคุมการบริโภคยาสูบในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกเมื่อเร็วๆ นี้ยังเสนอข้อมูลเพิ่มเติม

ว่า เมื่อพิจารณาปริมาณของเศษขยะในถังขยะ เราจะพบกันบุหรี่อยู่มากที่สุด ซึ่งมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมหาดศาลเพราะเป็นขยะที่ไม่ย่อยสลายตามสภาพธรรมชาติ ปัจจุบันทั่วโลกมีการผลิตบุหรี่ออกมารวมกันห้าแสนล้านมวน การสูบบุหรี่ยังเป็นสาเหตุของอัคคีภัยถึงร้อยละเจ็ดอีกด้วย นอกจากนี้ในกระบวนการบ่มใบยา ยังทำให้มีการตัดพินกันมากมายจากป่า โดยเฉพาะในประเทศแถบอัฟริกาเช่น เคนยา มาลาวิ และแทนซาเนีย ที่มีการทำโรงบ่มอย่างเลือนลอยคือการย้ายที่ตัดไม้พินเพื่อบ่มยาไปเรื่อยๆ

สุภาภรณ์ อัญมณกุล
คุณภาพสังคม **ไทยรัฐ** ๑๘ ธ.ค. ๒๕๓๘

♣ ตั้งผู้หญิงเป็นเบอร์สาม ♣
ในคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ญี่ปุ่น

ในการจัดตั้งรัฐบาลใหม่ของประเทศญี่ปุ่นเมื่อเร็ว ๆ นี้ ได้มีการแต่งตั้ง นางริตสุโกะ นากาโอะ อดีตข้าราชการกระทรวงสาธารณสุขให้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมของญี่ปุ่น ซึ่งถือได้ว่าเป็นตำแหน่งสำคัญรองอันดับสามในคณะรัฐมนตรีทีเดียว และนับเป็นปรากฏการณ์สำคัญที่มีการตั้งสตรีให้ดำรงตำแหน่งบริหารระดับสูงเช่นนี้ อีกทั้งเธอเองไม่เคยเล่นการเมืองมาก่อน เพราะรับราชการมาตลอด

อีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้การดำรงตำแหน่งรัฐมนตรียุติธรรมของเธอมิมีความสำคัญมากในขณะนี้ สืบเนื่องจากเรื่องที่รัฐบาลญี่ปุ่นกำลังเผชิญหน้า และการกิจที่เธอจะต้องสะสางให้สำเร็จในตำแหน่งนี้ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องยากๆ ที่สั่นคลอนรัฐบาลมาแล้วทั้งสิ้น อย่างไรก็ตามเรื่องการใช้เงินกองทุนอย่างผิดกฎหมายเพื่อไปค้าจนไม่

ให้บรรษัทการเงินล้ม การใช้กฎหมายเพื่อเข้าจัดการชั้น เด็ดขาดกับนิยายโอม ซินรินเกียที่ถูกล่าว่าหาว่ามี ส่วน พัวพันกับการวางระเบิดสถานีรถไฟใต้ดินที่โตเกียวเมื่อ ปีที่แล้ว

“ความคิดที่ว่าเราควรจะมีรัฐมนตรีหญิงบ้างนั้น เป็นเรื่องที่ได้รับการยอมรับกันมากขึ้น แต่การตั้งให้เธอ เป็นรัฐมนตรียุติธรรมคราวนี้นั้น มันอีกเรื่องหนึ่ง” นัก วิเคราะห์การเมืองคนหนึ่งให้ความเห็น “ตำแหน่งของเธอ ถือได้ว่าเป็นตัวตัดสินชี้ขาดเสถียรภาพของรัฐบาลทีเดียว”

นางนาโกะ ยังเป็นสมาชิกเพียงคนเดียวใน คณะรัฐบาลนายฮาชิโมโตะที่ไม่ได้เป็นนักการเมือง เธอ เข้ารับราชการกระทรวงสาธารณสุขและสวัสดิการตั้งแต่ ปี ๒๕๐๑ และเป็นสตรีคนแรกที่สามารถได้เข้าด้าน อาชีพการงานขึ้นมาจนสามารถดำรงตำแหน่งระดับสูง หลายตำแหน่ง ก่อนที่จะเกษียณไปเมื่อปี ๒๕๓๔

โดยทั่วไป สตรีญี่ปุ่นยังต้องเผชิญกับอุปสรรค ขวากหนามมากทั้งในวงการเมืองและวงการธุรกิจ ปัจจุบันมีสตรีเพียง ๑๒ ท่าน ที่เป็นสมาชิกสภาล่างที่ ทรงอำนาจ จากจำนวนที่นั่งทั้งหมด ๕๑๑ ที่นั่ง แม้ว่าการ แต่งตั้งสตรีให้ดำรงตำแหน่งในคณะรัฐมนตรีจะไม่ใช้ เรื่องแปลกอีกต่อไป แต่การตั้งสตรีให้ดำรงตำแหน่งที่ สำคัญในรัฐบาลยังถือเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก เพราะมีสตรี สองสามท่านที่เคยได้ดำรงตำแหน่งในคณะรัฐบาลชุด ก่อน ๆ มาแล้ว แต่เป็นตำแหน่งที่ไม่สลักสำคัญอะไร

ลินดา ซิก, รอยเตอร์

บางกอกโพสต์ ๑๓ มกราคม ๒๕๓๔

♣ โปлицันกอนูร์กัร ♣

ตำรวจเมืองอังกฤษกำลังพลิกโฉมหน้าจากเจ้า หน้าทีรัฐผู้หน้าเกรงขาม เป็นพันธมิตรผู้นารักของสภาพ แวดล้อมแล้วละครับ

เขาจะประเดิมความคิดเรื่องผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ ยุคใหม่ให้กับสถานีตำรวจในเขตเซสเซอร์เป็นแห่งแรก แล้วจะค่อยๆ ขยายแนวคิดให้เป็นรูปธรรมแห่งการปฏิบัติ

ออกไปเรื่อยๆ

เริ่มด้วยการเปลี่ยนรถตำรวจ จากที่เคยใช้น้ำมัน เชื้อเพลิงมาใช้พลังงานจากแบตเตอรี่เพื่อลดปัญหา มลภาวะในอากาศ สมุดบันทึกประจำวันก็จะทำมาจาก กระดาษที่ผ่านการหมุนเวียนนำมาใช้ใหม่ และเพื่อเป็น การลดขยะ จะมีการเปลี่ยนมาใช้ลูกปืนที่ไม่มีตะกั่วใน การซ้อมยิง และยังคงเลิกเอาไม้มาทำกระบอง แต่จะทำ จากพลาสติกแทนด้วย

พอความคิดริเริ่มนี้เป็นข่าวกระเซ็นกระสายออกไป ปรากฏว่ากลุ่มนักบรรจงศิลป์หาสิ่งแวดล่อมต่างขานรับกัน ยกใหญ่เชียร์วครีบ กระทั่งมีคนเชื่อว่าต่อไปการกระทบ กระทั่งกันระหว่างตำรวจกับนักเดินขบวนคงไม่มีให้เห็นอีก

ไม่แนะครับ “ตำรวจสีเขียว” ของโครงการนี้อาจ จะไปช่วยกลุ่มสิ่งแวดล้อมยกปาย ตะโกนคำขวัญอะไร ต่างๆ กับเขาด้วย

ข่าวว่าเขตดังกล่าวกำลังคัดเลือกตำรวจที่อาสา สมัครเข้าร่วมโครงการอย่างคึกคัก

นอกจากการตัดแปลงตนเองให้เป็นมิตรกับสิ่ง แวดล่อมมากขึ้น ด้วยวิธีการต่างๆ ข้างต้นแล้ว เขายัง คิดจะทำอะไรอย่างอื่นอีกตั้งหลายอย่าง

เป็นต้นว่า จะเอาพลังงานแสงอาทิตย์กับพลังงาน ลมมาใช้กับสถานีตำรวจ จัดให้ตำรวจใช้รถร่วมกันให้ มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ใช้จักรยานในการออกตรวจ ท้องที่มากขึ้น ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่มาพักอยู่ใกล้กับโรง พักมากที่สุด เพื่อลดการสิ้นเปลืองเชื้อเพลิงสำหรับการ เดินทางมาเข้าเวร ปรับปรุงบริเวณโรงพักให้ร่มรื่น เพื่อ ให้นัก ฝึเสื้อและแมลงต่างๆ ได้ใช้เป็นที่อยู่ได้ รวมทั้งยัง จะคอยดูแลรักษาตามหลังคาสถานีตำรวจต่างๆ ด้วย

นอกจากนี้ยังจะหรีเสียงไซเรนที่เคยดังบาดหู ชาวบ้านลง หรือเสียงวิทยุสื่อสารลงเพื่อประหยัดแบต- เตอรีซึ่งเป็นขยะที่ย่อยสลายได้ยาก และก่อกมลพิษกับ ดินและน้ำ พร้อมกับลดการใช้เครื่องทำความร้อนและ พยายามใช้พลังงานอย่างคุ้มค่า เครื่องแบบก็จะทำจาก โยสังเคราะห์ที่ผ่านการหมุนเวียนนำมาใช้ใหม่

ขนาดโล่ป้องกันตัวที่ใช้อยู่ขณะนี้ก็ดูเก่าแก่กับฝูงชน ถ้าหมดสภาพและต้องเปลี่ยนอันใหม่ เขาก็จะไม่ทิ้งของ

แก่นะครับ แต่จะเอาไปหลอมใหม่เพื่อทำกรวยยาสำ
หรับห้องจรรยา (ที่มา **เดอะซันเดย์ไทม์**)

นายชอกแซก **สยามโพสต์** ๒๑ ธันวาคม ๒๕๓๘

♣ วัดขุไต้ที่สถานเลี้ยงสัตว์ ♣

วัดแห่งหนึ่งกำลังไล่ที่สัตว์เลี้ยงจำนวนมากออกไป
เพื่อนำที่ดินไปให้เขาหาประโยชน์ทางธุรกิจเพื่อให้ได้
เงินมาสำหรับการก่อสร้างหอพระไตรปิฎกให้สำเร็จ

ทั้งนี้นายวีรศักดิ์ สุขุม ทนายความของวัดปาก-
น้ำภาษีเจริญเผยว่าจะใช้เวลาสำหรับสถานเลี้ยงสัตว์ทุ่ง
สีกันจนถึงสิ้นเดือน เพื่อโยกย้ายออกไปจากพื้นที่ที่เป็น
กรรมสิทธิ์ครอบครองของวัด ซึ่งอยู่แถวตอนเมือง โดย
ขู่ว่าถ้าไม่สามารถย้ายออกไปได้ทันเวลา จะมีการขอ
อำนาจศาลเพื่อไล่

ทนายความได้อ้างว่าสมเด็จพระสังฆราชเจ้า
เจ้าอาวาสวัดปากน้ำวัย ๗๑ ปี ต้องการจะใช้ประโยชน์
ในเชิงพาณิชย์จากที่ดินผืนนี้ เพื่อนำเงินมาบูรณปฏิ-
สังขรณ์วัดปากน้ำ

“ช่วงนี้วัดมีค่าใช้จ่ายด้านต่าง ๆ มากครับ เช่น
การก่อสร้างหอพระไตรปิฎกซึ่งต้องใช้เงินถึง ๒๐๐ ล้าน
บาท” นายวีรศักดิ์กล่าว และเผยต่อว่าเหตุที่ค่าก่อสร้าง
ของหอพระไตรปิฎกแพงก็เพราะทำด้วยหินอ่อนทั้งหมด
โดยสร้างเสร็จไปแล้วร้อยละสิบ

ส่วนคุณพิมลอร อังศไวทย์ ผู้ดูแลสถานที่เลี้ยง
สัตว์ทุ่งสีกันรู้สึกตกอกตกใจเป็นอย่างมากต่อคำขานนี้
“เป็นไปไม่ได้เลยคะ แล้วเราจะย้ายหมา ๒,๕๐๐ ตัว แมว
๓๐๐ ตัว และวัว ควาย เกะ แพะ เป็ด ไก่ และห่าน
จำนวนมากเหล่านี้ไปที่ไหนกัน เราต้องใช้เวลาในการ
เตรียมตัวมากคะสำหรับการย้ายสัตว์จำนวนมากเช่นนี้”

เธอบอกต่อว่า เธอต้องหาที่อย่างน้อย ๒๐ ไร่
สำหรับสัตว์เหล่านี้ ซึ่งเดี๋ยวนี้คงยากและคงมีราคาแพง
มากจนไม่อาจหาเงินมาซื้อได้ และเธอเองได้แจ้งกับทาง
วัดแล้วเมื่อปีกลายว่ากำลังหาที่ใหม่อยู่ แต่เพิ่งจะรู้เกี่ยวกับ
เส้นตายเมื่อเร็วๆ นี้เอง

“ไม่ใช่ที่เราไม่อยากจะย้ายออกไปหรอกนะคะ
ถ้าพวกเขาจะเชิญพวกเราออกไป แต่เราเองก็ไม่รู้จะไป
ไหนคะ” เธอกล่าว

วัดปากน้ำเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินผืนนี้มา
๕๐ ปี แล้ว โดยได้รับมอบจากผู้ใจบุญท่านหนึ่ง ในปี
๒๕๒๙ ทางเจ้าอาวาสวัดปากน้ำได้ตกลงมอบที่ดินผืน
นี้ให้กับคุณจำลอง ศรีเมือง ซึ่งเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด
กรุงเทพมหานครสมัยนั้น เพื่อทำเป็นที่เลี้ยงสุนัขและ
สัตว์ที่ตกทุกข์ได้ยากต่าง ๆ

สถานเลี้ยงสัตว์แห่งนี้อยู่ภายใต้การดำเนินงาน
โดยสมาคมส่งเสริมสวัสดิการสัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์
ซึ่งมีคุณศิริลักษณ์ ศรีเมือง เป็นประธาน

ส่วนทางผู้รักสัตว์ พุทธศาสนิกชนและนักวิจารณ์
สังคมทั้งหลายต่างพากันต่อว่าทางวัดว่าเห็นแก่การพัฒนา
ทางวัดมากเกินไป และบอกว่าการขูให้ย้ายออกครั้งนี้
เป็นการกระทำที่น่าละอาย

คุณพงษ์ศักดิ์ เวชชาชีวะ รองประธานสมาคม
เพื่อป้องกันการทำทารุณกรรมต่อสัตว์แห่งประเทศไทย
กล่าวว่า ผู้เกี่ยวข้องกับวัด รวมทั้งท่านเจ้าอาวาสได้
กระทำการละเมิดคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ที่เน้นการ
ช่วยเหลือและความเมตตาที่มีต่อสรรพสัตว์ที่ตกทุกข์
ได้ยาก

ส่วนนายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ บอกว่า พุทธศาสนา
บ้านเราดกเป็นทาสของระบอบทุนนิยมมากเกินไป “เหตุ
นี้พวกเขาจึงให้ความสำคัญกับวัดมากกว่าชีวิตของสัตว์
ต่าง ๆ สุนัขเลยไม่มีความหมายอะไรกับพวกเขา พวกเขา
(วัดปากน้ำ)เห็นแต่เงินเท่านั้น ช่างน่าอายจริง ๆ ครับ”

แต่อาจารย์สุลักษณ์ยังบอกด้วยว่า บางที่ท่าน
เจ้าอาวาสอาจจะไม่มีส่วนรู้เห็นกับการขับไล่สถานเลี้ยง
สัตว์ครั้งนี้ก็ได้

“ท่านอาจจะไม่รู้อะไรกับเรื่องนี้ก็ได้” เขากล่าว
“สงสัยว่าจะเป็นผลงานของพวกกรรมการวัดมากกว่า
ครับ”

บางกอกโพสต์ ๑๐ มกราคม ๒๕๓๘



**หลักเกณฑ์ปฏิบัติ
สำหรับการใช้บริการตู้หนังสือเสขีธรรม**

๑) หากท่านมีความต้องการหนังสือเล่มใดที่ทางกองสารนิยกรได้แนะนำผ่านทางตู้หนังสือแล้ว ขอได้ส่งจดหมายหรือไปรษณียบัตรแจ้งความจำนง พร้อมระบุชื่อหนังสือที่ท่านต้องการ มาให้ทางเจ้าหน้าที่ได้ทราบ ทั้งนี้โดยขอได้ครั้งละ ๑ เล่ม โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ

๒) การให้บริการตู้หนังสือเสขีธรรมนี้ เพื่อจุดประสงค์สนับสนุนการศึกษาค้นคว้าของ **ภิกษุ สามเณร และแม่ชี** เป็นหลัก ดังนั้น ภายหลังจากที่ผู้จัดทำได้ส่งหนังสือไปถวายแล้ว หากท่านมีความสนใจหนังสือเล่มอื่นอีก ขอให้แสดงความจำนงพร้อมระบุชื่อหนังสือที่ต้องการมาให้ทางเจ้าหน้าที่ได้ทราบ และเขียนวิจารณ์หรือเสนอความคิดเห็นที่ได้จากการอ่านหนังสือเล่มก่อนมาด้วย

สำหรับท่านผู้อ่านที่เป็นฆราวาสนั้น หากท่านสนใจหนังสือที่เราแนะนำ ก็สามารถสั่งซื้อผ่านทางศพพ. ในราคาพิเศษ ๒๐% โดยส่งรายชื่อหนังสือที่ต้องการมาที่ ตู้หนังสือเสขีธรรม ๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จพระเจ้าพระเจ้า คลองสาน กทม. ๑๐๖๐๐ ธานีติส่งจ่าย นายพิภพ อุดมอิทธิพงศ์ ป.ณ. คลองสาน

พระพุทธานุภาพแบบพิเศษ



ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์-
ชัญเสน เรียบเรียง
ศูนย์ไทยทิเบต จัดพิมพ์
หนา ๒๔๔ หน้า
ราคา ๑๔๐ บาท
เอ่ยชื่อผู้เขียนท่านนี้
ในแวดวงทิเบตวิทยาคงไม่มี
ผู้ใดไม่รู้จักแน่ หากจะต้องมี
เสียงนิยมชมเชยหลายครั้ง

ด้วยซ้ำ เนื่องจากท่านเป็นผู้หนึ่งที่ได้ผลิตงานนิพนธ์คุณภาพเกี่ยวกับทิเบตคือออกมา ให้เราอ่านอย่างต่อเนื่องดังที่ได้บรรยายไว้ในส่วนของความน่าในเล่มว่า ได้เริ่มจากงานแปลนวนิยายที่มีชื่อเสียงและขายดีในช่วง พ.ศ. ๒๕๐๖-๒๕๐๗ ได้แก่เรื่อง **ดาที่สาม** และเรื่อง **นายแพทย์ลาซา** เมื่อได้เข้าเฝ้าองค์ทะไลลามะเป็นครั้งแรกใน พ.ศ. ๒๕๒๓ ได้รับพระราชทานหนังสือ **โพธิสัตว์จรรยาวัตตาร** จากพระองค์ท่าน ก็ได้แปลออกสู่โลกหนังสืออีก และต่อมายังได้แปลและพิมพ์ **อิสรภาพจากการลี้ภัย** อันเป็นอัตชีวประวัติขององค์ทะไลลามะใน พ.ศ. ๒๕๓๔ **พิชพันธุแห่งความรัก** (พ.ศ.๒๕๓๕) และ **การฝึกจิตดุจแสงอาทิตย์** (พ.ศ.๒๕๓๖)

สำหรับ **พุทธศาสนาแบบทิเบต** เขียนในระหว่างไปศึกษาและเก็บข้อมูลเป็นเวลาสามเดือนที่เมืองธรรมศาลา (ผู้เขียนใช้ว่า "ธรรมศาลา") ประเทศอินเดีย ระหว่างเดือนมีนาคม-พฤษภาคม ๒๕๓๘ และจุดประสงค์ของการเขียนและตีพิมพ์เผยแพร่หนังสือเล่มนี้ ดังที่ท่านผู้เขียนได้ระบุไว้เองว่าเพื่อแก้ไขความเข้าใจและความเชื่อที่ผิดๆ ที่คนทั่วไปมีต่อพุทธศาสนาแบบทิเบต

หนังสือเล่มนี้แบ่งออกเป็นทั้งหมด ๑๐ บท มี (๑) ประวัติความเป็นมาของประเทศทิเบต (๒) พระพุทธศาสนานิกายสำคัญในทิเบต (๓) มรรควิถีของพุทธศาสนาแบบทิเบต (๔) ดริกกาย (๕) พระพุทธเจ้า-พระโพธิสัตว์ (๖) ลามะ ทากินี ธรรมบาล (๗) ดรรควิภาษา (๘) มาถยมิก (๙) พุทธศิลปะของทิเบต (ภาพพระบฏ พุทธนาฏศิลป์ และการสร้างพระพุทธรูป) (๑๐)งานฉลองของทิเบต พร้อมด้วยภาคผนวกเรื่อง การเลือกสรรองค์ทะไลลามะ

จะเห็นได้จากสารบัญว่า หนังสือเล่มนี้ตั้งใจจะตอบคำถามในประเด็นสำคัญ ที่คนทั่วไปติดขัดคั่งข้องในใจทั้งนั้น จะเรียกว่าเป็นความพยายามขั้นต้นเพื่อจัด

ทำหนังสือประเภทคู่มือสำหรับการศึกษาในระดับเบื้องต้นเห็นจะไม่ผิด หวังว่าต่อไปจะมีหนังสือในลักษณะดังกล่าวจากผู้เขียนท่านเดียวกันหรือท่านอื่นๆ ออกมาอีก โดยควรมีการอ้างหลักฐานจากแหล่งอื่นๆ ที่พิสดารออกไปมากกว่านี้ ซึ่งคงเป็นประโยชน์มากขึ้นต่อผู้เรียนและผู้สนใจ

พิภพ อุดมอิทธิพงษ์

การพัฒนาที่ยั่งยืน



พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต)
สำนักพิมพ์โกมลคีมทอง
บริษัทเคล็ดไทย จำกัด
กระดาษปก 280 หน้า

การพัฒนาที่ยั่งยืน

เป็นปาฐกถาธรรมของท่าน
เจ้าคุณพระธรรมปิฎก(ประ-
ยุทธ์ ปยุตฺโต) ในงานครบ
รอบวันเกิดहारอบของ

อาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์ ณ หอประชุมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เนื้อหาในเล่มได้วิพากษ์วิจารณ์ถึงแนวคิดจากตะวันตก โดยเฉพาะอเมริกาซึ่งเป็นแม่แบบของการพัฒนาที่กล่าวกันว่าทันสมัย ล้าหน้าไปด้ววิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แต่ความทันสมัยเช่นนี้ได้แบ่งแยกมนุษย์ออกจากธรรมชาติ เริ่มตั้งแต่รากฐานความคิดของมนุษย์ที่จะเข้ามาควบคุมธรรมชาติ เข้ามาจัดสรรธรรมชาติเพื่อที่จะสนองความต้องการของมนุษย์ โดยมีได้มองว่ามนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ จนทำให้วิถีชีวิตของมนุษย์เปลี่ยนไป กลายเป็นการฟุ้งเฟ้อเหิม นิยมในทางบริโภคนิยมอย่างไม่ยั้งขาดั้ง

จากนั้นท่านเจ้าคุณพระธรรมปิฎกได้กล่าวถึงจุดเปลี่ยนของการพัฒนาแบบตะวันตก ที่เริ่มหันกลับมาตระหนักถึงธรรมชาติที่กำลังถูกทำลายไป อันจะนำความวิบัติมาสู่มนุษย์เราอย่างเลี่ยงมิได้ และเริ่มหันกลับมามองมนุษย์ว่าเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ และธรรมชาตินั้นย่อมดำรงอยู่ของมันอย่างนั้น พระจันทร์

พระอาทิตย์ก็ดำรงอยู่อย่างธรรมชาติของมันอย่างนั้น ไม่ว่าจะเรามีเราหรือไม่มีเราอยู่ก็ตาม โลกของเราก็ดำรงอยู่ของมันอย่างนั้น แต่ที่เราต้องการคือ ธรรมชาติที่อยู่ร่วมกันอย่างมีดุลยภาพ การที่เราจะอยู่ร่วมกันอย่างมีดุลยภาพ เราต้องเปลี่ยนความคิด ทัศนคติ ตลอดจนวิถีชีวิตกันใหม่

เกี่ยวกับแนวคิดของการพัฒนาแบบยั่งยืน ท่านได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์การพัฒนาของธนาคารโลกที่เน้นการดำรงรักษาสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ และอีกกระแสการพัฒนาที่เอาวัฒนธรรมเป็นตัวตั้งซึ่งเป็นของทางองค์การยูเนสโก ว่าทั้งสองกระแสยังเป็นเพียงแค่การประนีประนอม โดยเป็นการลดความต้องการประโยชน์ของแต่ละฝ่ายลงเท่านั้น แต่ยังไม่ถึงขั้นที่จะนำไปสู่ความยั่งยืนได้

ดังนั้นท่านจึงนำเสนอแนวคิดการพัฒนาของตะวันออกที่มีได้มองแบ่งแยกระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ มนุษย์เป็นหนึ่งในอันเดียวกับธรรมชาติ เราเองก็อยู่ในระบบนั้น การกระทำของเราอย่างใดอย่างหนึ่งย่อมส่งผลถึงกันตามหลักอิทัปปัจจยตา การพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นต้องพัฒนาทั้งด้านศีล สมาธิและปัญญาควบคู่กันไป จึงจะสามารถดำรงไว้ซึ่งความยั่งยืน อันจะก่อให้เกิดความเกื้อกูลกันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ และดุลยภาพของการดำรงอยู่ร่วมกัน

สมเกียรติ มีธรรม

มีเพียงภาษาเป็นอาวุธ



โดย ส.ศิวรักษ์
สำนักพิมพ์เคล็ดไทย
จำนวน ๓๓๑ หน้า
ราคา ๑๘๐ บาท

เป็นงานรวมข้อเขียน บทสัมภาษณ์และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับ ส.ศิวรักษ์อีกชิ้นหนึ่ง ซึ่งงานชิ้นหลังๆ ของ ส.ศิวรักษ์ก็เป็นในลักษณะนี้แทบทั้งสิ้น ความคิดเห็นที่ ส.ศิวรักษ์แสดงออกมาใน

ทุกโอกาสก็ล้วนแต่เป็นความคิดที่น่าจะเรียกได้ว่า ตกตลึงแล้ว ดังเช่นความคิดเกี่ยวกับการเอาเปรียบคน ยากจน ระบบที่อยู่ดีธรรม การครอบงำของสังคม บริโภคนิยม แต่ที่จะมีพิเศษในเล่มนี้ ก็คงจะเป็นเรื่อง เกี่ยวกับคดีของเขาที่ถูกพูดถึงอยู่บ่อยๆ ในหลายโอกาส อย่างไรก็ตามงานเขียนของเขาก็เป็นงานเขียนที่มีเสน่ห์ น่าติดตามอยู่เสมอ ด้วยภาษาที่ไหลลื่นกลมกลื่น การประชดประชันอย่างเผ็ดร้อนตามแบบของเขา และข้อคิด ทวนกระแสที่ลุ่มลึกจุดประกายให้คนคิด และในโอกาส ที่เขาได้รางวัล “Right Livelihood” (รางวัลสัมมาอาชีวะ) หรือที่เรียกกันทั่วไปว่าเป็นรางวัลโนเบลทางเลือก ก็น่า ที่จะหยิบงานของเขามาพิศมำอ่านดูกันสักหน่อย เนื่อง จากเป็นการแนะนำหนังสือจึงไม่อยากเสนอรายละเอียด มากกว่านี้

นันทพงษ์ เวชมาสินทร์

วินัย เรื่องใหญ่กว่าที่คิด



โดย พระธรรมปิฎก (ป.อ.ป ยุตโต)

จำนวน ๕๒ หน้า

ราคา ๓๕ บาท

ในความเข้าใจของ คนจำนวนมาก คำว่า “วินัย” เป็นสิ่งที่ขัดแย้งหรือตรงข้าม กันกับ “เสรีภาพ” พุดง่าย ๆ ก็คือ “วินัย” เป็นตัวขัด

ขวางเสรีภาพนั่นเอง

หลายคนเชื่อว่าในการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น เสรีภาพส่วนบุคคลเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ดังนั้น สิ่งใดที่จะมาบั่นทอนเสรีภาพดังกล่าวจะต้องถูกต่อต้าน ฝ่าฝืนหรือทำลายให้หมดไป แต่แล้วกลับกลายเป็นว่า แทนที่จะช่วยส่งเสริม กลับเป็นการขัดขวางพัฒนาการ ของระบอบประชาธิปไตยไปเสียเอง หน้ซ้ำยังเกิดเป็น ปัญหาซ้ำซ้อนเข้ามาอีกคือ ปัญหาการขาดวินัย

สาเหตุสำคัญของปัญหาดังกล่าว น่าจะมาจาก การเข้าใจความหมายของคำว่า “วินัย” และ “เสรีภาพ”

คลาดเคลื่อนจากความจริงนั่นเอง “แท้ที่จริงแล้ว คำว่า “วินัย” จะมีความหมายเพียงแค่ว่าความเป็นระเบียบ เช่น วินัยการจราจร หรือการอยู่ร่วมกันในหมู่คณะ ในโรงเรียนหรือในสถาบันเท่านั้นก็หาไม่

หากแต่หมายถึงระบบระเบียบทั้งหมดของชีวิต และสังคมมนุษย์เลยทีเดียว ในทางพุทธศาสนา คำๆ นี้ มีความสำคัญยิ่ง มักจะใช้คู่กับคำว่า “ธรรม” เป็น “ธรรมวินัย” และทั้งสองคำนี้มีความหมายที่สัมพันธ์กัน อย่างแยกไม่ออก” (หน้าที่ ๙)

คำว่า “วินัย” มีความหมายอย่างไรในทางพุทธ ศาสนา มีความสัมพันธ์กับอะไบ้าง และจะสร้างได้ อย่างไร ความเห็นต่อคำถามต่างๆ เหล่านี้มีอยู่ใน หนังสือเล่มนี้แล้ว

และไม่ว่าท่านจะเห็นด้วยหรือไม่กับความเห็น ในหนังสือ แต่เชื่อว่าเมื่อได้อ่านจนจบแล้ว ท่านจะรู้สึก เหมือนกับข้าพเจ้าว่า เรื่อง “วินัย” นี้เป็นเรื่องใหญ่และ สำคัญกว่าที่คิดหรือเคยคิดจริงๆ



นันทพงษ์ เวชมาสินทร์



กำหนดการ

ปาฐกถามูลนิธิโกมลคีมทอง ประจำปี ๒๕๓๙

เรื่อง **ครูของแผ่นดิน**

สร้างสรรค์การเรียนรู้ กอบกู้ชุมชน

โดย ครูสุรินทร์ กิจนิตย์ชีว์ โรงเรียนสาครสิริวิทยาลัย
วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๙ เวลา ๑๕.๐๐-๒๐.๓๐ น.
หอประชุมเล็ก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- ๑๕.๓๐-๑๖.๐๐ น. การแสดงรำเหย่ย จากนักเรียนโรงเรียนหมู่บ้านเด็ก
- ๑๖.๐๐-๑๗.๐๐ น. การแสดงดนตรี จากวงคันทนายาว
- ๑๗.๐๐-๑๗.๓๐ น. บทกวี โดย
คุณเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์
คุณองคาร กัลยาณพงศ์
- ๑๗.๓๐-๒๐.๓๐ น. กล่าวเปิดโดย คุณอรศรี งามวิทยาพงศ์
การแสดงปาฐกถาโดย ครูสุรินทร์ กิจนิตย์ชีว์
กล่าวปิดโดย อ.สุลักษณ์ ศิวรักษ์

การอดอาหารนับเป็นการอดกิเลสอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะในท้องที่ความเนียง สงขลาณี ญาติโยมถวายอาหารบิณฑบาตชนิดดีเลิศแทบทั้งสิ้น เนื่องเพราะความอุดมสมบูรณ์ของดินฟ้าอากาศเป็นปฐมเหตุ

นานวันเข้าอาหารอันดีเลิศนี้ กลายเป็นกิเลสฆ่าพระทางอ้อมให้เกียจคร้านได้ เมื่อถึงเทศกาลเข้าพรรษา ก็เป็นเทศกาลอดอาหารด้วยทางหนึ่งสำหรับศากยบุตร หากตามใจปากและกิเลสอยู่เรื่อย ก็จะมีอันดุจสุกรได้ภายในไม่กี่วันนั่นเอง เมื่อมีส่วนเกินในท้องไส้มาก พาลไม่อยากทำความเพียรเป็นงั้นไป

เมื่อตอนเริ่มเข้าพรรษาปีนี้ ได้อดอาหารสองวัน วันแรกฉันแต่น้ำเปล่า วันที่สองตกเย็นไปร่วมวงฉันน้ำปานะกับเพื่อนสหัมมิก ด้วยรู้สึกหิวขึ้นมาตะหงิดๆ

ไม่กี่วันมานี้ ตั้งแต่ ๒๗-๓๑ ก.ค. อาจารย์เจ้าอาวาสได้เริ่มอดอาหารรวดเดียว ๕ วัน แต่ทุกวันยามเย็นท่านจะร่วมวงฉันน้ำตาลแว่น ซึ่งถือว่าเป็นยาเก็บได้ ๗ วันและดื่มน้ำปานะด้วยทุกวัน

“อย่างนี้ ไม่เรียกว่าอดอาหารที่แท้จริงหรอก ให้แท้จริงต้องดื่มแต่น้ำเปล่าอย่างเดียวเท่านั้น”

พระวิราโค ลูกครึ่งฝรั่งชาว-ดำ ผู้สิ้นราคะกำหนด ยินดีสำหรับอย่างอวดดี ตัวท่านเองว่าจะอดหลายครั้งแต่ยังไม่ได้อดสักที ตอนเช้ามักจะฉันเพียง ๒-๓ นาทีแล้วรีบลุกขึ้น ฉันเสร็จเร็วกว่าใครอื่นบอกว่า “ไม่อยากฉันมากเกินไป”

แต่ตกเย็นจะดื่มกาแฟแก้วใหญ่สามถึงสี่แก้วไม่ขาด กลางคืนจะนั่งสมาธิเดินจงกรมทำความเพียรได้ทั้งคืน ไม่นอนอยู่หลายคืน ด้วยฤทธิ์เดชแห่งพลังกาแฟและความถือดี ขณะที่คนอื่นหลับนั้นฉันตื่นอยู่เสมอ

หลวงถึกซึ่งชอบถึกสกลบาตร ถึกได้สม่ำเสมอ เป็นนิจอย่างชำนาญ เป็นแฟนกาแฟด้วยผู้หนึ่งที่ยามค่ำคืนจะทำความเพียร หากอะไรมานั่งถึกนั่งทำได้ทั้งคืน ท่านจะดูโรงฉันและตั้งกาน้ำ เรียงกระโถนเตรียมไว้

ก่อน จนถูกท่านวิราโค ผู้ชอบอยู่ดีด้วยกันว่า “หลวงถึกเข้าเวรกะตึกนะ”

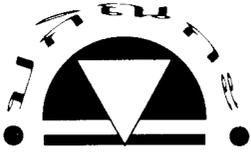
พรรษาสองตอนอยู่วัดป่าตะวันตก ได้เคยอดอาหารสิบวันรวด แต่ทุกวันแฉะจะนำกระตักน้ำปานะมาถวายทุกวัน เป็นเครื่องตีมนรณะประเภทน้ำมะตูม ชา น้ำขิงเป็นอาทิ วันท้าย ๆ รู้สึกเบาไหวงไร้น้ำหนักไร้พลังกำลัง มีเพียงกำลังจิตที่เพียรทำเพื่อเอาชนะตัวเอง เพื่อทำตามคำปวารณาว่าจะอดอาหารสิบวันเพื่อเขียนนิยายสักเรื่อง เมื่ออดอาหารเช่นนี้ก็ได้รับอนุญาตไม่ต้องมาทำวัตรสวดมนต์ ทำให้มีเวลานั่งคิดเขียนมากขึ้น (แต่เรื่องที่เขียนภายในเวลาจำกัด ขณะที่เนื้อหามีมากนั้น ก็ไม่อาจทำได้ครบถ้วนเต็มที่ตามใจนึก)

คราวนั้นพออดอาหารครบสิบวัน ได้รับความชื่นชมยอมรับว่าเอาจริงได้ตามคำปวารณาไม่เหมือนพระนวกะชาวตะวันตกรูปหนึ่ง ซึ่งอดอาหารประจำ แต่ภายในกุฎิที่ปักเต็มไปด้วยอาหารของหวานที่เก็บได้เจ็ดวันเช่นช็อคโกแลตชนิดไม่มีนม และของหวานผงสำเร็จรูปนานาที่ทำให้ท้องอืด อดอาหารได้ห้าสิบวันที่เดียว พอบอกใครว่าอดอาหารก็ไม่มีใครเชื่อถือ รู้ๆ กันว่าองค์นี้คือรับชั้นฉันของหวานเสริม ไม่ได้อดอาหารจริงดังว่าแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม พระชาวตะวันตกซึ่งทำหน้าที่รองเจ้าอาวาส ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ทำความเพียรอย่างหนักมาตลอด เข้ามาบอกว่า “ผมก็เคยอดอาหารสิบวันเหมือนกัน แต่ไม่ได้ฉันน้ำปานะเลย ดื่มแต่น้ำเปล่าเท่านั้น” ราวกับจะบอกว่าอย่าเพิ่งกระหึ่มลำพองไปเหนือฟ้ายังมีฟ้า เหนือเมฆยังมีดาว เป็นงั้นไป

ที่แสนสันต์คือพระเยอรมัน ผู้แฉะเข้ามาบอกว่า “ผมอดยิ่งกว่านี้อีก อดรวดเดียว ๕๐ วัน “ท่านบอกหน้าตาย” แต่อาจารย์ให้ฉันน้ำผึ้งสัปดาห์ละขวดเท่านั้นเอง” อ้อ เป็นเช่นนั้นเอง ข้าพเจ้าหัวเราะในใจ

๑ ส.ค. ๓๗ ลิปโป รจนา





จากสยามสู่สวีเดน

นิพนธ์ แจ่มดวง

ห้าโมงเย็นของวันทำงานหนึ่งอันแสนธรรมดาของต้นเดือนพฤศจิกายน ขณะที่สายตากำลังได้ไปตามแถวอักษรตัวจิวที่เบียดเรียงกันตามคำสั่งชื่อๆ ของเครื่องมือที่ถือว่าเป็นสุดยอดความเฉลียวฉลาดแห่งยุคสมัยอยู่นั้น หูของผมก็ได้ยินเสียงจากเครื่องโทรศัพท์ข้างตัว เมื่อเอื้อมมือไปรับ เสียงปลายสายบอกให้รู้ว่าผู้ติดต่อเข้ามาเป็นสุภาพสตรีชาวต่างประเทศ เธอกล่าวว่าต้องการจะพูดกับอาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์ ผู้ซึ่งว่าการเป็นผู้อำนวยการของสถาบันสันติ-ประชาธรรม ผมแจ้งแก่เธอไปว่าอาจารย์สุลักษณ์เดินทางออกจากที่ทำงานเพื่อกลับบ้านแล้ว เธอถามถึงหมายเลขโทรศัพท์ที่บ้านของอาจารย์ ซึ่งผมก็ได้บอกเธอไป เธอได้ถามเพิ่มเติมว่าหมายเลขรหัสข่างหน้านั้นคือ... ใช้หรือไม่ ซึ่งทำให้ผมทราบบานี่เป็นการโทรศัพท์ข้ามทวีป ก่อนจะกล่าวขอบคุณและวางสาย เธอบอกด้วยว่าเธอนั้นชื่อเบนเน็ต

คล้อยหลังมาไม่ถึง ๓ นาที โทรศัพท์เครื่องเดิมดังขึ้นอีกครั้ง แต่คราวนี้เป็นเสียงผู้ชายชาวไทย หากมีความประสงค์เหมือนกันกับสายแรก เมื่อต่างได้แนะนำตัวกันแล้วผู้พูดก็ได้แจ้งข่าวสำคัญขึ้นหนึ่งให้ผมได้ทราบ นั่นคือผลของการที่คณะกรรมการเลือกสรรผู้รับรางวัลที่มีชื่อว่า The Right Livelihood Award หรือรางวัล Alternative Nobel ประจำปี๑๙๙๕ ตัดสินให้อาจารย์สุลักษณ์ เป็น ๑ ในจำนวน ๔ คนที่ได้รับรางวัลประจำปีนี้ในฐานะนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนและผู้นำเสนอแนวทางการพัฒนาอย่างใหม่ที่มีใช้ตุนิยม โดยสำนักงานผู้ดำเนินการเรื่องนี้จะได้จัดให้มีการแถลงรายนามผู้ได้รับรางวัลอย่างเป็นทางการในอีก ๓ วันถัดจากนั้นไป ณ ประเทศสวีเดน ถึงตรงนั้นผมจึงระลึกได้ว่าสุภาพสตรีเจ้าของเสียงที่ติดต่อมาเมื่อไม่กี่นาทีก่อนหน้านั้นจะต้องเป็นคุณเคอสเตน เบนเน็ต ผู้อำนวยการคนสำคัญของหน่วยงานนี้ที่อยู่ในกรุงสต็อกโฮล์มประเทศสวีเดนนั่นเอง โดยพิธีรับมอบรางวัล The Right Livelihood Award (หรืออาจแปลเป็นไทยว่ารางวัลสัมมาอาชีวะนี้) จะได้จัดเป็นงานใหญ่ภายในรัฐสภาสวีเดนในวันที่ ๘ ธันวาคม ซึ่งเป็นเวลาก่อนหน้าพิธีรับมอบรางวัลโนเบลหลัก (รางวัลสันติภาพ) ราว ๒ วัน ผู้ซึ่งรับแจ้งข่าวเรื่องดังกล่าวมาให้ทางเราทราบนี้ก็คือคุณประหยัด กุลภา หนุมนักเรียนไทยและนักคตินักเขียนที่เดินทางไปพำนักตั้งรกรากอยู่ในแดนดินยุโรปเหนือราว ๒๕ ปี คุณประหยัดกับผมนั้นเรียกได้ว่ารู้จักกันแต่เพียงชื่อเสียงเรียงนามเท่านั้น โดยที่ผมอาจจะได้เปรียบกว่าหน่อยก็ตรงที่มีโอกาสได้อ่านต้นฉบับบทบันทึก “คนนอกคุก” ของอาจารย์สุลักษณ์โดยเฉพาะตอนที่ความร้อนระอุของ รสช. ไปได้ลมหนาวอยู่ที่ประเทศสวีเดน ซึ่งก็ได้คุณประหยัดนี้เองมาเป็นโยมอุปัฏฐากคนสำคัญ นี่เป็นครั้งแรกที่เราได้มีโอกาสสนทนากันสั้นๆ ซึ่งก็ไม่นึกเลยว่าการติดต่อกันครั้งต่อไปของเราจะเป็นการพูดคุยทักทายกันอย่างอบอุ่นที่สนามบิน Arlanda ณ ชานกรุงสต็อกโฮล์มในอีก ๑ เดือนถัดจากนั้นมา

เวลาราว ๑ นาฬิกาของวันที่ ๓ ธันวาคม อาจารย์สุลักษณ์กับฟินิลฉวี คุณหญิง พันจันทร์ นักเขียนนักหนังสือพิมพ์ชื่อดังและผม เป็นบุคคลเพียงกลุ่มเดียวที่เดินทางออกจากประเทศไทยมุ่งสู่สวีเดนเพื่อเข้าร่วมในพิธีรับรางวัลสัมมาอาชีวะ ประจำปี ๒๕๓๘ เพียงแต่เที่ยวบินของอาจารย์สุลักษณ์กับฟินิลเป็นคนละเที่ยวกับพี่หญิงและผม แม้จะเป็นสายการบินเป็นเดียวกันและออกเดินทางแทบจะในเวลาเดียวกันก็ตาม โดยเครื่องบินของเราจะไปแค่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส จากนั้นจึงจะเปลี่ยนเครื่องเพื่อบินต่อไปยังสวีเดน ณ เมืองสต็อกโฮล์ม ด้วยเหตุนี้จึงเปลืองเวลามากกว่าอาจารย์และฟินิลที่บินตรงจากสยามสู่สวีเดนรวมเบ็ดเสร็จเกือบ ๖ ชั่วโมง

หลังจากการผจญภัยเล็กๆ น้อยๆ ในสนามบินชาร์ลเดอโกล ประเทศฝรั่งเศส สาเหตุเนื่องมาจากการหยุดงาน

ครั้งใหญ่ที่สุดครั้งหนึ่งของคนงานในนครปารีส การลอบก่อวินาศกรรมของชาวอิตาลีอานานิคม และแรงกดดันจากนานาชาติต่อผู้นำฝรั่งเศสในเรื่องการทดลองระเบิดปรมาณู พี่อูบ กับผมก็มาถึงกรุงสต็อกโฮล์มจนได้ ที่นั่นเราผ่านขั้นตอนของการเข้าเมืองอย่างง่าย ๆ ในฐานะแขกรับเชิญของ The Right Livelihood Foundation เรารู้สึกได้ถึงบรรยากาศของสวีเดนที่แตกต่างจากฝรั่งเศสมากนัก ที่นี่แม้จะหนาวเย็นยิ่งกว่า แต่ก็เงียบสงบและดูเหมือนจะมีความปลอดภัยมากกว่าด้วย ขณะกำลังชิมซบความสมถะของสนามบิน Arlanda อยู่ นั้น พี่อูบก็หันไปเห็นคุณประหยัดซึ่งเดินคู่มาหาเราก่อนแล้ว หลังจากการททายทักกันตามประสาคนเพิ่งรู้จักกันจริงๆ เจ้าของบ้านก็หนีบเอาเราขึ้นรถฟอร์ตลีแดงคู่มือ ขับแหวกสายลมเยือกและเกล็ดน้ำแข็งออกไปยังนิवासสถานที่เราทั้งสามชีวิตใช้เวลาทำความรู้จักกันนับแต่นั้นอีก ๘ ราตรี

เย็นวันแรกที่สัมผัสกับสวีเดน เราแวะเอาสัมภาระลงยั้งที่พำนักของคุณประหยัดซึ่งมีภรรยาเป็นชาวสวีเดน เธอชื่ออิวา ทั้งคู่มิบุตรสาวและบุตรชาย ๓ คน ณ ที่นี้มีภักถูกใช้เป็นสถานีสรับส่งแขกคนไทยที่เดินทางมายังประเทศนี้ เนื่องจากน้ำใจที่เอื้อเฟื้อของครอบครัวเจ้าของบ้านและอยู่ไม่ไกลจากสนามบินเทาไค่นัก ที่นั่นเราพบกับนักศึกษาศรีชาวไทยที่อาสาปรุงอาหารมื้อพิเศษเลี้ยงรับอาจารย์สุลักษณ์กับพีนิล แล้วคุณประหยัดก็ขับรถพาเราเดินทางต่อไปยังวัดไทย ซึ่งอยู่คนละฟากกันของตัวเมืองสต็อกโฮล์ม ซึ่งเจ้าตัวเปรียบเทียบให้เรานึกภาพออกว่าจุดที่เราอยู่กันที่เราจะไปนี่เปรียบเหมือนทุ่งรังสิตกับฝั่งบางกอกน้อย ระยะทางห่างกันราว ๘๐ กิโลเมตร พีนิลและอาจารย์สุลักษณ์ซึ่งมาถึงตั้งแต่เมื่อเช้าได้มานมัสการท่านเจ้าอาวาสที่นี่ เมื่อไปถึง นอกจากเราจะได้มีโอกาสรู้จักกับท่านเจ้าอาวาสกับเหล่าลูกวัดแล้ว ยังได้พบกับชาวไทยมากหน้าหลายตาที่มักมาจัดกิจกรรมกันที่วัดด้วย

นอกเหนือจากกำหนดการที่เจ้าภาพผู้มอบรางวัลจัดเตรียมไว้ให้อาจารย์กับพีนิลฉวี อาทิการเลี้ยงรับรอง การพบปะสื่อมวลชน การเสวนาและพบปะพูดคุยกับกลุ่มองค์กรที่สนใจในแนวความคิดและผลงานของอาจารย์สุลักษณ์แล้ว อาจารย์ยังได้ปลีกเวลามาพบปะกับคนไทยในสวีเดนที่รู้จักคุ้นเคยกันด้วย แม้จะขัดข้องบ้างในเรื่องเวลาที่มักกว้างไม่ตรงกัน แต่หลังจากพิธีรับมอบรางวัล The Right Livelihood Award ซึ่งจัดอย่างสง่างามสมเกียรติในค่ำคืนของวันที่ ๘ ธันวาคมภายในอาคารรัฐสภาสวีเดนแล้ว นอกเหนือจากงานเลี้ยงแสดงความยินดีต่ออาจารย์ซึ่งทางสถานทูตไทยในสวีเดนจัดให้อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการแล้ว อาจารย์ยังได้มาร่วมงานที่บรรดาคนไทยในสวีเดนจัดต่ออาจารย์และพีนิลในคืนวันถัดมาที่บ้านของคุณประหยัดด้วย ซึ่งมีชาวไทยมาร่วมอย่างพร้อมเพรียงด้วย โดยอาจารย์ได้ให้อาสาทในทางข้อคิดเตือนใจชาวไทยต่างแดนอย่างน่าฟัง และอยู่ร่วมงานเลี้ยงจนดึกดื่นก่อนที่ท่านทั้งคู่จะขอตัวกลับไปพักผ่อนยังโรงแรมตัวเมืองเก่าของกรุงสต็อกโฮล์ม ท่ามกลางบรรยากาศอบอุ่นอย่างเป็นกันเอง ซึ่งนอกเหนือจากชาวไทยที่นี่แล้ว การเดินทางมาครั้งนี้เรายังได้มีโอกาสพบกับคนไทยในเยอรมันและอเมริกา ที่เดินทางมาร่วมพิธีรับมอบรางวัลของอาจารย์สุลักษณ์และอยู่ร่วมกันที่สวีเดนโดยตลอดด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ ยังไม่นับรวมพระภิกษุไทยคือท่านรองอธิการบดีของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งเดินทางมาประชุมที่เยอรมนีแล้วโยมทางนั้นถวายตัวเรือบินให้เดินทางต่อมาร่วมงานการรับมอบรางวัล โดยท่านกับพระภิกษุอีก ๓ รูปได้รับอาราธนาให้ขึ้นไปสวดกรณียเมตตสูตรอย่างก้องกระหึ่มไปทั่วทั้งรัฐสภาแห่งประเทศสวีเดนอีกด้วย

วันที่ ๑๐ ธันวาคม ก่อนเที่ยงเล็กน้อย บรรดาเราผู้มีได้พำนักอยู่ในประเทศสวีเดนต่างพร้อมใจกันเดินทางกลับ ๒ คนกลับเยอรมัน ๑ คนกลับอเมริกา คราวนี้คณะของอาจารย์คือเราทั้ง ๔ คนได้กลับเรือบินเที่ยวด้วยกันพร้อมหน้าพร้อมตา เหล่าบรรดาลูกศิษย์ลูกหาชาวไทยมาส่งอาจารย์กันที่สนามบินหลายคน โดยที่อาจารย์นั้นทันทีที่เดินทางถึงบ้านแล้ว ก็ต้องไปงานต้อนรับแสดงความยินดีจากกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนที่จัดพิธีมุทิตาจิตให้ในเช้าวันถัดมาที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อีกด้วย



ที่ ๖๒๓/๒๐๒๔/๒๕๓๘

๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๘

เรื่อง ทูลเกล้าฯ ถวายรูปภาพและหนังสือ

เรียน นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์

ตามหนังสือของท่านลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๘ ได้ทูลเกล้าฯ ถวายรูปภาพและคำบรรยายของพระสังฆเสนา เกี่ยวกับหอพระสมุดสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร และหนังสือเกี่ยวกับเสมสิกขาลัยจำนวน ๒ เล่ม แต่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์นั้น

ความทราบฝ่าพระบาทแล้ว มีรับสั่งให้ข้าพเจ้าอัญเชิญพระกระแสร่างท่านดังนี้

- ก่อนอื่นทรงขอแสดงความยินดีที่ได้รับรางวัล “Right Livelihood Award” ของสวีเดน
- ทรงได้รับรูปภาพและคำบรรยายของพระสังฆเสนาแห่งลาดัก และหนังสือเกี่ยวกับเสมสิกขาลัยจำนวน ๒ เล่ม เป็นที่เรียบร้อยแล้ว มีรับสั่งขอบใจ
- ได้ทรงทราบจากสยามสมาคม ว่าท่านจะแสดงปาฐกถา ในวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๘ แต่ไม่สามารถเสด็จในวันดังกล่าวได้ เพราะทรงรับที่จะเสด็จในงาน ๗๒ ชันษา หม่อมเจ้าสุภัทรัตติ ติศกุล ไว้หลายเดือนแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นางดรุณี พูลทรัพย์)

เลขาธิการในพระองค์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

โทรศัพท์ ๒๕๒๔๗๒๓-๕, โทรสาร ๒๕๕๐๘๓๐

ในวันที่ ๓ มีนาคม ทาง**เสมสิกขาลัย**ร่วมกับ**สวนแสงอรุณ** จะจัดงานครบรอบ ๑ ปีเสมสิกขาลัยขึ้น ณ สวนแสงอรุณ จ. ปราจีนบุรี ในวันที่ ๒-๓ มีนาคม ๒๕๓๘

ในวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๓๘ จะได้จัดให้มีการสนทนาแลกเปลี่ยนในหัวข้อ

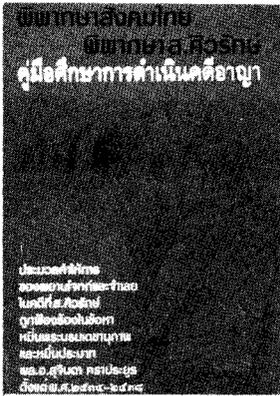
๑. ท่านได้นำเอาความรู้ที่ได้จากการอบรมไปใช้ในชีวิตประจำวันและในหน้าที่การงานของท่านหรือไม่ และได้ผลเป็นอย่างไร

๒. ภาพลักษณ์ของเสมสิกขาลัยในทัศนะของท่าน และความรู้สึกที่ท่านมีต่อเสมสิกขาลัย

๓. ท่านมีความสนใจอยากให้เสมสิกขาลัยจัดรายการอบรมอะไรบ้าง

วันที่ ๓ มีนาคม อาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์จะนำเสนอเรื่องทิศทางของเสมสิกขาลัยในอนาคต

ท่านใดสนใจจะเข้าร่วม กรุณาแจ้งความประสงค์ที่ นางสาวดวงหทัย ชาดิพุทธกุลหรือนายกานต์ ธงไชย ที่สำนักงานเสมสิกขาลัย ๕๒/๙๑ หมู่บ้านเลิศบุล ๓ ซอยชัย ๔ ลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๓๐ หรือโทรฯ ๕๓๙-๕๒๖๗, ๙๓๑-๑๕๖๘ โทรสาร ๕๓๙-๕๒๖๗ ภายในวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘



พิพากษาสังคมไทย

พิพากษา ส.ศิริรักษ์

คู่มือศึกษาการดำเนินคดีอาญาข้อหาหมิ่นพระบรมเดชานุภาพและหมิ่นประมาท

สถาบันสันติประชาธรรม

พิมพ์ครั้งแรก มกราคม ๒๕๓๙

จำนวน ๔๙๒ หน้า ราคา ๓๕๐ บาท

เป็นการประมวลคำให้การของพยานฝ่ายโจทก์และจำเลย รวมทั้งเอกสารสำคัญต่างๆ อันเนื่องด้วยคดีที่ ส.ศิริรักษ์ ถูกอดีตนายกรัฐมนตรีแห่งเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม ๒๕๓๕ ฟ้องร้องกล่าวหาว่าหมิ่นประมาทตัวเขาและองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

คดีซึ่งยืดเยื้อมาราว ๔ ปี ลงเอยด้วยการตัดสินยกฟ้องจำเลย คำร้องและคำให้การทั้งหมดแสดงให้เห็นถึงวิธีการพิสูจน์ความจริงกลางศาล โดยอาศัยการแสดงหลักฐาน และลำดับของเหตุและผล นับเป็นกรณีตัวอย่างของกระบวนการวิธีพิจารณาความอาญา อันนำไปสู่การมีคำพิพากษาซึ่งผู้สนใจพึงศึกษาอย่างพิถีพิถันเพราะ

สั่งซื้อได้ที่ บริษัทเคล็ดไทย จำกัด

๑๑๓ ถ.เฟื่องนคร (ตรงข้ามวัดราชบพิธ) พระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

โทร. ๒๒๕-๓๕๓๖-๙ โทรสาร ๒๒๒-๕๑๘๘



การเป็นสมาชิกจดหมายข่าว

เสขียรธรรม

ชื่อ.....นามสกุล.....

ที่อยู่ (วัด/บ้าน) เลขที่.....หมู่ที่.....ซอย.....

ถนน.....ตำบล.....

อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....

บอกรับเป็นสมาชิก ๑ ปี (๔ ฉบับ) ๑๐๐ บาท เริ่มต้นฉบับที่.....ถึงฉบับที่.....

๒ ฉบับ (๘ ฉบับ) ๒๐๐ บาท เริ่มต้นฉบับที่.....ถึงฉบับที่.....

ตามกำลังศรัทธา.....บาท/ปี

ส่งจ่ายโดย ธนาณัติ ตัวแลกเงิน เช็ค เงินสด

ในนาม นายพิภพ อุดมอิทธิพงศ์ คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศ.พ.พ.)

๑๒๕ ซ.วัดทองนพคุณ ถ.สมเด็จพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

ธนาณัติ สั่งจ่าย ป.ณ. คลองสาน

มายาการของความมั่งคั่ง

เพื่อเป็นการเชิดชูการต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนตลอดชีวิตที่ผ่านมาของนักกิจกรรมสังคมกรรมกล้าชาวสยาม โดยวัย ๖๒ ปี สุลักษณ์ ศิวรักษ์ จึงได้รับเกียรติให้เข้ารับรางวัล The Right Livelihood Award หรือรางวัลสัมมาอาชีวะ ซึ่งเป็นรางวัลในประเภทเลือกของประเทศสวีเดน เมื่อเดือนธันวาคมปีกลาย สุลักษณ์เดินทางไปร่วมพิธีมอบรางวัลดังกล่าว ณ อาคารรัฐสภาแห่งสวีเดน เมื่อเรามองย้อนกลับไปในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ความคิดและข้อวิพากษ์วิจารณ์ของสุลักษณ์ ถือเป็นแรงบันดาลใจให้แก่ประธานาธิบดีนักศึกษานักการศึกษารุ่นต่อสู้โค่นล้มอำนาจการปกครองประเทศของเผด็จการทหาร ล่วงมา ณ วันนี้ สุลักษณ์ ผู้มีศรัทธาปาฐกถาในพุทธศาสนาอย่างมั่นคงได้ออกมากล่าวเตือนบรรดาคนไทยให้รู้จักการปฏิเสธวิถีชีวิตแห่งการบริโภค ซึ่งรับแบบอย่างมาจากตะวันตก โดยให้หันกลับมาใส่ใจในชนบรประเพณีวัฒนธรรมให้ความสำคัญกับเรื่องจิตและวิญญาณ รวมถึงวิถีชีวิตที่เต็มเปี่ยมในทุกๆ ด้าน ก่อนหน้านี้นี่ไม่นาน สุลักษณ์ซึ่งมีพื้นเพการศึกษาจากประเทศอังกฤษ ได้พูดคุยกับ รอน มอริ ผู้สื่อข่าวของนิวสวีท ที่กรุงเทพฯ โดยสรุปของบทสนทนาดังกล่าวมีดังต่อไปนี้

นิวสวีท : ทำไมคุณสุลักษณ์จึงต่อต้านวิถีชีวิตแห่งการบริโภคแบบตะวันตก
สุลักษณ์ : การบริโภคในตัวเองไม่มีอะไรผิดนะครับ เราทุกคนก็ล้วนต้องบริโภคด้วยกันทั้งนั้น ผมไม่ถนัดกับเป็นคนประเภทที่มีวัตรปฏิบัติเคร่งครัดในทางศาสนา แต่ว่าบริโภคนิยมเป็นปศุศางในศาสนาใหม่ ที่ผลักดันผู้คนให้บังเกิดความต้องการที่เกินเลยไปว่าความจำเป็นที่แท้จริงไม่จำเป็นการมีรถยนต์ ๒ คัน เครื่องรับโทรทัศน์ ๒ เครื่อง แล้วโทรทัศน์นี่เองที่เป็นตัวการให้คุณอยากจะได้นั้นได้นี่ต่อไป เพราะอาศัยเสน่ห์ของการโฆษณาเป็นเครื่องล่อและโฆษณาเหล่านั้นส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการส่งเสริมให้ซื้อของเป็นเครื่องล่อ เธอมาแต่งตัวด้วยยี่ห้อราคาจริงดีเพื่อกระตุ้นเจ้าการขายรถยนต์ ยาสมุนไพร อาหารแตกค่าน แม้ว่าในทางการเมืองนั้น ประเทศไทยจะไม่เคยเป็นเมืองขึ้นใคร ซึ่งเราก็ถือเป็นความภาคภูมิใจหนักหนา แต่ในทางสติปัญญาแล้ว เรากำลังตกเป็นอาณานิคมของลัทธิบริโภคนิยม ทุกวันนี้เราได้เดินตามวิถีชีวิตแบบตะวันตกอย่างเชื่องๆ

นิวสวีท : แต่ผลประโยชน์ของการจำใจเจริญเติบโตในทางเศรษฐกิจก็ตกอยู่กับประชาชนคนไทย มิใช่หรือ อย่างน้อยมันก็อำนวยความสะดวกสบาย
สุลักษณ์ : นี่เป็นสิ่งที่เราถูกหลอกด้วยตัวเลข ในบริบทของพระพุทธศาสนานั้น เหล่านี้ล้วนเป็นเรื่องของมายาการ อัตราการเจริญเติบโตนั้นอาจเป็นประโยชน์ในสัณฐานต่อเศรษฐกิจบ้างก็จริง และขั้นขั้นนำปริมาณร้อยละยี่สิบ โดยคนชั้นกลางอาจได้รับเศษรับเลยมานับ แต่บริโภคนิยมมันกำหนดให้ผู้คนจ่ายออกไปยิ่งกว่าจะได้รับมา ผู้บริโภคทั้งหลายล้วนแต่ตกอยู่ในฐานะผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว โดยคนยากคนจนจะไม่ได้รับสิ่งเลย พวกเขาเหล่านั้นกำลังตกอยู่ในภาวะท้อแท้สิ้นหวัง

นิวสวีท : ต่อเรื่องราวว่าอาจทางเพศซึ่งเกิดขึ้นกระทบกระเทือนกับวงการคณะสงฆ์อยู่ทุกวันนี้ เป็นความรับผิดชอบของบริโภคนิยมด้วยใช่หรือ
สุลักษณ์ : ถูกแล้วครับ คือแม้กระทั่งผู้ทรงศีลเองเรากำลังถูกทำให้เน่าเสียโดยอิทธิพลของบริโภคนิยม สิ่งซึ่งขัดกับพรหมจรรย์ ปัจจุบันนี้พระของเรามีเครื่องปรับอากาศ มีโทรทัศน์ มีวิดีโอที่เร้าระคะ ท่านจึงมีความโน้มเอียงไปในทางการกระทำผิดทางเพศ ศาสนาใดกลายเป็นแต่เพียงพิธีกรรมเท่านั้นแท้จริงศาสนาควรจะเป็นตัววิถีชีวิต

นิวสวีท : และนี่เองที่เป็นเหตุผลของการที่คุณมุ่งกระตุ้นเตือนให้พระสงฆ์มีความกระตือรือร้นในทางสังคมมากขึ้นใช่หรือครับ

สุลักษณ์ : ใช่ครับ ผมปรารถนาให้พระภิกษุมีความกระตือรือร้นที่จะปกป้องป่าไม้ โดยวิธีการบวชต้นไม้ดูเดียวกับที่เราบวชพระ พระหลายต่อหลายรูปทำการดูแลรักษาแหล่งน้ำ ส่งเสริมเรื่องยาสมุนไพร สรรค์สร้างวัฒนธรรมทางเลือกออกจากลัทธิบริโภคนิยม หลวงพ่อนาน แห่งวัดสามัคคีที่สุรินทร์ได้อบรมการกวนยาอย่างลึกซึ้งให้แก่ชาวบ้าน อันเป็นการสร้างเสริมพลังทางจิตให้กับชาวบ้านที่เป็นหนี้เป็นสิน ที่ติดเหล้าและสิ้นหวังในชีวิต ท่านทำงานสำเร็จ ชาวบ้าน

กลับมาทำนาด้วยควาย เลิกใช้ปุ๋ยเคมี สารพิษฆ่าแมลง ซึ่งแพงและมีพิษ พวกเขาเลิกใช้รถแทรกเตอร์ เพราะเครื่องยนต์กลไกเหล่านี้เป็นตัวก่อหนี้ให้มามากขึ้น ทำให้ผู้ป็นไร่ราย ทำให้อาหารไร่ราย ชาวบ้านตั้งตนารมณ์ก้าวขึ้น ตั้งธนาคารควาย ตั้งสหกรณ์อมทรัพย์ขึ้น เมื่อถึงคราวเก็บเกี่ยวผลผลิต พวกเขาทำเพลงร่วมกันอย่างมีความสุข นี่เองที่เป็นนิมิตหมายว่าชีวิตชนบทจะพลิกฟื้นกลับมาเป็นวิถีที่มีความหมายขึ้นมาอีก

นิวสวีท : คุณจึงเห็นว่าการฟื้นคืนกลับมาของบทบาทวัด เป็นสิ่งสำคัญต่ออนาคตของสังคมไทย

สุลักษณ์ : เราปรารถนาที่จะให้วัดกลับมาเป็นบทบาทอีกครั้งหนึ่ง วัดเคยเป็นศูนย์กลางในทางการศึกษา ในทางวัฒนธรรม รวมทั้งเป็นที่เยียวยาคนเจ็บไข้ได้ป่วยด้วย นี่หมายความว่าวัดเป็นที่ที่ดูแลรักษาทั้งทางร่างกายและจิตวิญญาณ แต่รัฐจะไม่เคยตระหนักในแง่ใจ เขาจึงพราวกเอาบทบาทหน้าที่ของวัดออกไปทำแทนจนหมดสิ้น ชำร่วยสถาบันโรงเรียน โรงพยาบาลที่ดำเนินการโดยรัฐก็ล้วนวันวันจะยิ่งแยกส่วนย่อยลงไปเรื่อยๆ ครูก็รู้เฉพาะเพียงวิชาที่ตัวสอน หมอก็รู้เฉพาะโรคเฉพาะส่วนของร่างกาย สิ่งที่เราต้องการในเวลาอันใกล้คือการมองเห็นและการปฏิบัติต่ออย่างเป็นองค์รวม ผมจึงได้ก่อตั้งสิ่งที่เรียกว่า **เสมลิกษาลัย**ขึ้นเพื่อคิดริเริ่มกระทำการสิ่งบางอย่างที่ในวัด อันนอกเหนือไปจากการศึกษาที่เป็นกระแสหลักอย่างทุกวันนี้ เสมลิกษาลัยเรามาวิทยาลัยอยู่ ๒๐,๐๐๐ แห่ง อันหมายถึงวัดจำนวน ๒๐,๐๐๐ แห่งที่มีอยู่แล้วทั่วประเทศ ทุกวัดจะเปิดโอกาสให้นักเรียนอย่างใหม่ของเรา

นิวสวีท : การศึกษากระแสหลักซึ่งคุณเพิ่งพูดถึงนั้นเป็นอย่างไร
สุลักษณ์ : ก็คือการศึกษาที่มุ่งเตรียมตัวให้คนจบออกไปหาเงินหาทอง โรงเรียนสอนจำเพาะแต่เพียงสมอง โดยไม่เกี่ยวข้องกับคุณงามความดีในทางจริยธรรม หรือทางจิตวิญญาณเลย เราต้องการจะนำกลับมาซึ่งแนวความคิดในเรื่องของการช่วยเหลือคนที่ตกทุกข์ได้ยาก และการมีจิตสัทธาในระบบการศึกษา เราประสงค์ให้มนุษย์มีความผสมผสานผสมกลมกลืนระหว่างหัวสมองกับหัวใจ ขณะที่ตะวันตกทุกวันนี้เน้นที่การพัฒนาแต่เพียงทางหัวสมอง เป็นเหตุให้ เดสคาร์ท นักปราชญ์ชาวฝรั่งเศสถึงกับกล่าวว่า Cagito ergo sum “เพราะคิด ฉันจึงเป็นอยู่” ซึ่งเมื่อมาถึงเดี๋ยวนี้ บริโภคนิยมได้นำเอาลัทธินี้มาดัดแปลงใหม่เป็นว่า “เพราะซื้อ ฉันจึงเป็นอยู่” เพราะหากคุณปราศจากอำนาจในการซื้อสินค้าแล้ว ชีวิตคุณก็ถูกทำให้หมดความหมาย นี่เองที่อธิบายว่าทำไมชาววานิจิงชายลูกสาวไปเป็นโสเภณี ไม่ใช่เพราะพวกเขาอยากขายแต่แค่เงินสิ่วไร้ไม่ตอดอกแต่เป็นเพราะพวกเขาต้องการตัดหน้าที่ยืมมาเพื่อนบ้าน แต่ทั้งหมดนี้ผมขอกลับมายืนยันในพระพุทธพจน์ในความหมายที่ว่า “เพราะหายใจ ฉันจึงเป็นอยู่” ซึ่งหากใครคิดจะเฉยละก็ถ้อย หลงหยุดหายใจตุ๊ก ๕ นาทีสิ่ ผมรู้สึกเช่นนั้นโดยการหายใจในฐานะชาวพุทธ ถ้าหากในความหมายของชาวคริสต์แล้วนี่ก็คือการภาวนาทำที่เราว่าเราเป็นอยู่

นิวสวีท : สิทธิมนุษยชนในนครหลวงของตะวันตกนั้นไม่อาจไปด้วยกันได้กับวิถีทางของเอเชียใช่หรือ

สุลักษณ์ : สิทธิมนุษยชนเป็นสิ่งสากลนะครับ นี่คือการคิดหลักที่สำคัญ ซึ่งคนอย่างนายสิ่กวนยี้ แห่งสิงคโปร์และนายมหาธีร์แห่งมาเลเซีย เอามาทำปู้ยี้ปู้ย่า แต่ในทางตะวันตกเองก็ดำเนินการในเรื่องเหล่านี้อย่างปากว่าตาขี้นคุณลองดูประธานาธิบดีคลินตันของสหรัฐอเมริกาสิ นายคลินตันยกย่องประชาชนชาวอิเบต และรู้สึกสลดหดหู่ใจกับการที่จีนประหัตประหารชาวอิเบต ขณะเดียวกันก็เห็นได้ชัดเจนว่าเราได้ขายกับจีนนั้นเป็นสิ่งสำคัญยิ่งกว่าสิทธิมนุษยชนของชาวอิเบต และบรรดานักธุรกิจของตะวันตกเตรียมจะกระโจนเข้าใส่ผลประโยชน์ในประเทศพม่า ยิ่งเมื่อนางองซานสุจีได้รับการปล่อยตัวด้วยแล้วก็ยิ่งเป็นโอกาส แต่สถานการณ์ทางด้านสิทธิมนุษยชนในพม่าก็ยังคงเลวร้ายอยู่เหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลง โดยที่นางสุจีเองนั้น ชีวิตของเธออาจกำลังตกอยู่ในอันตรายใหญ่หลวง

สุภาพร พงศ์ฤกษ์
แปลจาก Illusions of Wealth
นิตยสาร NEWSWEEK
๒๒ มกราคม ๑๙๙๖



